

ЗВЯЗДА

30 КАСТРЫЧНИКА 2010 г.
СУБОТА
№ 213
(26821)

Кошт 650 рублёў

ВЫДАЁЦЦА 3 9 ЖНІўНЯ 1917 г.

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

паведамлі карэспандэнту БЕЛТА ў Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны.

Рост тарыфнай стайкі першага разраду дасць магчымасць павысіць заработную плату работнікам бюджэтайнай сферы ў сярэднім на 30 працэнтаў, або ў абсалютным памеры на Вр135 тыс. Зарплата работнікаў бюджэтайнай сферы, якія тарыфікуюцца з 1-га па 12-ы разрад, перасягне мінімальны спажывецкі бюджэт, што павялічыць сацыяльную абароненасць такіх работнікаў.

МІНІМАЛЬНАЯ ЗАРАБОТНАЯ ПЛАТА З 1 ЛІСТАПАДА ўЗРАСЦЕ ДА ВР400 ТЫС.
паведамлі карэспандэнту БЕЛТА ў Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны.

Адпаведны ўказ 27 верасня падпісаў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. Дакументам прадугледжана ўстанавіць на лістапад-снежань гэтага года мінімальную заработную плату ў памеры Вр400 тыс., пагадзіную мінімальную заработную плату ў памеры Вр2360. Павелічэнне МЗП дасць магчымасць узмацніць сацыяльную абароненасць нізкааплатаных катэгорый работнікаў усіх арганізацый галіў эканомікі незалежна ад формы ўласнасці, не дапусціць зніжэння суданосін мінімальнай заробатнай платы да бюджэту працяжковага мінімуму. Пастаўлена задача ў бліжэйшай перспектыве наблізіць узровень мінімальнай заробатнай платы ў Беларусі да ўзроўню мінімальнага спажывецкага бюджэту (з 1 лістапада сярэднедушавы МСБ сям'і з чатырох чалавек складае Вр459 тыс. 620 у разліку на месяц).

ПРАЦОўНЫЯ ПЕНСІІ З ЛІСТАПАДА ўЗРАСЦУЦЬ У СЯРЭДНІМ НА 10 ПРАЦЭНТАў

Дадатковыя расходы на гэтыя мэты складуць Вр135,7 млрд за месяц. Аб гэтым паведамліла карэспандэнту БЕЛТА намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Валянціна Каралёва, каментуючы ўказ аб павышэнні з лістапада памеру працоўных і сацыяльных пенсій.

Пенсійную працаўладнаўчую адуцыю звыш 2,4 млн чалавек, якія атрымліваюць працоўныя пенсіі ў сістэме арганізацыі працы, занятасці і сацыяльнай абароны. Сярэдні памер працоўнай пенсіі па ўзросце павялічыцца з Вр555 тыс. у кастрычніку да Вр610, 9 тыс. у лістападзе. Намеснік міністра звярнула ўвагу пенсінеру на тое, што памер павелічэння пенсіі ў кожнага будзе залежаць ад індывідуальных параметраў яго стажу і заробку, а таксама ўстаноўленых да пенсіі надбавак і павышэнняў.

Максімальны памер працоўнай пенсіі па ўзросце для працоўных пенсінеру, якія маюць стаж 40 гадоў у жанчын і 45 гадоў у мужчын і пры індывідуальным каэфіцыенте 4,0 і вышэй, дасягне з лістапада Вр954,9 тыс. (у кастрычніку — Вр864 тыс.100). У працоўных пенсінеру, якія маюць стаж 40/45 гадоў і індывідуальны каэфіцыент 1,3 і вышэй, максімальны памер працоўнай пенсіі па ўзросце складзе з лістапада Вр693 тыс.150 (у кастрычніку — Вр627 тыс.240).

Указам таксама ўстаноўлена штомесячная даплата да сацыяльных пенсій дзецям-інвалідам ва ўзросце да 18 гадоў, інвалідам першай, другой і трэцяй групы (у тым ліку інвалідам з дзяцінства), дзецям, якія страцілі карміцеля, у памеры Вр40 тыс. Такіх атрымліваць у краіне — каля 50 тыс. чалавек.

«Неабходныя сродкі на выплату павышаных пенсій у Фондзе сацыяльнай абароны насельніцтва Міністэрства працы і сацыяльнай абароны ёсць, — запэўніла прадстаўнік міністэрства. — Выплаты ў новых памерах пачнуцца ўжо з 1 лістапада, яны будуць праведзеныя свочасова і ў поўным аб'ёме».

«Апошні час расходы на фінансаванне пенсійных выплат складаюць каля 10 працэнтаў ВУП, — сказала намеснік міністра. — У цэлым тэмпы росту пенсій супараўнальны з тэмпамі росту заробатнай платы ў рэспубліцы, а суданосіны сярэдні памер пенсіі па ўзросце і сярэдній заробатнай платы перавышаюць 40 працэнтаў». Валянціна Каралёва выказала ўпэўненасць, што па выніках 2010 года ўсе прагнозы паказчыкаў па ўзроўню пенсійнага забеспячэння будуць выкананыя.

СТАЛІЧНЫЯ «СТРЭЛАЧНІКІ»

Тэхнічны агляд сталічных гадзіннікаў у апошнія кастрычніцкія дні — ужо традыцыйны ў пераліку работ спецыялістаў спецраёна № 2 прадпрыемства «Мінгарсвятло» напярэдадні пераходу на зімовы час. Шэсць вулічных электрамеханічных светлавых гадзіннікаў, падараных колісь Мінску адным з нямецкіх гарадоў, у тым ліку і гэты — каля Акадэміі навук, дагледжаны і гатовы да пераводу на іх стрэлкі. Малады электрамеханік Дзмітрый Луцвіч і Аляксей Дубаневіч (на фотаздымку) у наступную ноч зноў будуць занятыя адказнай гадзіннікавай справай. Майстар спецраёна № 2 Аляксандр Ізотаў паведаміў «Звяздзе», што ў сталіцы наогул каля трох дзясяткаў вулічных электрычных гадзіннікаў, якія належаць розным прадпрыемствам. І што на пачатку наступнага тыдня адбудзецца кантрольны аб'езд на прадмет праверкі пераводу стрэлкі — на гадзінну назад.

Нагадаем, на тэрыторыі Беларусі 31 кастрычніка стрэлкі гадзіннікаў пераводзяцца на 1 гадзінну назад

НЕСПРЫЯЛЬНЫЯ ДНІ І ГАДЗІНЫ ў ЛІСТАПАДзе

1, панядзелак, 0.00—3.00	19, пятніца, 4.30—9.00
3, серада, 0.00—4.30	21, нядзелка, 16.30—18.00
5, пятніца, 0.00—5.00	23, аўторак, 21.00—23.00
7, нядзелка, 2.30—7.30	24, серада, 0.00—1.00
9, аўторак, 11.30—12.30	26, пятніца, 3.30—5.00
11, чацвер, 19.00—21.30	28, нядзелка, 7.30—8.30
14, нядзелка, 5.30—9.30	30, аўторак, 10.00—11.30
16, аўторак, 15.30—22.00	

ПРАРАБ КРАў ГРОШЫ ЕПАРХІІ
Судом першай інстанцыі вызначана пакарэнне былому прабору адной з будаўнічых арганізацый абласнога цэнтру, які мае дачыненне да крадзяжу грашовых сродкаў прыхода Гродзенскай рымска-каталіцкай епархіі, паведамляе прэс-служба УКДБ па Гродзенскай вобласці. Будаўнічая фірма ажыццяўляла рамонт уваходнай аркі са званіцай касцёла ў Слоніме. Пры гэтым службовыя асобы прадпрыемства прапанавалі настаяцелю храма разлічвацца за зброленне як безнаўным шляхам, так і наяўным грашовымі сродкамі. Матывуючы перад заказчыкам неабходнасць спрашчэння працэдур разлікаў і эканоміі часу, які атрымлівалі грошы, якія затым прысвоіліся — больш за 23 мільёны рублёў. Прабач асуджаны да двух гадоў пазбаўлення волі з канфіскацыяй маёмасці і адбыццём пакарэння ў папраўчым калоніі ва ўмовах узмоцненага рэжыму.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

«Беларусь не парушыла парог бяспекі па аб'ёме знешняга доўгу да ВУП»

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

Пра гэта заявіў учора Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, сустракаючыся з жыхарамі Брэста, перадае БЕЛТА.

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што за аб'ём знешняга доўгу можна не хвалявацца. «Гэта не толькі доўг дзяржавы, гэта і камерцыйныя праекты, і нашы запасы і іншае», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

«Мы парог бяспекі не парушылі. Можна 50 працэнтаў ад ВУП. Мы не парушылі гэты парог», — сказаў Прэзідэнт.

Прэзідэнт Беларусі даручыў на працягу двух гадоў завяршыць пачатую будаўніцтва і рэканструкцыю медыцанскага цэнтру ў Брэсце. Адапаведнае даручэнне ён даў, наведваючы Брэсцкую цэнтральную паліклініку ў ходзе рабочай паездкі ў Брэсцкую вобласць.

«Два гады — і мы павінны зняць усе праблемы з гэтай будоўляй, каб у нас вось такія былі палатны», — сказаў Аляксандр Лукашэнка, паказваючы на новы корпус Брэсцкай цэнтральнай паліклінікі.

СТАР. 2

Металы ад насельніцтва ў вырабах і ломе: новыя цэны

Пастановай Міністэрства фінансаў зацверджаны новыя цэны на каштоўныя металы ў вырабах і ломе, што скупляюцца ў фізічных асобаў (акрамя куплі-продажу банкаўскімі і нябанкаўскімі крыдэтна-фінансавымі арганізацыямі каштоўных металаў у выглядзе мерных зліткаў і манет у фізічных асобаў) і пастаўляюцца ў Дзяржаўны фонд. У дзесяце асобаў уводзяцца з 1 лістапада. Нагадаем, дагэту асноўны раз цэны на каштоўныя металы ў вырабах і ломе змяняліся з 1 ліпеня.

Такім чынам, з пачатку месяца будучы дзейнічаць наступныя закупачныя цэны ў рублях па пробах за грам металу. На золата ў вырабах і ломе: за метал 375-й пробы — 40 280 рублёў (дагэтуль дзейнічала цана 36 890 рублёў за грам металу); 500-й пробы — 53 710 рублёў (было 49 180 рублёў); 583-й і 585-й пробы — 62 840 рублёў (57 540 рублёў); 750-й пробы — 80 570 рублёў (73 780 рублёў); 900-й пробы — 96 680 рублёў (88 530 рублёў); 916-й пробы — 98 400 рублёў (90 100 рублёў); 950-й пробы — 102 050 рублёў (93 450 рублёў); 958-й пробы — 102 910 рублёў (дагэтуль было 94 240 рублёў за грам металу). На плаціну ў вырабах і ломе будзе дзейнічаць такая цана: за метал 950-й пробы — 128 030 рублёў (117 810 рублёў за грам да таго). Серабро будучы прымаецца: за метал 750-й пробы — 1 390 рублёў (апошняя цана перад тым — 1 100 рублёў за грам); 800-й пробы — 1 490 рублёў (1 170 рублёў); 875-й пробы — 1 630 рублёў (1 280 рублёў); 916-й пробы — 1 700 рублёў (1 340 рублёў); 925-й пробы — 1 720 рублёў (1 360 рублёў); 950-й пробы — 1 780 рублёў (з 1 ліпеня дзейнічала цана 1 410 рублёў за грам металу).

Сяргей СТАРЫНАЎ.

Фатограф Андрэй ЛЯНКЕВІЧ:

«Беларусы фантастычныя — удзень ставяць свечку ў царкве, а ўвечары просяць у каменя здароўя!..»

Андрэй Лянкевіч — модны мінскі фатограф. Яшчэ здымкі для газет. Потым яго працы пачалі з'яўляцца ў прэстыжных замежных выданнях. Здымкі яму сталі замаўляць міжнародныя агенствы. І тут — Лянкевіч выдае фотаальбом «Паганства». Што? Як? Чаму? Пра гэта мы пагутарылі з майстрам за філіжанкай кавы. Апроч выхаду кнігі, час для размовы быў дарэчны — блізка Дзяды.

«У ПУЎНЫ МОМАНТ Я ЗРАЗУМЕЎ, ШТО НЕ НАЛЕЖЫ САБЕ, МОЙ ЧАС НЕ НАЛЕЖЫЦЬ МНЕ»

— Андрэю, паступова ад фотакара, які рабіў рэпартажныя здымкі для газеты, ты пераўтвараеся ў сур'езнага чалавека, які робіць іміджавыя фотараекты. Адкуль у тваім маладым веку такі метамарфозы?

— Я не думаю, што гэта метамарфозы, што ёсць падзел паміж журналістыкай і праектамі. Я проста пачаў займацца суб'ектыўнай журналістыкай, шукаць адказы на пытанні. Як фатограф, я вельмі добра разумею, што ў Беларусі многія тэмы не раскрыты. Мне хочацца канцэнтравана на вярці

тэмах, выказвацца, даводзіць іх да завершаных формаў — як кнігі, выставы.

— Гэта не ад таго, што газетная журналістыка, — у тым ліку і фатаграфія, — адназдэніная, аднамоментная?

— І гэта таксама. Але гэта проста абсалютна іншы стыль жыцця, іншае разуменне часу. Мне не хочацца жыць у такім тэмпе, мне хочацца належаць сабе. Я ў пэўны момант зразумеў, што я не належу сабе, мой час не належыць мне, я не належу сваім сваякам. Я хачу жыць гарманічна з сабой, з людзьмі, якія вакол мяне, з асяродкам.

— А зараз ты працягваеш займацца рэпартажным фота, бегачы, высаліўшы язык?

— Я раблю нейкія тэмы. Калі ёсць замовы ад часопісаў і журналістыкі, я раблю іх. Але гэта іншы падыход, іншая фатаграфія. Часопісна фатаграфія не можа быць фатаграфіяй «з навін». Гэта не моцны бегач фатаграфія, за якой трэба бегчы. Гэта не той стыль, калі ты сядзіш у інтэрнэце ўвесь вольны час — і хочаш з тым, што будзе, за тым, што будзе, за тым, што з'явіў і не зрабіў.

«УСЁ ПАЧАЛОСА СА ЗДЫМКАЎ АНАТОЛЯ КЛЕШЧУКА У «ЗВЯЗДзе»...»

— Андрэю, гэты бабелечак, зразумела, запісаў фалькларысты, выцганвалі ў іх рушнікі-вышыванкі і г.д. Няўжо іх ніхто не дамеўся пафатаграфавачы?

— Я пачаў здымаць менавіта таму, што убачыў здымку зусім няшмат! Такіх, каб яны былі сабраныя, апісаныя і класіфікаваныя. Ёсць архіўныя фотаздымкі, ёсць рэпартажы, асобныя фатаграфіі маіх калег. Мне захачеся глыбей пайсці. Чаму я і кажу пра розніцу між рэпартажным фота і працай такога кшталту. Бо ў гэтай сітуацыі я магу прыехаць у вёску на тры дні, парамаўляць з людзьмі, выпіць іх самагонку, быць у іх у хаце, быць імі. Гэта дазволіла мне зразумець, наколькі глыбокая тэма — што яна ўбірае не толькі традыцыі і абрады, але і сакральныя жывёл, расліны, і месцы, і камяні, і капішчы. І проста сакральныя аб'екты — як валасы, скрыжаваны дарог...

— Я так разумею, што гэты альбом публікаваны канцэптуальна — на гадавым коле?

— Так, гэта год з пункту гледжання традыцыйнага ладу жыцця, традыцыйнага побыту беларусаў апошняй два-тры тысячгадоўзі. Так дызайнер Сяргей Шабоўніч і прыдумаў — ён

ДАВЕДКА «ЗВЯЗДЫ»

Андрэй ЛЯНКЕВІЧ нарадзіўся ў 1981 годзе ў Гродне. У 2004 годзе атрымаў ступень бакалаўра эканамічных навук у БДУ. У 2004-05 гадах вучыўся ў Каўказскім медыцынскім універсітэце ў Ерэване ў межах праграмы «World Press Photo», якую скончыў на «выдатна». Супрацоўнічае з міжнароднымі фотаагенцтвамі. Выкладае курс фотажурналістыкі ва ўніверсітэце (Літва). Здымкі выходзілі ў такіх вядомых выданнях, як «New York Times», «Le Figaro», «Newsweek», «Die Zeit», «Spiegel», «GEO», «International Herald Tribune», «Огонёк». Меў каля 50 выстаў у Беларусі, Аўстрыі, Бельгіі, Нямеччыне, Італіі, Літве, Польшчы, Амерыцы, Нарвегіі, Украіне, Францыі, Чэхіі, Швецыі, Эстоніі.

зрабіў, каб кніжка ішла як традыцыя і з'явіў прыроды, як гэта змяняецца для чалавека. Бо сакральныя абрады прывязаны да календара.

— Каб паказаць вось гэты год, колькі гадоў табе спатрэбілася?

— Каля трох на фатаграфіі. А ад пачатку здымак да выхаду кнігі — каля чатырох. Гэта складаны шлях. Калі б ведаў, то падумаў бы яшчэ раз — ці хачу яго праісці.

— А што было першым крокам да гэтай кнігі?

— Вы не павярцеце — газета «Звязда», з якой усё, можна сказаць, і пачалося! Я гадоў пяць ці шэсць там убачыў фантастычны рэпартаж Анатоля Клещчука з вёскі Пагост пра абрад «Жаніцба коміна». Тады ў мяне быў шок: у нас у Беларусі існуюць традыцыі, якім столькі гадоў!..

СТАР. 4

БПС-БАНК

ОАО «БПС-Банк» сообщается, что с 1 ноября 2010 года устанавливаются следующие процентные ставки по вновь привлекаемым депозитам физических лиц в российских рублях:

Наименование	Срок привлечения	Размер процентов (годовых)
«Оптимальный»	6 месяцев	7
«Динамичный»	1 год	8
	3 года	9

По договорам срочного банковского депозита в российских рублях «Динамичный», заключенным до 01.11.2010, устанавливаемые процентные ставки применяются с 1 декабря 2010 года.

Дополнительную информацию можно получить в любом учреждении ОАО «БПС-Банк», на сайте банка www.bpsb.by или по телефону:

- 148 (в стационарной сети);
- МТС (029) 5-148-148, 2-148-148;
- Velcom (044) 77-00-148, 77-55-148.

Проценты, выплаченные по депозитам в иностранной валюте в течение 2009 г. (млрд. руб.): январь — 6,2; февраль — 6,2; март — 7,5; апрель — 7,0; май — 6,7; июнь — 7,6; июль — 7,5; август — 7,6; сентябрь — 7,5; октябрь — 7,5; ноябрь — 7,6; декабрь — 7,6.

Лицензия Национального банка Республики Беларусь № 4 от 13.11.2008 года на осуществление банковской деятельности. УНП 100219673. ОАО «БПС-Банк».

Колькасць загінулых у выніку выбуху і пажару на «Пінскдрэў-ДСП» дасягнула пяці чалавек

Яшчэ двое пацярпелых пры выбуху і пажары ў СТАА «Пінскдрэў-ДСП» памерлі за мінулыя суткі.

Дзяды і ўнук

Дзяды настрайваюць нас на абавязак — жыць і памятаць. Памятаць адкуль мы, хто былі нашымі папярэднікамі. Што мы таксама прыйшлі ў гэты свет не назаўсёды і павінны пакінуць пра сябе добрыя ўпамяны. І гэта неаспрэчны закон жыцця, які неабходна спасыцца за маленства. Там дзе ён парушаецца — няма сям'і, народа, нацыі.

На Дзяды, па-традыцыі, мы прыходзім на прыбраныя могілкі, каб, у першую чаргу, шчыра прызнацца самім сабе, што ўдзячныя продкам — за сваё і сваіх нашчадкаў жыццё.

Фотаздымак вухагудога хлопчыка Югена Жукава зроблены на каталіцкіх могілках у вёсцы Дзеркаўшчына Глыбоцкага раёна. Традыцыя адзначаць Дзяды тут ніколі не перарывалася.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ О ПОКУПКЕ АКЦИЙ ОАО «ЦЕНТРОЭНЕРГОМОНТАЖ»

Фамилия, имя, отчество покупателя (полное наименование для юридического лица)	Открытое акционерное общество «Центроэнергоонтаж»
Место жительства (местонахождение для юридического лица)	220033, г. Минск, Велосипедный переулок, 7
Наименование и местонахождение эмитента	Открытое акционерное общество «Центроэнергоонтаж», 220033, г. Минск, Велосипедный переулок, 7
Цель приобретения акций	Сокращение общего количества для последующего аннулирования
Количество приобретаемых простых (обыкновенных) акций (штук)	40 000
Цена приобретения (белорусские рубли)	25 000
Сроки, форма и порядок расчета	Оплата производится денежными средствами в наличной (безналичной) форме, определенной договором купли-продажи акций до 31 декабря 2010 года
Адрес, по которому будут представляться предложения акционеров и заключаться договоры купли-продажи акций	220033, г. Минск, Велосипедный переулок, 7
Даты начала и окончания представления предложений акционеров на продажу акций	С 1 ноября 2010 года по 19 ноября 2010 года с пометкой «Совет директоров. Предложение о покупке акций»
Даты начала и окончания покупки акций	С 22 ноября 2010 года по 20 декабря 2010 года

УНП 100092167

Курс валют, установленных НБ РБ с 30.10.2010 (для б.н. разлікаў)

1 доллар США	3 011,00	1 чэшская крона	169,25
1 еўра	4 172,64	1 польскі злоты	1046,52
1 латывійскі лат	5 880,29	1 расійскі рубель	97,82
1 літоўскі літ.	1 207,66	1 украінская грыўня	378,72

Курс валют, установленных для безнаўных разлікаў Цэнтрбанк РБ

USD	30,7821
10 UAH	38,7172
1000 BYR	10,2198
EUR	42,7256

Удзячныя ўласнікі

«Беларусь не парушыла парог бяспекі па аб'ёме знешняга доўгу да ВУП»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Наведваючы паліклініку, Аляксандр Лукашэнка даручыў прадставіць яму інфармацыю аб выкананні яго даручэння па рэарганізацыі сістэмы кіравання ў сферы аховы здароўя. У свой час у буйных гарадах абласнога падпарадкавання сістэмы аховы здароўя раёна і горада былі аб'яднаны. Так, напрыклад, галоўны ўрач Брэсцкай цэнтральнай паліклінікі з'яўляецца кіраўніком усіх устаноў аховы здароўя раёна і горада. «Трэба мне вывучыць гэта пытанне: куды пайшлі людзі, які гэта сёння выбудавана».

У Беларусі не плануецца прыватываць «Белтэлекам». Аб гэтым заявіў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, калі гутарыў з жыхарамі Брэста ў час прагулкі па цэнтральнай частцы горада, а таксама з работнікамі «Белтэлекама». Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што гэтай арганізацыі трэба працаваць лепш і вытрымліваць канкурэнцыю. «Вы не хваліцеся. Мне ўжо даўно прасілі кампаніі дзесяць працаў», — сказаў кіраўнік дзяржавы. — Калі вы не будзеце старацца — прададзім, а калі вы мадэрнізуецеся, будзеце добра працаваць і канкуруеце — застацеся ў дзяржаўнай уласнасці».

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка заявіў, што ніколі не дазволіць сабе фальсіфікаваць выбары. Такую заяву ён зрабіў, размаўляючы з жыхарамі Брэста. «Я ніколі на фальсіфікацыю выбары. Я ведаю, што вы мяне выбралі вялікай колькасцю галасоў». Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што будучы першым Прэзідэнтам Беларусі «паўвоні зрабіць так, каб наступным прэзідэнтам не магчыма было б зрабіць няправільна». «Я павінен зрабіць усё правільна», — сказаў кіраўнік дзяржавы. «Я ніколі не дазволіў сабе фальсіфікаваць выбары».

«Многія не зрабілі, але мы зрабілі больш, чым іншыя». Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што заўсёды стараецца выканаць усё, што абяцаў. «Будзе эканоміка лепш працаваць — будзеце багацейшыя, і пенсіі будучы, і зарплату». Што датычыцца выбараў, то Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што ў гэтым пытанні, які з'яўляецца, выраз застаецца за народам. Ён адзначыў, што цяпер ужо некаторыя з тых, хто збіраў подпісы для рэгістрацыі кандыдатаў у прэзідэнты, думаюць аб тым, які зняць сваю кандыдатуру. «Чаму? Людзі не падтрымалі, подпісы не сабралі. Дык я тут пры чым?» — задаў рэтарычнае пытанне кіраўнік дзяржавы.

У Беларусі не будзе прэзідэнта-цара. Аб гэтым заявіў кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка, размаўляючы з жыхарамі Брэста. «Калі вы выбіраеце Прэзідэнта, вы не зыходзіце з пазіцыі царствавання. У Беларусі не будзе прэзідэнта-цара. Ніколі, таму што тут трэба варушыцца (працаваць). — Заўягае БЕЛТА). Не будзе варушыцца, і народ забудзе, і краіну».

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка разлічвае на рэалізацыю некалькіх праектаў з нямецкай фірмай Strabag. Аляксандр Лукашэнка прапанаваў у бліжэйшы час стварыць з прадстаўнікамі кампаніі і дэлегатам абмеркаваць усё яе прапановы. Цяпер нямецкая фірма Strabag будзе ў Брэсце завод на ўтылізацыі бытавых адходаў. Гэты праект з'яўляецца пілотным і не мае аналагаў у Беларусі і краінах СНД. «Не выключаю, што пасля гэтага мы можам рэалізаваць некалькі такіх праектаў», — адзначыў Прэзідэнт. Прадстаўнік кампаніі Strabag падзякаваў кіраўніку беларускай дзяржавы за магчымасць ажыццяўлення такога праекта ў рэспубліцы. Ён падкрэсліў, што ў кампаніі ёсць намер заснаваць прадпрыемства Strabag-Беларусь і разам ажыццяўляць практы. У прыватнасці, у кампаніі ёсць прапанова па будоўле дарожнай інфраструктуры, гідраэлектрастанцыі і іншыя праекты.

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка не выключае, што ў Беларусі будзе перагледжаны параметры забеспячэння жылём шматдзетных сем'яў.

«Па жытлі мы, магчыма, перагледзім пазіцыі: трое дзяцей — трохпакаёвая кватэра, і нават, магчыма, амаль бясплатна. Паглядзім і па аказанні дадатковай дапамогі на ўтрыманне дзяцей», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Жыхары і госці горада ў час прагулкі Аляксандра Лукашэнка па пешаходнай вуліцы ў цэнтры Брэста закранулі таксама тэму зарплат. Прэзідэнт запэўніў, што пастаўлена задача па дэвяцінах сярэдняй зарплаты да \$500 у эквіваленце да канца гэтага года будзе выканана. Ён таксама нагадаў, што год там раней была пастаўлена яшчэ адна задача — падцягнуць ніжнюю планку зарплат да \$200 у эквіваленце. «Згодны, зарплату трэба павяшчаць. Але як акрамя Беларусі ніхто гэта пытанне не ставіць», — сказаў кіраўнік дзяржавы. — Гэта мы крыў людзей падрабавалі. Зарплату трэба зрабіць».

«У Беларусі будзе прадоўжана будаўніцтва новых спартыўных аб'ектаў». Пра гэта паведаміў учора на цырымоніі адкрыцця Палаца водных відаў спорту ў Брэсце Прэзідэнт Беларусі.

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка паабяцаў, што інтэрнэт у хуткім часе прыйдзе ва ўсе студэнцкія інтэрнаты. Успед за бліжэйшымі інтэрнэт прыдзе ў інтэрнаты, аднак карыстацца ім трэба толькі ў адукацыйных мэтах, а не для наведвання розных сацыяльных рэсурсаў, сказаў Аляксандр Лукашэнка. Прэзідэнт чарговы раз падкрэсліў, што ў краіне не абмяжоўваецца свабода на карыстанне інтэрнэтам.

Кіраўнік дзяржавы дадаў, што беларускі інтэрнэт у далейшым павінен таннець. Паводле яго слоў, «цяпер пачалі падаць ужо». «У нас былі вельмі дарагі інтэрнэт. Чаму? Усе рэсурсы былі аддадзены на вядомых расіянам, украінцам, мы атрымлівалі паслугі праз Расію і Украіну. Цяпер мы інтэрнэт перабудуем», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Аляксандр Лукашэнка расказаў, што яму прыходзіць тысяча пісьмаў са словамі падтрымкі. Усе яны ўважліва разглядаюцца, звяртаецца ўвага на ўсе пытанні, якія ўзнікаюць, — па рабоце службы ЖКГ, аховы здароўя, адукацыі і іншых. Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што ў бліжэйшы час будзе апублікавана праграма сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны на бліжэйшыя 5 гадоў, у якую грамадзяне змогуць уносіць свае прапановы. «Мы апублікуем гэту праграму, а вы прапавіце, калі ў ёй чагосьці не хапае».

ЗБОРЫ І ПРОВАДЫ

Выбары-2010
Месяц змагання за подпісы завяршыўся, а барацьба працягваецца... без трох удзельнікаў

Сумневу няма, ён дадаў ажыццяўленні гарадскім вуліцам (спраўдзіўшы імпрэзы разгортваліся на асобных пікетах) і таго шчырага заднячынна, якое нам часта нестася. Аб'яднаная агупная справы — раздзяч падпісаў — людзі адчулі прыналежнасць да адной супольнасці. Ды і хто-нікто з удзельнікаў выбарчай гонкі адчу па тэрыторыі ў згуртаванні: апошні дзень збору некаторыя адзначалі разам — групавым пікетам. Што ж, імпрэзы мінуліся, час падводзіць падліткіны вынікі.

За месяц напружанага і карпальцівага змагання за вензелі выбаршчыкаў з дыстанцыі шло трое з 17 прэтэндэнтаў. Двое партыйдучы: лідар ЛДП Сяргей Гайдукевіч і першы намеснік старшын Беларускай партыі «Зялёныя» Юрый Глушакоў. У трыой першых, хто выбыў, трапіў і Сяргей Рыжов, начальнік сектара знешнеэканамічнай дзейнасці ААТ «Віцебскі плодагароднічны камбінат». Ва ўсялякім разе, яны скіравалі адпаведныя заявы ў ЦВК, пра што нам паведаміў сакратар Цэнтральнай камісіі Мікалай ЛАЗАВІК. Некаторыя удзельнікі электаральнага спаборніцтва абмежаваліся паведамленнем пра свой сындэс журналістам. У прыватнасці, п'янікер Пётр Барысаў.

Астатнія 14, трэба думаць, працягваюць змагацца за прыхільнасць выбар-

шчыкаў. Яшчэ за тыдзень да заканчэння збору — 22 кастрычніка — 100-тыя зборы бар'ер перацягнула ініцыятыўная група дзейнага Прэзідэнта. Прычым не на колькі-небудзь, а роўна на мільён подпісаў. Паводле той інфармацыі, якая належыць ў Цэнтрвыбаркам на момант вяртасці нумара, «бліжэй да запавятага 100-тысячнага рубяжа ініцыятыўная група Андрэя Саннікава, Уладзіміра Някляева і Яраслава Раманчука». Наводным подпісам не парадвалі тэрытарыяльныя выбаркамі Пётр Барысаў, Сяргей Іваноў, Іван Кулікоў і Уладзімір Праваўскі. У астатніх жа удзельнікаў гонкі, паводле слоў сакратара ЦВК, «колькасць подпісаў не пераваліла нават за палову». На яго думку, заявы ў прэсе аб сабраных 100 тысячах подпісаў, якія рабілі многія прэтэндэнты, «у большасці выпадку блеф». Тым не менш, усюкончучы ў апошні вагон можна было учора да 19.00. Цю ведае, можа, і апошні дзень усё ўдарна папрацаваў, а грамадзяне нечувано сардэчнарылі на свае заважычкі, а мо нехта проста вырашыў прыхваць подпісы да фіналу ўсё загарда святяцца. Так ці інакш, канчатковыя звесткі па задзеных подпісах ЦВК атрымае сёння, тады ўжо можна будзе гутарыць прадметна.

Хісткае становішча і ў тых, хто збіраў

Парламенцкі дзёнік

КАПІТАЛ ДАЛЁКАГА ПЛАВАННЯ

Беларусь робіць стаўку на інвестыцыі ў людзей

Цяперашні стан спраў трыюві ва ўрадзе не выклікае. Больш за тое, нават дае нагоду для аптымізму, якім чыноўнікі спяшваюцца падзяліцца.

— Паказчыкі сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны дазваляюць нам гаварыць пра вяртанне нацыянальнай эканомікі на траекторыю ўстойлівага росту, — заклінае парламентарыў абедзвюх палат падчас іх сумеснага пасяджэння **віцэ-прэм'ер Беларусі Уладзімір ПАТУПЧЫК**.

Падобны поспех прыпісваюць дальнабачнай палітыцы.

— Мы мотанакіравана ідзем па шляху павышэння ўзроўню і якасці жыцця нашага насельніцтва, фарміравання конкурэнтнага чалавечага капіталу, здольнага супрацьстаяць сучасным выклікам.

А ў падмацаванні гіпотэзы — сусветныя рэйтынгі:

— Паводле справаздачы ААН за 2009 год, Беларусь увайшла ў лік краін з высокім індэксам развіцця чалавечага патэнцыялу і заняла 68 месца ў свеце — самае высокае сярэдняе сродна СНД, — паведамае У. Патупчык.

Аднач замахі куды больш амбіцыйныя — трапіць у найбліжэйшыя пяць у топ-50. Задача не з тых, што лускаюцца, які арэшкі. Спартэрыя адметныя дэмаграфічныя ды іншыя захады. Аднак, які падкрэслівае намеснік прэм'ер-міністра, беларуская мадэль развіцця заўжды абаяліралася на ўдаканаленне асобы чалавеча, а абраны інавацыйны

шлях развіцця базіруюцца ў першую чаргу на чалавечым фактары. Прычым, на яго думку, многія беларусы звязваюць узровень жыцця і дабрабыт сябе ды сваіх дзяцей з кожнай адукацыі. У гэтай галіне, дарчы, узяты курс на структурную перабудову: павелічэнне набору на інжынерныя спецыяльнасці і скарачэнне колькасці людзей з дыпламамі эканамістаў ды юристаў.

Эканамічная палітыка краіны заўжды дэкларавалася як сацыяльна скіраваная. Не выключэнне і бюджэт на чарговы год, дзе зроблены недухоснавы акцэнт на павелічэнне заробку, пенсій, стыпендыяў.

— Мы ніколі не эканамілі на чалавеку. Эфектыўная сацыяльная палітыка была і застаецца ключавым фактарам нашага развіцця, — розумоуе віцэ-прэм'ер.

Прасякнуты такім пасылам, парламентары і пытанні ўздзімалі адпаведна. **Дэпутат Мікалай САМАСЕЙКА**, напрыклад, выказаў закліканасць узроўнем нараджальнасці ў краіне, з якім «не ўсё гладка, які паказвае апошні сярэдні тэмп». Тым часам у розных кутках пэрыяду пражываюць тры мільёны этнічных беларусаў. «Ці плануецца адмысловая праграма па іх вяртанні на гістарычную радзіму?» — цікавіцца народны абраннік.

— Казіфіцэнт нараджальнасці ў Беларусі 11,4 (колькасць нараджэнняў на тысячу чалавек за год. — **Звязда**). Натуральна ж, гэтага недастаткова, — канстатуе У. Патупчык.

— **Дэпутат Святлана ШЫЛАВА** прапанавала звярнуцца да еўрапейскага вопыту сацыяльнай дапамогі сем'ям. Увесці, напрыклад, 10-адсотковую даплату да пенсіі тым, хто выхавалі траіх і больш дзяцей. І захаваць дапамогу па дзядзьку дзяцей да трох гадоў, нават калі жанчына выйшла з дэкрэту раней: «многім трэба выплачваць крэдыт за жыллё, і маці змушаны працаваць на поўную стаўку». Віцэ-прэм'ер прычыць не стаў і паабяцаў: «Будзем уважліва аблічваць і прымаць уважаныя рашэнні, зыходзячы з магчымасцяў дзяржавы».

Падзялілася народная абранніца і яшчэ адной ідэяй — як вырашыць праблему з недахопам персаналу ў якасць: дазволіць працаваць там людзям з сярэдняй адукацыяй.

«Мінскай праўдзе» — 60

«АЛЕ НА ПЕНСІЮ ДАКЛАДНА СЫХОДЗІЦЬ НЕ ЗЫРАЕМСЯ»

ЖАРТУЕ ў пачатку размовы галоўны рэдактар галоўнай газеты сталічнай воласці Мікалай ЛІТВІНАУ, які яшчэ дзевяць месяцаў таму быў творчым супрацоўнікам «Звязды». Дарчы, што цікава, першым і папярэднім рэдактарам «Мінскай праўды» таксама былі «звяздзючы» са стажам і таксама абодва Мікалаі — адпаведна Мікалай Дзмітрыевіч Пузікаў (працаваў у «Звязду» прыйшоў яшчэ да Вялікай Айчыннай вайны) і Мікалай Аляксандравіч Шлома, які быў рэдактарам 22 гады.

— **Мікалай Пятровіч, як сёння абласная газета вытрымлівае канкурэнцыю з раённымі выданнямі, якія, як ні круці, бліжэй да людзей, хача б па тэрытарыяльнай прыкмеце?**

— Спраўды, тэрыторыя Мінскай воласці складаецца з 23 адміністрацыйных адзінак (22 раёнаў і горада Жодзіна), кожная з якіх мае сваю асобную газету. Са старонак раёні чалавек можа даведацца, што адбылося альбо мае адбыцца ў яго вёсцы, на яго вуліцы, абласная ж газета, акрамя гэтага, знаёміць чытача з навінамі і цікавымі людзьмі з усёй воласці. Іншымі словамі, з'яўляецца своеасаблівай аб'яднальнай пляцоўкай Міншчыны. Акрамя таго, на старонках нашай газеты з'явілася пастаянная рубрыка «Суседзі» — «Міжнародна панарама», дзе паведамляецца аб падзеях, якія адбыліся ў іншых абласцях рэспублікі і за яе межамі. У той жа час я не сказаў бы, што сённяшняя «Мінская праўда» далёка ад сваіх чытачоў. Мы імкнемся адпавядаць слогану газеты, якая «быццам добры сусед» — заўжды побач». Нашы карэспандэнты стараюцца знаходзіць у самай гушчы цікавых падзей, жыцьцёвых і імкненняў чытачоў. Развіваем і сучасныя аператыўныя формы сувязі са сваёй аўдыторыяй: значным крокам наперад з'яўляецца тое, што сёння кожны чытач можа задаць пытанне, якое яго хвалюе, у рэжыме рэальнага часу. Цэнтральная газета цэнтральнага рэгіёна апырыў павіна адпавядаць такому азначэнню. І мы дзеем за днём працуем над гэтым. І ўжо ёсць вынікі. Я, напрыклад, быў прыёмна дзідзюлені, калі падчас наведвання аднаго з раёнаў воласці аднаўч міжнаска сказаў, што ў яго жонка пачала рабіць выразкі з «Мінскай праўды». Мне здаецца, калі чалавеку яшчэ раз захацелася вярнуцца да прычэтаннага,

гэта дарагога каштуе. Гэта добры знак.

— **На пасядзе галоўнага рэдактара «Мінскай праўды» вы працуеце парадна на навуку. З якімі ціжаскамі сутыкнуліся на новым месцы і што для вас асабіста значыць гэта газета?**

— За плычымі ў мяне добрая журналісцкая школа ў «Звяздзе», якая, дарчы, перш чым з'явілася «Мінская праўда», выконвала ў тым ліку і функцыі мінскай абласной газеты. Неваніта «роднай газеце на роднай мове» я абавязана свамі сталеннем калі журналіста. Спадзяюся, і ў будучым будзе да свайго фарміравання як кіраўнік рэдакцыйнага калектыву я тое самае зможу сказаць і пра «Мінскую праўду».

Бадай, асноўная цяжкасць, з якой сутыкнуўся на новым месцы працы — гэта недахоп адміністрацыйнага вопыту. У астатнім жа вопыт, набыты за гады працы ў рэспубліканскім выданні, дзе я, дарчы, працаваў аглядальнікам па Мінскай воласці, дапамагае мне і па сёння. За гады працы ў журналісцкай родную воласць (Мікалай Літвінаў сам родам са Слуцка. — Н. Д.), такую багатую

на цудоўных людзей, аб'ездзіў усю ўздоўж і ўпоперак. Мне нават цяжка назваць месца, дзе я не быў на Міншчыне. Таму, калі трэба, зараз сваім творчым супрацоўнікам і тэму магу падказаць.

— **Падзяліцеся планами на бліжэйшую перспектыву. На што робіце і будзеце рабіць стаўку ў развіцці газеты?**

— Мы ўзялі курс на амаладжэнне калектыву. У газету прыйшло адразу некалькі няыхай і пачаткоўцаў, але перспектывных журналістаў. Маладым, я прытрымліваюся такой думкі, трэба даваць прастор для рэалізацыі іх праектаў і, безумоўна, падказваць. Перакананы, што менавіта ў сімбіёзе — вопыт і маладосць — скарэкт паспяховага развіцця газеты.

Мы таксама ўдаканалім яе знешняе так і ўнутранае напуненне свайго выдання. Паньчына з вераня, павялічылі ў аб'ёме чытацкага нумар, больш за тое, цяпер па чыствах і суботах газета выходзіць у поўнакаляровым выглядзе. Імкнемся рабіць кожны нумар цікавым і змястоўным, разлічаным на задавальненне інтарсаў як мага больш шырокай аўдыторыі чытачоў.

З іншых новаўвядзенняў газеты адначую існуючую работу па актывізацыі сувязі з чытачамі. Зараз мы рэгулярна праводзім «прамыя лініі» з кіраўнікамі абласных ведамстваў і службаў, наддаваем «выясны прыёмны» ў рэгіёнах, над сваёасаблівым кантролем газеты знаходзіцца і рэалізацыя абласных і рэспубліканскіх галіновых праграм, выкананне рашэнняў абласнога выканаўчага камітэта і кіраўніцтва краіны.

Газета сталічнага рэгіёна мае свой твар, свае багатыя традыцыі, якія мы абавязкова захаваем і будзем імкнуцца іх працягваць і ўдаканальваць. Пры гэтым будзем старацца ісці ў нагу з часам, мяняючы выключна ў лепшы бок і ўдаканальваючы якасць матэрыялаў. Ставім за мэту рабіць газету больш цёплай, душэўнай, калі так можна сказаць, смялейнай. А наколькі гэта атрымаецца, меркаваць чытачам.

Карыстаючыся магчымасцю, хачу павіншаваць рэдакцыйны калектыв, а таксама ўсіх былых супрацоўнікаў газеты, нашых аўтарай і чытачоў з 60-гадовым юбілеем «Мінскай праўды». Зычу моцнага здароўя, поспехаў у працы, папулярнасці ў чытачоў і шпаркага прыра!

Гутарыла Надзея ДРЫЛА.

НАГОДА РАЗВЕЯЦЬ МІФЫ АБ БЕЛАРУСІ

Пра асабістае падрыхтоўкі і перспектывы майнага адбыцця 17 лістапада Беларускага інвестыцыйнага форуму ў Франкфурце-на-Майне учора ішла размова ў Нацыянальным прэс-цэнтры.

Намеснік дырэктара Нацыянальнага інвестыцыйнага агенства Ігар Камалаў сярэд асноўных заданч назваў неабходнасць паказаць інвестыцыйную прывабнасць нашай краіны, таксама праінфармаваць дэлевацыю колы, грамадзскае аб новых умовах вядзення бізнесу, падатковых ільготах, асноўных накірунках інвеставання ў эканоміку Беларусі. Яна на інвестыцыйным форуме прадставіць больш за 100 праектаў, хоць спачатку разглядацца 168. Важнымі галінамі інвестыцыйнага супрацоўніцтва могуць стаць лагістыка, фармацэўтыка, мікралектроніка, сфера высокіх тэхналогій, энергетыка.

У нечым прыкладна такіх ж мэты на форуме ставіць перад сабой ЗАТ «Альфа-банк». Старшыня яго праўлення Дзясніс Калімуў шчыра растлумачыў чаму яго прыватны банк вырашыў выступіць у ролі генеральнага партнёра форуму ў Франкфурце-на-Майне, які прыйдзе пад эгіду беларускага Урада. Па словах старшын праўлення банка, для таго, каб паспяхова працаваць у краіне, неабходна прыцягнуць інвестыцыі. А гэта даволі цяжкае заданне, яна ўкладаньне пэўных мідыаў, якія распаўсюджваюцца індэабразачлівамі Беларусі за мяжой. Напрыклад, што ў краіне неспрыяльны інвестыцыйны клімат. Яшчэ Беларусь недастаткова ведаюць у свеце, з-за чаго ўзнікае шэраг надуманых праблем. Каб іх вырашыць, трэба стварыць стаўночы інвестыцыйны імідж краіны, лічыць Дзясніс Калімуў. Свой унёсак у гэтую высакродную справу прымоў унёсць «Альфа-банк» — у час работы форуму. У прыватнасці, паказваць яго удзельнікам, дакладней, зрабіць акцэнт на тым, чому няма ў іншых краінах, прадманстраваць перавагі беларускай эканомікі, якія магчыма інвестыцыйнага клімату для замежных бізнесменшаў. На жаль, гаворыць Дзясніс Калімуў, пра гэта маля ведаюць патэнцыяльныя інвестары ў Германіі і іншых краінах Еўропы.

Сярод біспспярчных пераваг Беларусі пер-

эксперты АБСЕ завяршылі вывучэнне матэрыялаў справы аб смерці Алега Бябеніна

Два эксперты АБСЕ — прадстаўнікі Нарвегіі і Швецыі — завяршылі вывучэнне матэрыялаў справы па факце гібель журналіста Алега Бябеніна, паведамлі карэспандэнту БЕЛТА ў Генпракуратуры Беларусі.

Эксперты прыбылі ў Мінск 25 кастрычніка. За час знаходжання ў Беларусі яны сустракаліся са сваякімі і знаёмымі заігулава, выяжджалі на месца здарэння ў Дзяржырскі раён, азнаёміліся з матэрыяламі справы, якія былі перададзены для іх на англійскую мову. Ніякіх дадатковых матэрыялаў ад пракуратуры яны не патрабавалі. Магчыма, сёння эксперты пакінуць Беларусь.

шае месца займае стабільнасць у краіне. Дзяля інвестары гэта, бадай, асноўная ўмова, якая ўплывае на рашэнне, укладваць грошы ў тую ці іншую краіну. Па-другое, у Беларусі заўсёдычас парадка, а гэта таксама дарагога каштуе. Але, на жаль, далёка не ўсе замежныя партнёры вераць у тое, што ў Беларусі гарантуецца права ўласнасці. Напрыклад, няма беззаконай нацыяналізацыі прыватных прадпрыемстваў, прымоўсваа адбору маёмасці ў нашых грамадзян, фірм, ініцазэмаў. Аднак у галовах часткі дэлевацыі людзей на Захадзе існуе невядома кім сфарміраванае перакананне, што ў Беларусі можна старацца паспяхова бізнес. З такімі праявамі трэба змагацца, бо негатыўныя чуткі і плёткі аб краіне шкодзяць развіццю яе эканомікі. Таму неабходна выкарыстаць магчымасці форуму для распаўсюджвання сумленнай інфармацыі пра Беларусь, лічыць старшыня праўлення ЗАТ «Альфа-банк».

У прыватнасці, паведаміць праўду пра стаўночыя змены ў падатковым заканадаўстве. А ўвогуле мідыа аб Беларусі, які прызнаеся банкір, перахаджаць нам працаваць у краіне, таму «Альфа-банк» будзе змагацца з імі.

Цікавае дэталі: трох Беларусі інвестыцыйны форум прыйдзе ў рамках Еўрапейскага фінансаванага тыдня. Прадстаўніцтвам беларускаму дэлегацыю на форуме ўзнаачыць прэм'ер-міністр Беларусі Сяргей Сідорскі. На форуме таксама выступіць прадстаўніцтва замежных банкаў і кампаній, якія па-спяхова працуюць у нашай краіне. У апошнія гады Беларусі і Германіі ўдалося актывізаваць гандлёва-эканамічнае супрацоўніцтва. Германія належыць да ліку асноўных дэлевацыі партнёраў Беларусі. У мінутым крызісным годзе ў параўнанні з 2008 годам таваразварот з РФ знізіўся на 11,1%, але, тым не менш, склаў 3,2 млрд дол. ЗША. У Беларусі зарэгістравана 352 прадпрыемствы з удзелам германскага капіталу, з іх 187 сумесных і 165 замежных. У нашай краіне зарэгістравана 97 прадпрыемстваў нямецкай фірмаў, а на тэрыторыі Германіі дзейнічаюць беларускія прадстаўніцтва.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

Абзац

Супрацоўнікі Аршанскага аддзела Дэпартаменту аховы МУС непадалёк ад Аршанскага мясакансервавага камбіната ўначы затрымалі несуну. Злодзеў быў злоўлены ў той момант, калі пераждкаваў праз агароджу імлікі з мясной прадукцыяй. Як мяркуюць міліцыянеры, у яго былі памагатыя з ліку прадаўцоў прадпрыемства, якія падрыхтавалі і ўпакавалі ў 16 мяхоў 640 кг ялавічыны, свініны, печані. Затрыманым аказаўся 27-гадовы непрацуючы аршанец. Раней ён працаваў на гэтым прадпрыемстве і быў звольнены за дрэбныя крадзяжы прадукцыі. Заведзена крмінальная справа.

Жыхар Карэліцкага раёна накінуўся на ўчастковага з нажом, змусіўшы яго прыняць зброю. Участковы інспектар прыбыў у вёску Малая Жухавічы, каб прымоўсва даставіць у суд раней судзімага мясцовага жыхара 1957 г.н. Аднак апошні адмовіўся выканаць законныя патрабаванні супрацоўніка міліцыі і аказаў супраціўленне. На патрабаванне міліцыянера спыніць супрацьпраўныя дзеянні і папараджанне аб магчымым прымяненні зброі мужчына не рэагаваў, выявіўшы з бота нож і кінуўся на ўчастковага. Агнестральнае раненне, прычыненнае таму, хто нападаў, аказалася смяротным. Пракуратура праводзіць праверку.

Поўны абзац

КРАТКАЯ ІНФОРМАЦІЯ

об открытой продаже облигаций Открытого акционерного общества «Сбергательный банк «Беларусбанк» сто пятого выпуска

Раздел 1

ОБЩИЕ СВЕДЕНИЯ ОБ ЭМИТЕНТЕ

1. Полное и сокращенное наименование эмитента (на белорусском и русском языках)

Наименование эмитента на белорусском языке:
полное: Адкрытае акцыянернае таварыства «Ашчадны банк «Беларусбанк»;
сокращенное: ААТ «Акцыянерны Ашчадны банк «Беларусбанк» (ААТ «ААБ Беларусбанк»);
наименование эмитента на русском языке:
полное: Открытое акционерное общество «Сбергательный банк «Беларусбанк» (в дальнейшем именуемое «Банк»);
сокращенное: ОАО «Акционерный Сбергательный банк «Беларусбанк» (ОАО «АСБ Беларусбанк»).

2. Место нахождения эмитента, телефон, факс, электронный адрес (e-mail)
Место нахождения Банка: Республика Беларусь, 220050, г. Минск, ул. Мясникова, 32.
телефон: (017) 218 84 08;
телефон/факс: (017) 222 26 26;
e-mail: info@belarusbank.by.

3. Номера расчетного и/или валютного счетов эмитента, на которые будут зачисляться средства, поступающие при проведении открытой продажи облигаций
Юридические лица, изъявившие желание приобрести облигации сто пятого выпуска (в дальнейшем именуемые совокупно «Облигации») на внебиржевом рынке, обязаны перечислить Банку денежные средства в безналичном порядке на балансовый счет 4940 в ОАО «АСБ Беларусбанк», код 795, в соответствии с договором открытой продажи облигаций.

Расчеты при продаже облигаций на биржевом рынке проводятся в соответствии с регламентом расчетов в ОАО «Белорусская валютно-фондовая биржа».

4. Наименование периодического печатного издания, в котором будет публиковаться бухгалтерская отчетность эмитента в составе, определенном законодательством, и сроки ее публикации

В соответствии с пунктом 7 Инструкции о порядке раскрытия информации банками и небанковскими кредитно-финансовыми организациями, утвержденной постановлением Правления Национального банка Республики Беларусь от 19.01.2006 № 6, годовой отчет эмитента публикуется в газете «Звязда» в срок не позднее 25 апреля года, следующего за отчетным.

Годовой отчет эмитента по итогам работы Банка за 2009 год опубликован 01.04.2010 в газете «Звязда» (№№ 62–63).

5. Наименование депозитария, обслуживающего эмитента
Депозитарием эмитента является депозитарий Банка (номер государственной регистрации Банка – 056, код депозитария Банка – 005), расположенный по адресу: Республика Беларусь, 220050, г. Минск, ул. Мясникова, 32, действующий на основании специального разрешения (лицензии) на право осуществления профессиональной и биржевой деятельности по ценным бумагам № 02200/0385613 (зарегистрирована в реестре лицензий Министерства финансов Республики Беларусь № 5200-1246-1056, срок действия – до 29.07.2012).

6. Размер уставного фонда эмитента
Уставный фонд Банка составляет 2.288.787.859.000 (Два триллиона двести восемьдесят восемь миллиардов семестов восемьдесят семь миллионов восемьсот пятьдесят девять тысяч) белорусских рублей.

7. Место, время и способ ознакомления с проспектом эмиссии облигаций
В период открытой продажи облигаций с Проспектом эмиссии облигаций Открытого акционерного общества «Сбергательный банк «Беларусбанк» сто пятого выпуска можно ознакомиться на официальном сайте Банка по адресу: <http://www.belarusbank.by>.

С копией указанного Проспекта можно ознакомиться визуально в филиалах-областных (Минском) управлениях, филиалах, центрах банковских услуг Банка, а также в ОПЕРУ центрального аппарата Банка ежедневно (кроме выходных и нерабочих праздничных дней) в течение операционного дня соответствующего учреждения Банка.

Раздел 2

СВЕДЕНИЯ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОЙ ПРОДАЖИ ОБЛИГАЦИЙ

8. Дата принятия решения о выпуске облигаций и наименование органа, принявшего это решение
Решение о сто пятом выпуске облигаций Открытого акционерного общества «Сбергательный банк «Беларусбанк» в соответствии с подпунктом 10.2 Устава Банка принято Наблюдательным советом Банка 25.10.2010, протокол № 33.

9. Форма выпуска облигаций, объем эмиссии, количество и номинальная стоимость облигаций
Облигации выпускаются в бездокументарной форме.

№ вы-пуска	Объем эмиссии	Количество облигаций, штук	Серия, номера облигаций	Номинальная стоимость облигации
105	500.000.000.000 (Пятьсот миллиардов белорусских рублей)	500.000 (Пятьсот тысяч)	ГТ105, с 000001 по 500000	1.000.000 (Один миллион) белорусских рублей

10. Цель выпуска облигаций
Выпуск облигаций осуществляется в целях привлечения дополнительных долгосрочных ресурсов, направляемых на рефинансирование ранее выданных кредитов на строительство, реконструкцию или приобретение жилья под залог недвижимости.

11. Сведения об обеспечении исполнения обязательств по облигациям
Облигации выпускаются Банком под обеспечение. Облигации обеспечены правом требования по кредитам, выданным Банком физическим лицам на строительство, реконструкцию или приобретение жилья под залог недвижимости, включенным (включаемым) в соответствующий сформированный реестр данных обязательств, ведение которого Банк осуществляет в порядке, определенном законодательством Республики Беларусь.

Основная сумма долга по включенным в реестр обязательствам по кредитам по состоянию на 25 октября 2010 года составляет 714.302.005.592 (Семьсот сорок два миллиарда триста два миллиона пять тысяч пятьсот девяносто два) белорусских рубля.

Банк ведет вышеуказанный реестр и обеспечивает установленный в части второй подпункта 1.1 пункта 1 Указа Президента Республики Беларусь от 28.08.2006 № 537 «О выпуске банками облигаций» норматив соответствия объема находящихся в обращении облигаций размеру основной суммы долга обязательства по кредитным договорам.

12. Период проведения открытой продажи облигаций
После опубликования настоящей Краткой информации, заверенной в установленном порядке Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь, Банк проводит открытую продажу облигаций в период с 01.11.2010 по 01.11.2011, если иной срок не будет определен Правлением Банка. Срок открытой продажи облигаций может быть сокращен также в случае полной реализации всего объема эмиссии облигаций.

13. Место и время проведения открытой продажи облигаций
Размещение облигаций осуществляется путем их открытой продажи Банком юридическим лицам на внебиржевом и/или биржевом рынках.

Покупателями облигаций могут быть только юридические лица, как резиденты, так и нерезиденты Республики Беларусь.

Размещение облигаций на внебиржевом рынке осуществляется департаментом инвестиций и ценных бумаг центрального аппарата Банка (Республика Беларусь, 220050, г. Минск, ул. Мясникова, 32, тел. 2188093, факс 2222626), а также учреждениями Банка (филиалами-областными (Минским) управлениями, филиалами, центрами банковских услуг) на основании договоров открытой продажи облигаций, заключенных между Банком и юридическими лицами (далее – Покупатели). Отделения Банка в размещении облигаций не участвуют.

Размещение облигаций на биржевом рынке осуществляется в торговой системе ОАО «Белорусская валютно-фондовая биржа». Покупку облигаций Покупатель (не являющийся профессиональным участником рынка ценных бумаг) может осуществить только с использованием услуг профессионального участника рынка ценных бумаг (закключается договор комиссии) в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

Продажа облигации на внебиржевом и/или биржевом рынках осуществляется по цене, равной текущей стоимости облигации.

Текущая стоимость облигации равна:
номинальной стоимости облигации – в день начала открытой продажи облигации (01.11.2010), а также в день выплаты процентного дохода (даты выплаты указаны в таблице пункта 18 настоящего документа);

номинальной стоимости, увеличенной на сумму накопленного процентного дохода за текущий период начисления процентного дохода, в котором продается облигация – начиная с календарного дня, следующего за датой начала открытой продажи облигаций (02.11.2010), а также с календарного дня, следующего за датой выплаты процентного дохода за истекший период начисления процентного дохода.

Текущая стоимость облигации рассчитывается по следующей формуле:

$$C = H + Дн, где:$$

C – текущая стоимость облигации;
H – номинальная стоимость облигации;
Дн – накопленный процентный доход по облигации.
Накопленный процентный доход рассчитывается по следующей формуле:

$$Дн = (P1 \cdot H \cdot t1 + P2 \cdot H \cdot t2 + \dots + Pn \cdot H \cdot tn) / (365/366) \cdot 100, где:$$

Дн – накопленный процентный доход по облигации;
P1, P2, Pn – ставка процентного дохода (процентов годовых) за соответствующую часть периода начисления процентного дохода, в пределах которой действующая ставка рефинансирования Национального банка Республики Беларусь была неизменной, равная действующей ставке рефинансирования Национального банка Республики Беларусь;
H – номинальная стоимость облигации;
t1, t2, tn – количество дней в соответствующей части текущего периода начисления процентного дохода, в пределах которой ставка рефинансирования Национального банка Республики Беларусь была неизменной. При этом сумма t1 + t2 + ... + tn равна количеству дней, прошедших с даты, следующей за датой начала размещения облигации (с даты выплаты последнего процентного дохода) по дату расчета текущей стоимости.

День начала размещения облигации или установленная в настоящем документе дата выплаты последнего процентного дохода по облигации и день расчета текущей стоимости облигации считаются одним днем.

Расчет осуществляется по каждой облигации, исходя из фактического количества дней в году (365 или 366).

14. Срок обращения облигаций
Срок обращения облигаций – 1827 календарных дней (с 01.11.2010 по 02.11.2015). День начала размещения и день начала погашения облигаций считаются одним днем.

15. Дата начала погашения облигаций
Дата начала погашения облигаций – 02.11.2015. Дата окончания погашения облигаций совпадает с датой начала погашения облигаций.

16. Размер дохода по облигациям, условия его выплаты
По облигации установлен переменный процентный доход, выплачиваемый владельцем облигаций периодически (один раз в три месяца) в дату окончания соответствующего периода начисления процентного дохода в течение срока обращения облигаций. Ставка процентного дохода по облигации равна ставке рефинансирования Национального банка Республики Беларусь (с учетом ее изменения).

Процентный доход выплачивается:
на основании реестра владельцев облигаций, сформированном депозитарием Банка за 5 (Пять) рабочих дней до даты выплаты процентного дохода; на счета владельцев облигаций, являющихся таковыми по состоянию на день закрытия реестра владельцев облигаций;

путем перечисления в безналичном порядке суммы процентного дохода в белорусских рублях на счета владельцев облигаций в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

В случае отсутствия в реестре владельцев облигаций данных о счетах владельцев облигаций в белорусских рублях, открытых в уполномоченных банках Республики Беларусь, а также в случае, если реестр содержит ошибочные банковские реквизиты, сумма, подлежащая выплате, выплачивается путем депонирования на счете Банка до непосредственного письменного обращения владельца облигации. Проценты по депонированному суммам не начисляются и не выплачиваются.

Величина процентного дохода по облигации рассчитывается по следующей формуле:

$$Д = (P1 \cdot H \cdot t1 + P2 \cdot H \cdot t2 + \dots + Pn \cdot H \cdot tn) / (365/366) \cdot 100, где:$$

Д – процентный доход по облигации;
P1, P2, Pn – ставка процентного дохода (процентов годовых) за соответствующую часть периода начисления процентного дохода, в пределах которой действующая ставка рефинансирования Национального банка Республики Беларусь была неизменной, равная действующей ставке рефинансирования Национального банка Республики Беларусь;
H – номинальная стоимость облигации;
t1, t2, tn – количество дней в соответствующей части текущего периода начисления процентного дохода, в пределах которой ставка рефинансирования Национального банка Республики Беларусь была неизменной. При этом сумма t1 + t2 + ... + tn должна быть равна количеству дней в данном периоде.

Расчет процентного дохода осуществляется по каждой облигации, исходя из фактического количества дней в году (365 или 366). Проценты начисляются за каждый календарный день.

17. Период начисления процентного дохода по облигациям
Период начисления процентного дохода по облигациям – с 02.11.2010 по 02.11.2015 (с даты, следующей за датой начала размещения облигаций, по дату начала погашения облигаций).

Процентный доход за первый период начисления процентного дохода начисляется с даты, следующей за датой начала размещения облигаций, по дату его выплаты. Процентный доход по остальным периодам начисления процентного дохода, включая последний, начисляется с даты, следующей за датой выплаты процентного дохода за предшествующий период начисления процентного дохода, по дату выплаты процентного дохода за соответствующий период начисления процентного дохода (дату начала погашения).

18. Даты выплаты процентного дохода
Процентный доход выплачивается в дату окончания соответствующего периода начисления процентного дохода:

п/п	начало периода	конец периода, дата выплаты дохода	продолжительность периода, дней	Дата закрытия реестра для целей выплаты процентного дохода
1	02.11.2010	01.02.2011	92	25.01.2011
2	02.02.2011	01.05.2011	89	25.04.2011
3	02.05.2011	01.08.2011	92	25.07.2011
4	02.08.2011	01.11.2011	92	25.10.2011
5	02.11.2011	01.02.2012	92	25.01.2012
6	02.02.2012	01.05.2012	90	24.04.2012
7	02.05.2012	01.08.2012	92	25.07.2012
8	02.08.2012	01.11.2012	92	25.10.2012
9	02.11.2012	01.02.2013	92	25.01.2013
10	02.02.2013	01.05.2013	89	24.04.2013
11	02.05.2013	01.08.2013	92	25.07.2013
12	02.08.2013	01.11.2013	92	25.10.2013
13	02.11.2013	01.02.2014	92	27.01.2014
14	02.02.2014	01.05.2014	89	24.04.2014
15	02.05.2014	01.08.2014	92	25.07.2014
16	02.08.2014	01.11.2014	92	27.10.2014
17	02.11.2014	01.02.2015	92	26.01.2015
18	02.02.2015	01.05.2015	89	24.04.2015
19	02.05.2015	01.08.2015	92	27.07.2015
20	02.08.2015	02.11.2015	93	26.10.2015
ИТОГО				1827

В случае если дата выплаты процентного дохода выпадает на нерабочий день, выплата осуществляется в первый рабочий день, следующий за нерабочим днем. Проценты на сумму процентного дохода по облигациям за указанные нерабочие дни не начисляются и не выплачиваются. Под нерабочим днем в настоящем Решении считаются выходные дни, государственные праздники и праздничные дни, установленные и объявленные Президентом Республики Беларусь нерабочими днями.

19. Условия и порядок досрочного погашения и/или аннулирования выпуска облигаций
Банк может принять решение о досрочном погашении настоящего выпуска облигаций либо его части в следующих случаях:

а) принятия соответствующего решения уполномоченным органом Банка. О данном решении Банк уведомляет владельцев облигаций не позднее 5 рабочих дней до установленной даты досрочного погашения облигаций;

б) приобретения Банком всего объема настоящего выпуска облигаций либо его части до даты окончания срока обращения облигаций в порядке, определенном пунктом 22 настоящего документа;

в) недостаточности обязательств по кредитным договорам для замены – по истечении одного месяца со дня превышения норматива соответствия объема находящихся в обращении облигаций размеру основной суммы долга обязательства по кредитным договорам, установленного частью второй подпункта 1.1 пункта 1 Указа Президента Республики Беларусь от 28.08.2006 № 537 «О выпуске банками облигаций».

При досрочном погашении владельцам облигаций выплачивается их номинальная стоимость, а также процентный доход, рассчитанный с даты, следующей за датой выплаты процентного дохода за предшествующий период, по дату досрочного погашения (иные неполученные процентные доходы – при их наличии). Досрочное погашение облигаций производится на основании реестра владельцев облигаций путем перечисления в безналичном порядке причитающихся денежных средств в белорусских рублях на счета владельцев облигаций.

Кроме того, Банк может принять решение об аннулировании облигаций, не размещенных на момент принятия такого решения.

В случае принятия вышеуказанных решений Банк в установленном порядке уведомляет Департамент по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь о необходимости исключения из Государственного реестра ценных бумаг (аннулирования) облигаций сто пятого выпуска либо его части.

20. Порядок погашения облигаций
При погашении облигаций владельцам облигаций выплачивается их номинальная стоимость, а также процентный доход за последний период начисления процентного дохода (иные неполученные процентные доходы – при их наличии).

Погашение облигаций осуществляется Банком в отношении лиц, указанных в реестре владельцев облигаций, сформированном депозитарием Банка в срок, указанный в пункте 21 настоящего документа, путем перечисления в безналичном порядке причитающихся денежных средств в белорусских рублях на счета владельцев облигаций в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

В случае если день погашения выпадает на нерабочий день, погашение осуществляется в первый рабочий день, следующий за нерабочим днем. Проценты на сумму погашения за указанные нерабочие дни не начисляются и не выплачиваются.

В случае отсутствия в реестре владельцев облигаций данных о счетах владельцев облигаций, а также в случае, если реестр содержит ошибочные банковские реквизиты, сумма, подлежащая выплате, выплачивается путем депонирования на счете Банка до непосредственного письменного обращения владельца облигации. Проценты по депонированному суммам не начисляются и не выплачиваются.

Обязанность Банка по погашению облигаций считается исполненной с момента списания денежных средств со счета Банка по реквизитам счетов владельцев облигаций.

21. Дата формирования реестра владельцев облигаций для целей погашения облигаций
Для целей погашения облигаций депозитарий Банка формирует реестр владельцев облигаций за 5 (Пять) рабочих дней до даты начала погашения облигаций, указанной в пункте 15 настоящего документа.

22. Условия и порядок приобретения облигаций эмитентом до даты начала их погашения
В период обращения облигаций Банк обязуется осуществлять приобретение (выкуп) облигаций на торгах в ОАО «Белорусская валютно-фондовая биржа» у любого их владельцев по цене, равной номинальной стоимости облигаций, ежеквартально в следующие даты: 01.02.2011, 01.05.2011, 01.08.2011, 01.11.2011, 01.02.2012, 01.05.2012, 01.08.2012, 01.11.2012, 01.02.2013, 01.05.2013, 01.08.2013, 01.11.2013, 01.02.2014, 01.05.2014, 01.08.2014, 01.11.2014, 01.02.2015, 01.05.2015, 01.08.2015.

В случае, если день выкупа облигации выпадает на нерабочий день, приобретение облигаций осуществляется в первый рабочий день, следующий за нерабочим днем, по цене, равной номинальной стоимости облигаций.

Для продажи облигаций Банку владельцы облигаций должны подать в Банк заявление о намерении осуществить такую продажу, которое должно содержать:

наименование владельца облигаций;
место нахождения и контактные телефоны владельца облигаций;
номер выпуска облигаций;
количество облигаций, предлагаемых для продажи;
банковские реквизиты счета для перечисления средств за проданные облигации;

наименование профессионального участника рынка ценных бумаг, который будет осуществлять продажу облигаций на биржевом рынке (в случае если владелец облигаций не является профессиональным участником рынка ценных бумаг);

подпись уполномоченного лица владельца облигаций.

В случае если для осуществления продажи облигаций Банку владельцу облигаций необходимо принятие решения соответствующего органа, или получение согласования, или получение разрешения, владельцу продаваемых облигаций обязан заблаговременно принять (получить) данное решение (согласование, разрешение).

Заявление о продаже облигаций Банку должно быть предоставлено в Банк не позднее пяти рабочих дней до предполагаемой даты продажи облигаций по факсу (с последующим предоставлением оригинала не позднее трех дней до даты продажи облигаций), заказным письмом или непосредственно по адресу: Республика Беларусь, 220050, г. Минск, ул. Мясникова, 32; факс – (017)2222626. Заявление, предоставленное после указанных сроков, Банком к исполнению не принимается.

В период обращения облигаций Банк имеет право осуществлять: приобретение (выкуп) облигаций в иные сроки по цене, определяемой Банком;

дальнейшую реализацию либо досрочное погашение облигаций, приобретенных Банком на вторичном рынке;

иные действия с приобретенными облигациями в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

23. Условия и порядок возврата средств инвесторам при запрещении выпуска облигаций Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь
В случае запрещения настоящего выпуска облигаций Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь, Банк в срок не позднее тридцати дней с момента принятия указанного решения возвращает владельцам облигаций денежные средства, направленные на покупку облигаций, с уплатой процентов за пользование денежными средствами по ставке процентного дохода, указанной в части первой пункта 16 настоящего документа, за текущий период начисления процентного дохода, в котором принято решение о запрещении выпуска облигаций.

24. Порядок обращения облигаций
Обращение облигаций осуществляется в торговой системе ОАО «Белорусская валютно-фондовая биржа» в соответствии с законодательством Республики Беларусь и нормативными правовыми актами ОАО «Белорусская валютно-фондовая биржа». Владельцами облигаций могут быть юридические лица – резиденты и/или нерезиденты Республики Беларусь, а также Банк.

Сделки с облигациями на вторичном рынке прекращаются за 5 рабочих дней до даты погашения облигаций.

25. Дата и номер государственной регистрации облигаций
Облигации зарегистрированы Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь:

дата государственной регистрации облигаций – 29.10.2010;

номер государственной регистрации облигаций: 5-200-02-0806.

Заместитель
Председателя Правления
Открытого акционерного общества
«Сбергательный банк
«Беларусбанк»

И.Ф.Козел

Главный бухгалтер
Открытого акционерного общества
«Сбергательный банк
«Беларусбанк»

И.П.Лысковская

<http://www.belarusbank.by>

Лицензия на осуществление банковской деятельности № 01 от 28.08.2008 г., выданная Национальным банком Республики Беларусь.

Лицензия Министерства финансов Республики Беларусь на право осуществления профессиональной и биржевой деятельности по ценным бумагам № 02200/0385613 действительна до 29.07.2012 (изменения и (или) дополнения внесены на основании решения Министерства финансов Республики Беларусь от 28.05.2010 № 118).

УНП 100325912.

АПОШНЯ ЯБЛЫКІ

Калі апошні раз прыехаў на дачу, яблыкі яшчэ віселі, хоць лісця на дрэвах ужо не было. Зямля пад яблынямі ўспапаная ападам. Каб былі свіны, то яблыкі пайшлі б на корм.

Паглядзеў і на рэзткі былога багацця і вырашыў апад перабраць, яблыні абтрэсці і завезці антонаўку ды кашталу ў в. Волна. Там знаходзіцца цэх па вырабе соку ад Баранавіцкага камбіната харчовых прадуктаў.

Прыкінуў, што ўжо позняя восень, сезон на здачу яблыкаў даўно мінуў, то, напэўна ж, садаўна ў цане. А галоўнае, што не такія глыбокія ямы дзевязецца капца, каб ад тых яблыкаў пазавісціца.

За дзве гадзіны разам з жонкай назабіралі пяць мяжоў яблыкаў, паклалі ў аўтамашыну (тры мяхі ў багажнік, а два — на задняе сядзенне) і паехалі.

Па дарозе жонка ўспомніла, што на яблык тэрба мець даведку. Заехалі ў Крошыньскі сельсавет, там такую даведку выдалі бясплатна, і гэта крыху здзівіла.

У Волна трапілі акружным шляхам — не там з асфальту звярнулі і кіламетраў пяць ехалі палыёй дарогай. На пагорках стаіць пасохлая кукуруза на зерне, на палях цішыня — даволі сумны вясенні краявід.

На тэрыторыю цэха заехаў праз цэнтральную браму, а не з тылу — уважліў. Крутнуўся паміж будынкаў і апынуўся каля вагавы.

Прыёмшчыца ўзяла яблыка, і аказалася, што іх усяго 110 кг, а я прыкідаў на 150 кг мінімум. Што ні кажу, а п'яць мяжоў. Але да вагаў не падшыоў. Больш камандаваў жонкай — каб з фотаапаратам управілася.

Прыёмшчыца ўзяла даведку, выпісала ведамасць і выдала на рукі 22 тысячы рублёў. Аказалася, што цана на яблыкі не дужа адрэзанавацца ад летняй — 200 рублёў за кг. Калі б даведкі з сельсавета не было, то ўзялі б яшчэ 12% падаткаў з тых выплчаных тысяч.

А колькі чыстай вырुकі атрымалася з 5 мяжоў яблыкаў? Вядома ж, дзве гадзіны сваёй працы ў чатыры рукі не ўлічваюцца. Да Волна туды і назад — 36 км, а гэта прыкладна 7 тысяч неабходна спаісаць на паліва.

Атрымаўшацца, што чысты прыбытак 15 тысяч. Неважлікі, але калі ўлічыць, што Баранавіцкі камбінат харчовых прадуктаў, які вырабляе сок з гэтых яблыкаў, сёлета за 8 месяцаў панёс страты амаль на 2 млрд рублёў — то ў мяне з рэнтабельнасцю ўсё нармальна.

Некалі (ў саветскі перыяд) за яблык плацілі на 8-10 капеек/кг. Кілаграм яблыкаў, якія закуплялі на сок, раўняўся кілаграму бульбы, а сёння бульба ў шэсць разоў даражэй. Тады за 100 кг яблычнага ападу заплацілі 6 10 рублёў, а гэта — 60 бохану хлеба і 5 кг мяса... А сёння 20 тысяч рублёў — кошт 100 кг яблыкаў — гэта толькі 10 бохану хлеба... Цікава, калі кошт яблыкаў перавесці на гарэлку, то атрымаецца дзве пляшкі пры любым раскладзе.

Калі рынам запартабанаваня бульба, то стаўка рэбіцца на

Напэўна, перш за ўсё, восень мы любім за яе прыгожыя фары. Якіх толькі колеру не сустрэнеш у гэты час! Нават шэрыя дні становяцца больш яркімі дзякуючы буйству чырвонага і жоўтага. Але вельмі ўжо хутка ўся гэтая прыгажосць аказваецца ў нас пад нагамі. І яшчэ хутчэй лісце змятаюць у кучы і вывоззяць на сметніцкіх камунальных службах. І гэта некалькі нештатна. Так шкада глядзець на голую зямлю, з якой згэргі ўсё лісце, што ўкрывала яе, нібы коўдра. Даволі часта бывае, што мороз добра прысцігне, а снегу зусім няма. І нічога не прыкрывае карані раслін. Можна, апалае лісце лепш было бы прыбраць ранней вясной? А зimu назаўваж папалжана. Жоўта-чырвоны дыван выглядае значна больш прывабліва, чым голыя шэрыя зямлі. Дастаткова было б толькі змесці з даражак.

Анюта. Штодзень, ідучы на працу, бачу на вуліцах Мінска мноства людзей з граблямі ды мётламі, якія пільнуюць кожны апапы лісток, шчыруюць, каб была бездакорная чысціца.

Падарожнічалі з выразкай са «Звязды»

Добры дзень, паважаная рэдакцыя газеты «Звязда». З задавальненнем працягаў цыкл матэрыялаў пра Іспанію Глеба Лабадзенкі — «Некалькі парад перад вашай паездкай у Барселону» і інш., якія аказаліся для мяне вельмі дарчымі. У кастрычніку набыў трыбуўку-тур па Еўропе на аўтобусе ў туркыскай мінскай фірме «Турлокс». Ты дзень адлучылі ў Іспанію. Наведалі Вену, італьянскія гарады Мілан і Верону і, нарэшце, нямецкі Мюнхен. 21 дзень праляцеў, як кажуць, на адным подыху. У час знаходжання на міжземнаморскім узбярэжжы Іспаніі 2 разы пабылі ў Барселоне, пра якую ўжо быў дасведчаны дзякуючы Г. Лабадзенку. Выразкі са «Звязды» даваў чытаць сябрам на падарожжы. Уражанні шмат, але ўсё ж лепш усё ўбачыць сваімі вачыма.

Прыёмна было чужэ ў Мілане ад мясцовага рускамоўнага гіда, што апошнім часам у Мілане (у Іта-

ня. Многія пакідалі сваю працу ды па загадзе выйшлі наводзіць парадкаў наўкол установы ці прадпрыемства. А ці варта гэта рабіць? У многіх краінах, у тым ліку ў Расіі, нават у Маскве, выдзвення загада пра тое, што лістоту варта прыбраць толькі са сцяжкаў ды ходнікаў. Калі з году ў год згэргавіць лісце, дык глеба пад дрэвамі збядне, у ёй не будучы адбывацца патрэбныя біяхімічныя працэсы. У Нямеччыне ўласнікі лясцоў заўважылі: там, дзе прыбраюць кожную галінку ды кожны сучок, перастаюць радзіць грыбы ды ягады, а ўслед знікаюць прывычаныя населеныя — перарываюцца панжукі. Чысты наш горад, усё адназначна, але, мне здаецца, мы і тут часта робім лішняе: за старэльнай чысціною часам знікаюць утулінасць, адметнасць, свой каларыт. Напішыце, а што думаюць спецыялісты на гэты конт?

Максім. Нават і не ведаю, да каго звяртацца па дапамогу. Так здарылася, што ў маёй дачкі-смяцілаўцы працу падручнік па інфармацыі. Зварнуўся да школьнага бібліятэкара, а яна парала пашукаць па кніжных крамах і рынках. Абышлі ўсё. Нават да крамы «Метадзічная літаратура» дарбаліся. Там сказаў лі, што падручнік выдаваецца чатыры гады таму і яшчэ ў мінусіном годзе ўвесь тыраж прададзены. Перавыданне заплававана на наступны год. А падручнік патрэбён зараз. І дзе яго знайсці?

Наталля. Анатоль Сафонаў.

Вітаю, паважаная рэдакцыя. Да артыкула «О, «Родны край...» ад 22 кастрычніка — календар «Родны край» ёсць у наяўнасці ў краме «Букніст» г. Гомель.

Зміцер Гаўрыленка. А вы задумваліся, чаму студэнты зараз вельмі рэдка ездзяць дадому? Я сутыкнуўся з гэтай праблемай, толькі калі сын трэці раз прыехаў. Першыя два яна гэта не звярнуў увагі, бо тады ён вяртаўся ў Мінск, падошвышы да сябра ў машыну, якога бацькі везлі на сваім транспарце. Трэці раз сябар ужо не прыехаў, і мы пайшлі на вакал, за два дні да адпраўлення, браць білет. У нас вулзавана станцыя (Жлобін), цягніку ў Мінск шмат і праблем ніякіх не будзе, — так лічылі мы. Але памяляліся. «Білету няма і не будзе» — сказала касірка. Два цягнікі, якія ідуць у Мінск уздзень, перапоўненыя. Усё! Выхадзіць сапсаванай! Дзевядзетка падымца ноччу і ісоі на цягнік. А ў дзевядзенькі ночы іх адразу два з інтэрвалам у пяць хвілін, затым — яшчэ некалькі. Напроста-ваецца пытанне: «А навошта столькі?». Ноччаны ідуць пустыя. Пасля размовы з дзятурнай па станцыі я зразумеў, што гэтую праблему можна вырашыць, прычэпіўшы лішні вагон з вычэрпанага ашалона да дзённага. Толькі гэты нікому не хочацца змаіцца. А на дэфіцытны 615 «Гомель-1» родна» ўжо які тыдзень білету няма. Трэба штосьці мяняць, каб не ганць пустыя вагоны і забяспечыць пасажыраў білетамі на цягнік.

Анатоль Сафонаў. Гэта незвычайныя людзі! Іншая справа, што для іх слова «паганства» нічога не азначае. Я ўжо пачаў завізіць кніжку яе героям. І ў дзевядзенькіх былі два першыя пытанні: «А што такое «паганства?» Я тлумачу: гэта вы!

Анатоль Сафонаў.

«Беларусы фантастычныя — удзень ставяць свечку ў царкве, а ўвечары просяць у каменя здароўя!..»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

«Паганства — гэта не рэлігія, а гарманічнае існаванне ў свеце прыроды»

— Андрэй, якая выснова трох гадоў твай вандравак-здэмкай? **Вось Рыгор Барадулін кажа, што беларусы — гэта «хрышчоныя паганцы». Нас заганілі ў касцёл царквы, навучылі маліцца на абразы... Але усё адно, як засуха — мы молімся Даждзюгу, як**

Гэта незвычайныя людзі! Іншая справа, што для іх слова «паганства» нічога не азначае. Я ўжо пачаў завізіць кніжку яе героям. І ў дзевядзенькіх былі два першыя пытанні: «А што такое «паганства?» Я тлумачу: гэта вы!

Наадварт ліе — іншаму «адказанаму»... Як ты лічыш, наколькі паганства захавалася ў Беларусі ў арганічным выглядзе, а не ў выглядзе жэсту, які людзі робяць, не ўсведамляючы іх сэнс?

Першыя царквы на Палессі з'явіліся ў XVII-XVIII стагоддзі. Пра што казаць? З'яўленне царквы на астатняй тэрыторыі Беларусі таксама датуецца XV-XVI стагоддзем. Вось і ўсё! Гэта адказ на вялікае пытанне: хрысціянства як інстытут прыйшоў сюды 400-500 гадоў таму! А на Палессі — 200 ці 150! А перад гэтым існавала культура, якой 10-20 тысячгадоўдзят. Зразумела, што людзі не могуць вольна хуценька змяніць свой лад жыцця, сваё стаўленне да навакольнага асяроддзя, да прыроды. Для мяне паганства — гэта не рэлігія, як можна сказаць пра хрысціянства, а стыль паводзін, жыцця, гарманічнае існаванне ў свеце. Гэта калі не паварочваюць рэкі ў іншы бок ці высякаюць дрэвы, бо трэба пабудаваць чарговы стадыён. Гэта разумне таго, што пасля нас яшчэ прыйдуць пакаленні. І прырода — яна жывая, яна разумее.

Скажы, хто гэтыя людзі — якія сёння «жэжыць комін», а заўтра ідуць у царкву свечку ставіць?

МАЙ НА ўВАЗЕ

Мінская прэзентацыя «Паганства» адбудзецца 12 лістапада (пятніца) а 19-й гадзіне ў Гётэ-інстытуце па адрасе: Веры Харужай, 25/3. Гэта па іншы бок ад апошняй «Кукурузіны», што каля Камароўкі. Плануецца прыезд героўмі кніжкі — любімых бабуль Андрэя Лянкевіча з вёскі Пагост Жыткавіцкага раёна. Калі пашанцуе, убачыце «Жыткавіцкага коміна».

— Гэта і ёсць фантастычны прыклад змены цывілізацый, змены культуры! Гэта незвычайныя людзі! Іншая справа, што для іх слова «паганства» нічога не азначае. Я ўжо пачаў завізіць кніжку яе героям. І ў дзевядзенькіх былі два першыя пытанні: «А што такое «паганства?» Я тлумачу: гэта вы!

— Для недасведчанага гарадскога чалавека паганства — гэта нешта кіталту чорна-белай магіі. Ты ж ужо праснуць чалавек. Патлумач астатнім, што такое паганства.

— Вось тут я скажу вельмі простую рэч. Тое, што ёсць у кніжцы, — не існуе ў рэальнасці. Гэта таксама трэба вельмі добра разумець. Бо фатаграфія скажае прастору. Фатаграфія — гэта вельмі суб'ектыўны інструмент, які можна паварочваць у розныя бакі. І ў нашым выпадку ў фатаграфаванні ў нейкім сэнсе тое, чаго няма ў прасторы, але яго існуе ў май умеліні, у май адчуванні таго, што адбываецца. Таму гарадскія, ці нават высвятыя людзі, якія прыедуць туды... У кніжцы, дарэчы, ёсць месцы і даты, калі можна прыехаць паглядаць і прыняць удзел у гэтых абрадах. Але людзі прыедуць — і убачыць зусім іншую карцінку. Яны убачыць людзей у строях, карагод, слевы... Яны не убачаць тое, што ёсць у кніжцы. Гэта будзе звычайны фальклорны абрад са слевамі...

— АІ Значыцца, спецыяльна для Андрэя Лянкевіча было нешта новае?

— Я проста так убачыў гэта. — Рабіў пастановачнае фота?

— Не, ніводная фатаграфія ў кнізе не пастановачная, усё дакументальнае! Калі фатаграф выбірае фатаграфічную мову, ён наўмысна скажае прастору. Фатаграфія чорна-белая. А прастора для большасці з нас — карлявая. Здымкі ў гэтых квадрацях — а чалавек вочкам бачыць значна шырэй...

«Мая бабуля зачыняла карову на ноч і казала, што суседка-ведзьма пераўтвараецца ў жабу і п'е малако»

— Андрэю, а што значыцца — «ёсць дата і месца»? **Няўжо гэта настолькі «нейтмычна» рэч, што прыездзе лобы чалавек — і зможа ўбачыць абрад?**

— Што казаць, калі на мінскім калішчы свяшчэнны дуб быў спі-

— У большасці вёсак гэта ўсё адкрыта, гэта свята. Прыязджаюць спецыялісты, проста цікавыя людзі...

— На Купале нават у нашай вёсцы, калі я быў малады, уначі бабулі голыя бегалі па полі. На такое ж я не будуць запрашаць спецыялістаў і Андрэя Лянкевіча!..

— На жаль, я нават не чуў, што такое захавалася! Напэўна ж, засталіся нейкія такія патраемныя рэчы, але мне яны таксама не адкрыліся. Я проста не сутыкнуўся з такім месцам. Я ведаю, што ёсць людзі, для якіх паганства існуе ў вельмі сакральным варыянце. Гэта збольшага маладыя людзі, «неапаганцы». І яны не тое што фатаграфіа — яны нікога, акрамя свайго кола людзей, не запрашаюць. Але мне ў такім выпадку было гэта нецкава. Мне было цікава, калі няма людзей, якія збі-

раюцца спецыяльна, а ёсць тыя, якія збіраюцца, бо так рабілі іх бацькі, бо так было заўсёды. Гэта — непераваранасць гісторыі, з якой у Беларусі была заўсёды вялікая праблема. Для мяне гэта было адказам на пытанне: адкуль бяроцца беларуская культура, куды яна ідзе, якая яна зараз?

— Што казаць, калі на мінскім калішчы свяшчэнны дуб быў спі-

— Ёсць паганскія звычкі, якія сёння ведае кожны беларус, — Купале, Дзядзі, Каляды... А якія больш рэдкія ўдзелься занатаваць табе?

— Для мяне адна з такіх цікавых з'яў — гэта абрад Русалке, які ёсць на Любаншчыне, дзе ён быў адроджаны спадаром Выхаваркам, якому вялікі дзятку. Можна сабе ўявіць, калі ішоў вёска збіраецца ў адным месцы, калі берага ракі. І кожная вёска слявае песні, прозінуюць сваю Русалку, якія спабарнічаюць паміж сабою. Пераможца становіцца галоўнай Русалкай. Яны нясуць вянк і кідаюць у ваду, потым разрываюцца на Русалцы галоўныя вянок. А пасля гэтыя штоць вёска на адзінм вогнішчы смажыць яешню. Наколькі гэта сакраментальна! Зараз вёска стала ці 10, ці 12 — яны ўжо падзіліліся, сустракаюцца ў двух месцах. Яскравы прыклад, калі традыцыя, якая была згублена, зараз адноўлена — і працягваецца!..

— Ці шмат ты спаткаў містыкі падчас працы над кнігай?

— Вокладка кніжкі — абсалютна містычная. На ёй кабата. І калі паглядаць пад адным ракурсам — у яе ёсць твар. А калі пад іншым — твар знікае. Я смерць. Чорная жанчына з белым тварам. Гэта не было зроблена спецыяльна, а ўзнікла само сабой... Усе прэзентацыі кніжкі, якія былі заплававаныя (і я абвешчу персанальна) — усё перанесліся, змянілі даты і месцы.

У тэхнічнай дызайнер Сяргея Кандрэцкі, які даводзіў кніжку да розуму, сапсаваўся манітор. Ён быў адрэзаны ў рамонт — і там нармальна працаваў! А калі яго вярнулі назад — ён зноў перастаў працаваць! І ўпершыню ў сваім жыцці мне спатрыбуць адпачынак пасля працы. Гэта сапраўды было вычарпальна.

— Сапраўды. А ці ацалелі камяні, якія людзі і цяпер пакланяюцца ў Беларусі?

— Безумоўна! Іх шмат па ўсёй Беларусі! Гэта тое, пра што мы ўжо казалі: людзі ўдзень ідуць у царкву, а ўвечары едуць да Бога-вага каменя, кладуць грошы, кладуць хлеб, размаўляюць з каменем, просяць у яго здароўя... Гэта і ёсць адказ на пытанне: хто мы — паганцы ці хрысціянцы? Сумесь, вельмі разнашмесь! Адзін з адказаў, чаму я пачаў гэтым зай-

Глеб ЛАБАДЗЕНКА.

labadzenka@gmail.com

Фота аўтара

і з кнігі Андрэя ЛЯНКЕВІЧА «Паганства».

ПУШЧАНСКІ ПЯРСЦЁНАК

Вакол Белавежскай пушчы пракладваецца аб'язная дарога

На будаўніцтве дарогі.

На самым пачатку Мікалай Аляксеевіч побач з бацькоўскай хатай пабудавалі шыкоўны трохпавярховы дом. Суседзі думалі, што змяляк узводзіць дом для летняга адпачынку сваёй сям'і, брату і сястры з дзямцём. Так яно і было па першым часе. Маці бізнэсмэна Вера Мікалаеўна з радасцю чакае дзятку, унукаў кожнае лета, але сама та і засталася жыць у сваёй хаце, хоць у новым доме для яе таксама ёсць пакой. А сын добраўпарадкаваў не толькі тэрыторыю вакол дома, але ачысціў невялікі забалочаны вадаём, які ператварыўся ў прыгожае возера. На вадзе пласкаеца рыба. Да сярэдзіны возера пракладзены масток з невялікай вэжай. На яе ўзнямаецца і новая драўляная домкі туркыскай вёскі.

Дзевяць драўляных домікаў узведзены літаральна наядану. Кожны з іх разлічаны на адпачынак сям'і або невялікай кампаніі. Там усё прадумана да дробязі, нават стол і крэслы на верандзе, якая выходзіць на возера, зроблены ў вясковым стылі і нагадаюць звычайны ваз. Далей па вуліцы ўжо стаяць арыгінальны будынак рэстарана, лазня, заканчаецца ўзвядзенае спартыўнага комплексу. Адрозна ідаюцца ў вочы кантрасты: побач з рэстаранам, напрыклад, месціцца зусім старанькая хата. Вясковыя расказалі, што гаспадар туркыскай вёскі купіў гэтае старога хаты пад знос. Але адна, пакуль невядома якая, ён хоча пакінуць і ўладкаваць пад музей, каб было відаць, што было і што стала.

Жанчына сталага веку, якая назвала Нінай, сказала: — Добры чалавек наш Коля, даў яму Бог здароўя. Пра наш вёску ніхто ўжо, пэўна, не ўспомніць бы. А так — самі бачыць... Некалі, пару гадоў таму, ён паставіў нам усю тэрыторыю бясплатна. І цяпер зямляжо не забывае, перад Калядамі ўсіх чатырых прывечыў, кожнаму прадуктова падаручнак перадаў.

— Добры чалавек наш Коля, даў яму Бог здароўя. Пра наш вёску ніхто ўжо, пэўна, не ўспомніць бы. А так — самі бачыць... Некалі, пару гадоў таму, ён паставіў нам усю тэрыторыю бясплатна. І цяпер зямляжо не забывае, перад Калядамі ўсіх чатырых прывечыў, кожнаму прадуктова падаручнак перадаў.

— Добры чалавек наш Коля, даў яму Бог здароўя. Пра наш вёску ніхто ўжо, пэўна, не ўспомніць бы. А так — самі бачыць... Некалі, пару гадоў таму, ён паставіў нам усю тэрыторыю бясплатна. І цяпер зямляжо не забывае, перад Калядамі ўсіх чатырых прывечыў, кожнаму прадуктова падаручнак перадаў.

— Добры чалавек наш Коля, даў яму Бог здароўя. Пра наш вёску ніхто ўжо, пэўна, не ўспомніць бы. А так — самі бачыць... Некалі, пару гадоў таму, ён паставіў нам усю тэрыторыю бясплатна. І цяпер зямляжо не забывае, перад Калядамі ўсіх чатырых прывечыў, кожнаму прадуктова падаручнак перадаў.

— Добры чалавек наш Коля, даў яму Бог здароўя. Пра наш вёску ніхто ўжо, пэўна, не ўспомніць бы. А так — самі бачыць... Некалі, пару гадоў таму, ён паставіў нам усю тэрыторыю бясплатна. І цяпер зямляжо не забывае, перад Калядамі ўсіх чатырых прывечыў, кожнаму прадуктова падаручнак перадаў.

— Добры чалавек наш Коля, даў яму Бог здароўя. Пра наш вёску ніхто ўжо, пэўна, не ўспомніць бы. А так — самі бачыць... Некалі, пару гадоў таму, ён паставіў нам усю тэрыторыю бясплатна. І цяпер зямляжо не забывае, перад Калядамі ўсіх чатырых прывечыў, кожнаму прадуктова падаручнак перадаў.

ПРОЕКТАЯ ДЕКЛАРАЦІЯ

Государственное производственное объединение «МИНСКСТРОЙ»

220050, г. Минск, ул. К. Маркса, 13А
режим работы: с 8.30 до 17.45, перерыв с 13.00 до 14.00, тел. 227 52 36, 226 03 01

Зарегистрировано решением Мингорисполкома от 18 января 2007 г. № 140 в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей № 100071325.

Выполняю функции заказчика, объединением с 2004 по 2009 год построены и введены в эксплуатацию жилые дома:

- ул. Захарова, д. 63, ул. Захарова, д. 67, корп. 1, ул. Великоморская, д. 10, ул. Великоморская, д. 12, ул. Роменская, д. 5, ул. Матусевича, д. 90, пр-т Рокоссовского, д. 78, пр-т Рокоссовского, д. 76, пр. Рокоссовского, 80, ул. Философова, д. 14, пр-т Независимости, д. 168, корп. 1, пр-т Независимости, д. 168, корп. 2, пр-т Независимости, д. 168, корп. 3, ул. Есенина, д. 30, ул. Есенина, д. 34, ул. Есенина, д. 36, ул. Есенина, д. 38.

Лицензия № 02250/0264117 выдана Министерством архитектуры и строительства РБ 09.04.2007 года сроком на пять лет.

Объединение осуществляет строительство объекта «Жилой район Масюковщина. Микрорайон Масюковщина-6. Жилой дом № 6 по генплану» в г. Минске.

Свидетельство (удостоверение) № 500/451-3910 у государственной регистрации создания земельного участка и возникновения права собственности на него от 03 марта 2010 г.

Земельный участок площадью 0,1773 га. Проектом предусмотрено устройство подъездов, пешеходных связей, установка малых архитектурных форм, озеленение, организация детских игровых, спортивных, хозяйственных площадок.

Здание жилого дома запроектировано из четырех секций. Количество жилых помещений жилого дома — 169. Серия жилого дома — «конструктивная система КВ».

Начало строительства — октябрь 2010 года. Окончание строительства в соответствии с ПОС — сентябрь 2011 года.

Проектно-сметная документация прошла в установленном порядке государственную экспертизу от 25.06.2010 № 487-15/10.

Договоры создания объекта долевого строительства будут заключаться с гражданами, состоящими на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий в секциях 1 и 2 по направлениям администрации районов г. Минска, и с гражданами, не нуждающимися в улучшении жилищных условий, но желающими их улучшить в секциях 3 и 4.

Предметом договора будет являться строительство жилого помещения.

Стоимость строительства 1 кв. метра общей площади жилых помещений с учетом выполнения внутренних отделочных работ в текущих ценах составляет — 3 016 320 руб.

В состав общего имущества в многоквартирном жилом доме, которое подлежит передаче в долевую собственность, входят: межквартирные лестничные клетки, лестницы, лифты, лифтовые и иные шахты, коридоры, крыша, технические этажи и подвал, другие места общественного пользования, несущие, ограждающие несущие конструкции, механические, электрические, сантехническое и иное оборудование, находящееся за пределами или внутри жилых и нежилых помещений, элементы инженерной инфраструктуры, озеленения и благоустройства, а также отдельно стоящие объекты, служащие целевому использованию здания и право землепользования.

Договор строительного подряда от 19.08.2010 № 25с-08-2010, генпродирект — ОАО «Стройтрест № 7».

Информация о строительстве жилого дома и объектах долевого строительства можно получить в каб. 105 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 13А.

Генеральный директор **Е.И. Вовна**

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ПРАВА ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРА АРЕНДЫ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА

Организатор аукциона: Коммунальное консалтинговое учреждение предприятие «Витебский областной центр маркетинга», г. Витебск, пр-т Черняховского, 9, тел. (0212) 47 97 35.

Продавец: Республиканское унитарное предприятие почтовой связи «Белпочта», тел. (0212) 36 37 25

№ лота	Предмет аукциона, срок договора аренды, наименование, местонахождение недвижимого имущества	Целевое использование	Начальная цена (бел. руб.)	Размер задатка (бел. руб.)
1	Право на заключение договора аренды сроком на 5 лет помещений площадью 43,79 кв.м, 6,20 кв.м, расположенных на 1 этаже капитального строения (административное здание) с инвентарным номером 200/С-50512 по адресу: г. Витебск, Московский пр-д, 10	Для размещения персонала, магазина, оказания бытовых услуг, размещения офиса	437 410	43 740
2	Право на заключение договора аренды сроком на 5 лет помещений площадью 13,4 кв.м, расположенного на 1 этаже капитального строения (отделение почтовой связи № 8) с инвентарным номером 200/С-53600 по адресу: г. Витебск, ул. 2-я Водичил, Д. 3	Для осуществления розничной торговли, оказания услуг	117 250	11 720

Дата, время и место проведения аукциона: 03.12.2010 в 15.00, г. Витебск, пр-т Черняховского, 9, ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Окончательный срок подачи документов: 01.12.2010 г. до 17.30.

1	Право на заключение договора аренды сроком на 5 лет помещений площадью 15,8 кв.м, 14,2 кв.м, 48,5 кв.м, расположенных на 1 этаже капитального строения с инвентарным номером 200/С-52235 (назначение — здание специализированное для обработки древесины и производства изделий из дерева, включая мебель, наименование — столярная мастерская) по адресу: Витебская область, г. Витебск, ул. Ленинградская, д. 84А	Для размещения персонала, оказания бытовых услуг, производственных целей (за исключением вредных производств)	686 880	68 680
2	Право на заключение договора аренды сроком на 5 лет помещения площадью 38,1 кв.м, расположенного на 1 этаже капитального строения с инвентарным номером 200/С-52235 (назначение — здание специализированное для обработки древесины и производства изделий из дерева, включая мебель, наименование — столярная мастерская) по адресу: Витебская область, г. Витебск, ул. Ленинградская, д. 84А	Для размещения персонала, оказания бытовых услуг, производственных целей (за исключением вредных производств)	333 380	33 330

3	Право на заключение договора аренды сроком на 5 лет помещений площадью 10,1 кв.м, 11,5 кв.м, 9,1 кв.м, 5,0 кв.м, 2,0 кв.м, расположенных на 1 этаже капитального строения с инвентарным номером 200/С-52236 (назначение — здание административно-хозяйственное, наименование — административное здание) по адресу: Витебская область, г. Витебск, ул. Ленинградская, д. 84А	Для размещения офисов, складов	329 880	32 980
4	Право на заключение договора аренды сроком на 5 лет помещений площадью 19,7 кв.м, 19,0 кв.м, 9,5 кв.м, 14,2 кв.м, расположенных на 1 этаже капитального строения с инвентарным номером 200/С-52236 (назначение — здание административно-хозяйственное, наименование — административное здание) по адресу: Витебская область, г. Витебск, ул. Ленинградская, д. 84А	Для размещения офисов, складов	546 000	54 600

5	Право на заключение договора аренды сроком на 5 лет помещений площадью 9,4 кв.м, расположенного на 1 этаже капитального строения с инвентарным номером 200/С-52236 (назначение — здание административно-хозяйственное, наименование — административное здание) по адресу: Витебская область, г. Витебск, ул. Ленинградская, д. 84А	Для размещения офисов, складов	82 250	8 220
6	Право на заключение договора аренды сроком на 5 лет помещений площадью 9,4 кв.м, расположенного на 1 этаже капитального строения с инвентарным номером 200/С-52236 (назначение — здание админ			

ЯШЧЭ ў Старажытным Егіпце дэталава апісалі, што адбываецца з душой пасля смерці і як гэтая смерць прыходзіць, вызваляючы адну за адной сям абалонак чалавека. Ва ўсе часы ў любых землях людзей вельмі турбавала: як пераступіць мяжу ў іншы свет? І што далей?... Якое заманлівае пытанне! Хоцца таксама думаць пра тое, што жыццё тваё было не бессонсоенае. Пра гэта разважалі філосафы, пачынаючы ад Платона ды Цыцэрона, смерці прысвячалі філасофскія працы і кнігі. Напэўна, таму, што паміраць страшна. А калі не страшна, то каму і чаму? Вернікі кажуць — НЕ! І моляцца штодня пра «хрысціянскі спачывы жывата нашага, мірны і не саромны!». Але смерць можа быць рознай. І часам адзін толькі момант — тое, як чалавек памірае, — можа паказаць, якім ён быў насамрэч. І сапраўды прымусіць разумець само паміранне з глыбіні ўсіх сваіх абалонак, пра якія казалі старажытныя егіпцяне, ці з вышнімі бессмяротнай душы, пра якія ведаліся пасля смерці Хрыста. Перад тварам смерці ўсе адзіныя, але навіны пра недарэчную і заўчасную смерць заўсёды выклікаюць шок. Жудасна, калі яны становяцца звычайнымі. Так, смерць — вынік нашага жыццёвага шляху, але кожны з ёй сутыкаецца сам-насам. І ад таго, як мы ставімся да яе, залежыць тое, што робім у жыцці.

Першы твар смерці. ТРывога

Бацькі назвалі дзяткучыню Ядвіга. Родныя ўсё жыццё называлі яе Надзеяй. І яна сама так хацела. Усё жыццё хадзіла ў царкву. Ці ездзіла на веласіпеды. Нават калі цяжка хварэла, яна ведала, што напружваецца не варты. Сядзела — і ўперад, рабіць сваю справу. Што гэта было для яе — рытуал, закладзенны выхаваннем, ці шчыра вера, якая дапамагала ў штодзённым, — цяпер я ўжо не даведаюся. Але ўсе бачылі, што гэта было для яе надзвычай важна. Хоць у лесе было пазначаныя і старонкі сплунага савецкага мінулага. Надзея Ахремена была сярод тых завербаваных камсамольцаў, якія з энтузіязмам рушылі скараць цэдзіну — і гэта з Беларусі, дзе працы на зямлі заўсёды было шмат. Але ж хацелася чагосьці новага: новых мясцін, новых адчуванняў. Перспектывы, якія здаваліся рэальнымі толькі там, дзе віруе жыццё і здзісняюцца працоўныя ўчынкi. Яны былі рамантаў, калі там, у нястачах, пустаці, у бараках нарадзілі дзяткі. Магчыма, адказнасць за іх прымуліла ўзгадаць пра радзіму, куды малаядзя сям'я ўсё ж вярнулася.

Тры дачкі выраслі. У кожнай нарадзіліся дзеці. Жыві, радзіліся. Бацькі хоць і выйшлі на пенсію, без справы не сядзелі. Яна ведала, што гэтыя дзеці гаспадарку — або хоць нешта дзецям падкінуць. Дзеці, праба, — абсалютна самастойныя, усе пры справах, пры сваім жыцці. Але ж бацькоўскі клопат непераможны.

Надзея жыла гэтым клопатам тады, калі апынулася ў бальніцы: як жа так, што ж далей будзе — муж адзін дома, у дзяцей справы, а яны да яе зрываюцца вымушаныя ў Брест? І што з імі будзе — без не? Яна балылася. Але пасля аперацыі нібыта і лягчэй стала — ад саміх думак, што перажыла гэты наркоз, прыйшла ў сявядомасць, які наоно нарадзілася. Дзеці не маглі адняць надзею... Сказалі, што рак выдалілі, але ўсе роўна будзе працяг лячэння. І сапраўды здарылася

дзіва: пасля першага этапу «хіміятэрапіі» вынік, здаецца, уразілі і саміх урачоў. Другі прызначылі праз працяглы час.

Была вясна. І было лета. Гарачыя часіны. Ёй трэба было змагацца за жыццё, а яна жыла сваімі звычайнымі клопатамі, бо ў іх было сучашняе. Гарод, хлеб. Рвала траву, нагой (бо цяжка) катава бярвенні на двары на дрывы. І імкнулася ў царкву — кіламетры за два пехатой ці на веласіпеды. А калі сярэдняя дачка па дарозе да маці (каб дапамагчы!) перавярнулася на машыне, то, магчыма, адчуваў Надзея віну за гэта. Усе засталіся жывыя-здоровыя, хіба машыну трэба было падрамантаваць. Але цяпер яна вельмі мяцця Свецэ дапамагчы. Пражыць гэтыя месяцы менавіта так — быў сьведомы выбар чалавека, які ведаў, што яго чакае.

Канчалася лета. Надзея злігла. Урачы лячыць ужо адмовіліся. Яна была зусім слабая і амаль не ўставала з ложка. Дочкі па чарзе жылі ля маці. Апошні месяц свайго жыцця правяла ў бальніцы на глюкозе, бо арганізм не прымаў ежу. Яе маглі б так падтрымліваць яшчэ некалькі месяцаў. Але аднойчы Надзея папрасілася дадому. З падтрымкай, але сама ішла ад машыны да хаты. Дочкі спыталі ўрача пры выписцы: «Можна нейкі лек?...» — «Не перашкаджайце сваёй маці, яна ведае, што робіць...» Увечары яна памерла. Сказала малодшай дачцы: «Я нібыта некуды прывальваюся...»

Труну на могілкі неслі на плячых. Усю дарогу наперадзе ішоў бацюшка, які адляваў і казаў цудоўную проповедзь пра жыццё пасля смерці. Яго слухала шмат людзей. Але колькі з іх падумалі: дзе ж той спачыв, без болю і пакут?... Дзе Бог, які міласэрны? Чалавек можа паміраць доўга, цяжка, і, паміраючы ў пакутах, застаецца чалавечкам.

Твар другі: БОЛЬ

Прыгожая смерць... Напэўна, толькі ў мастацтве. Дзіўна, але самыя чуйныя і ўразлівыя людзі, мастакі, рамантаўваюць

гэтае паняцце. Яны нават здолелі зрабіць яго не страшным. Прыгожую смерць я бачыла на фрэсцы Джота — Успенне Багародыцы. Спакойны і, здавалася, празрысты твар Багародзіцы, абрысы цела — сапраўды нагадвалі абалонку. Тонкасьці і безаброннасьць памерлай, фігуры побач — ніякай расчына яна не выклікала. Ніякай трыгоў не нясе сама сцэна жалобы. Хоць ніхто з тых, хто стаіць побач, пакуль не ведае, што Хрыстос (паводле Бібліі) сам успіўся ў Пекла, каб забраць адтуль сваю матушку. Але тут адбываецца звычайны пракс развітаньня...

Як гэта ні жудасна, смерць — звычайная з'ява чалавечага свету. Асабліва сённяшняга, калі людзі гінуць падчас землятрусав, тэартаў, цунамі, пажараў, пры гэтым страціваючы чалавечае ў грамадстве ўспрымаецца ўжо не так балочна, а па пахаванні сёння робяць неаблага бізнэс. Да жудасці рэальнальна пра смерць разважваюць прыхільнікі эўтаназіі. Смерць спакойна ўвайшла ў масавую культуру са сваімі атрыбутамі — чарапамі ды косткамі на майках, торабах, прысцёнках. У пэўных моладзевых суполках існуе культ смерці. Яна распаўсюджаная да вар'яцтва, што з ёй сталі актыўна гуляць. З ёй забавуляюцца. Бо звычайна з'ява не паляховаць. Паляхоае тое, што жыццё людзі так, нібыта не яма, — рызыкаюць сабой дзеяла адрэналіну. Байкеры, рокеры, готы... Забіваюць сябе за кампанію ці без кампаніі. Гэта без права на вяртанне. І тады гульні канчаюцца, прыгажосць знікае. Прыходзіць распач.

Валька-Акурат, які яе называлі, была вясёлай, актыўнай, заўсёды з усімі па-свойму. Ёй хацелася спасцігнуць жыццё які мага хутчэй, і яна гарла. На бульбе, куды паехалі з тэхнікумам, яны жартвалі з мясцовым хлопцам — той іх катаў на матыцы. Валька таксама лавіла кайф — ёй падбалася ехаць, не трымаючыся, падняўшы рукі ўгору, нібыта птушка. І нельга сказаць, што хлопчэ ехаў хутка, і гравітка была свабодная. І лаварот не надта трывае. Але яна вылеццела ў самы кайфовы момант менавіта там, дзе расло дарога. Адно на усю дарогу.

Не магу паверыць, што бывае менавіта такі лёс. У 18 гадоў, калі яшчэ чалавек нічога не паспёў, які можна квіаць на лёс? Лёс — гэта права быць, запісаць сябе ў летапіс жыцця. А жыццё яшчэ не было. Была вясельная суценка ды вэлюм, які навісаў на адзін бок твару, адкрываючы цёплую шчаку і нафарбаваныя вусны. Гэта быў вобраз цела, схаваны за штучнай прыгажосцю, нібыта хачуць прывесці да думак пра штучнасць жыцця — яно ж усё адно праходзіць.

У смерці няма справядлівасці. Кожная страта малага ці маладога чалавечка ў маленькім горадзе стварэе ўручэнне, еднанасць, калі кожны падзяляе боль, хоча правесці. Дзіўна, але нават народзіны і вяселлі не так аб'ядноўваюць людзей, ці збіраюць усю радню, чым адчуванне непараўнава гора. Смерць блізкіх ці знаёмых мы перажываем, як сваю ўласную. І гэтак перажываем.

які парадаксальна, прымушае яшчэ больш любіць жыццё.

Твар трэці: СПАКОЙ

Добрую смерць трэба заслужыць, сказаў аднойчы святар на проповедзі ў царкве Пятра і Паўла. Мы можам здзіўляцца, якая сіла нас уратавае ад немінучай гібелі? Што і чаму ў апошні момант адвядоўзі будз? Напрыклад, машыну выносіць на сустрэчную — лоб у лоб да фуры... Але ўсе застаюцца жывыя і нават спакойна раз'язджаюцца сваім ходам. «Не трэба думаць, што мы нейкі аслабляем. Проста Господзь не хоча смерці грэшных і ёсць магчымыя ўсе папярэжжы...»

Бабуля Марыяка Загарэльская для ўсё была прыкладам кемліваці і розуму. Яскравая настаўніца настолькі любіла жыццё, што адкідала нават думкі пра тое, што з ёй ці з яе блізкімі можа здарыцца нешта дрэннае. Жыццё было цікавым працэсам, шмат гадоўнай з'явай, якую яна гатовая была абараняць — самую яго сутнасць. Насуперак смерці сваёй ці каго іншага. Магчыма, тым і заслужыла павягу жыцця і нейкую ахову звыш. У ваіну яна хаваў яўра, які выжыў пасля расстрэлу. Уратавала салдата-татарына, які адб'юўся ад сваіх і заблукнуў у беларускіх лясках — яго сваёй пасля ваіны прывяздалі ў гэтым, каб аддзячыць беларускай жанчыне. Яна, калі трэба было прыводзіць, які перапраўляў звесткі ў партызанскі атрад, знайшла самы «верны», яна ў думцы спосаб — уплітаць шэдзіўлі ў коскі сваёй маленькай дачкі. І гэта спрацавала!

Бабуля Марыяка жыла сабе, здавалася, пра смерць не думачы зусім, і гэтым давала прыклад сваім вельмікам сямейству — дзецям, унукам, праўнукам. Усе лічылі яе (без варыянтаў) галавой сям'і. Так было, пакуль ёй раптоўна не стала дрэнна. На «хуткай» адвезлі ў бальніцу, зрабілі аперацыю, пасля якой жанчына не адразу прыйшла ў сябе. Але калі раскрыла вочы і думкі яе сталі ясныя, то адразу папрасіла, каб да яе на споведзь прывезлі святара. Айцец Аляксандр добра ведаў, да якой прыхаджанкі пойдзе і што, магчыма, пачуе яе апошнія словы. Ён ішоў неак урачыста. Дачка Валя казалі, што маўліла, засяроджана, з малітвай усю дарогу. Бабуля спавядалася. Твар яе прасвятлеў. Потым яна памерла — са спакоем і нават усмешкай. Нібыта абсалютна ўпаўнёная ў тым, што жыццё працягваецца. Дзіўная радасць на яе твары нібыта казалі пра тое, што яна нават у час самой смерці перамагла яе.

Апошні момант чалавеча падвздоўзі нас да таямнічых бжонкаў прасторы. А канчаткова мэта жыцця так ці інакш прымушае разважць пра яго сэнс. І гэта таксама было модна ва ўсе часы, што зрабіла філасофска жыццё ўсё-такі больш папулярнай, чым філасофска смерці. І калі гадоўнага выніку жыцця усё-такі не пабегнуць, то чаму б хоць бы не адцягнуць сваёй волі апошняе небяспечнае падарожжа, забаву, скачок?..

Ларыса ЦІМОШЫК.

ВЫСОКАКАЛАРЫЙНЫЯ ПРАДУКТЫ — НАРКОТЫК

Цягу да каларыйнай ежы ў людзей з лішняй вагой можна параўнаць з наркатычнай залежнасцю, мяркуюць амерыканскія даследчыкі з Каліфарнійскага ўніверсітэта.

Сільнасьць да ежы з павышаным утрыманнем калорый працягвае пастаянна нарастаць: чым больш ясі, тым больш хочацца, патлумачылі спецыялісты. Такія слабасць абумоўлена не толькі смакам любімай ежы. Вучоныя правялі эксперымент на грызунах. Частку жыўёл пазбавілі смакавых рэцэптару, але яны працягвалі гэтаксама актыўна есці салодкія прадукты, як і раней.

Спецыялісты лічаць, што такая ж сітуацыя адбываецца і ў людзей. У эксперыменце ўзлі ўдзел жанчыны з лішняй вагой. Падчас яго вывеліся, што жанчыны адмаўляліся ад другой порцыі нізкакаларыйнага малочнага кактэйлю, але не маглі ўстаяць

Карысна ведаць

МЫШЦАМ НЕ ДАСПАДОБЫ БЯЗДЗЕЙНАСЦЬ

Што мы ні робім: дыхам, гаворым, глытаем, маргаем, утрымліваем раўнавагу, перамяшчаемся ці займаемся сэксам — усё дзюкуючы мышцам. А што мы пра іх ведаем?

● **Мышцы любяць цяпло** — ад яго яны становяцца максімальна эластычнымі. Таму з раніцы не спяшчыце вылізаць з пясцілі. Некалькі хвілін фізічных практыкаванняў (падзьве нават ранішні сэкс) — і гатовы зарадка мышцаў на увесь дзень.

● **Мышцы любяць тэмпіроў і ваду** — больш плаваюць... як умеюць. Медыкі раяць сярэд зымі злітаць куды-небудзь да цёлага мора і даўжэй плаваць з ластамі — цудоўная тэмпіроўка для ікра-ножных і ягдзінных мышцаў.

● **Мышцы ўлюбёныя і ў ванні**. Асабліва Ім прыняма, калі ў ваду дадаюць духмяныя солі або настой з траў. Проста забавочнае задавальненне для іх — ванна з гідрасульфатаў. У ёй ствараецца асаблівае гідропле, і мышцы амаль зусім пазбавяюцца ад уплыву гравітацыі, упадаюць у стан бязважасці — як плод ва ўлонні маці або камсанат на арабіі. Ім вельмі карысна расслабіцца на гадзіну-другую. А зымі мышцы любяць лазню. І каб іх пахвалілі венікам!

● **Ададоць перавагу ежы з максімальным утрыманнем бялку** — з яго і будзеца мышачная маса. Пір для іх: ялавічына, індэчка, курныя белае мяса, бабы, марская і рачная рыба, тварог, грэчка.

● **Ім падабаецца, каб на цела былі надзетыя шарсціны або бавуяныя тканіны** — і ніякай сінтэтыкі.

● **Мышцы не любяць, нават проста ненавідзяць холад, асабліва працяжы**. Пад яго ўздзеяннем яны хвареюць скарчуваюцца, пакутуюць ад запаленняў — міягіт і мікрэбернай неўралгіі, якую можна прыняць нават за інфарктычны болі.

● **Ім не падабаюцца эмоцыі, якія не знайшлі выхадку, схаваныя (як кажуць псіхологі)**. Калі раптоўна забалева плча або заняўся пасячца — прычына можа быць у тым, што своечасова не «выпусцілі пар», падавілі ў сабе гнеў. Для такіх выпадкаў ёсць амерыканская выдумка — набор посуду, які не б'ецца.

● **Мышцы не прымаюць бяздзейнасці**. Без фізічных нагрук у іх назіпаваецца малочна кіслата, якая можа моцна пашкодзіць мышачную тканку. Кіслату трэба выводзіць — актыўна рухацца. Менавіта яе вызваленне і дае болі пасля інтэнсіўных тэмпіроўкаў.

● **Мышцам не даспадобы становіцца дружнымі**. Асабліва жахае такі стан сардэчнаму мышцу. Крозвароту дапамагчы амаль усе нашы мышцы. Калі ж яны абвісваюць, адручэнь — уся нагрук наваліцца менавіта на сэрца.

● **Мышцы не ўхваляюць бескантрольнага прыёму спецыяльных бялковых смесей**. Яны ў жаху ад анаболікаў, таму што становяцца ад гэтых прэпаратыў «наркманамі».

ЖЫЦЦЬ ЛЯГЧЭЙ БЕЗ ГРОШАЙ. АЛЕ СА СРОДКАМІ

26 кастрычніка пад эгідай «Белаграпрамбанка» адбылася Міжнародная канферэнцыя «Рознічны банкі і прадукты і паслугі: тэндэнцыі і перспектывы». На гэтым форуме спецыялісты абмяркоўвалі, як наблізіць будучыню, у якой насельніцтва будзе жыць без грошай.

Безумоўна, гэта свайго роду абсалютызаванне, але тым не менш, банкі, ды дзяржава, зацікаўленыя ў тым, каб наяўныя грошы ў насельніцтва было як мага менш, каб заробленыя або іншымі шляхамі набытыя людзьмі грошы працавалі на эканомію краіны, а не ляжалі ў панчохах і не трапілі ў рукі злачынцаў, ды і проста не псаваліся ад частага выкарыстоўвання. Менавіта на гэта гадоўным чынам накіравана імкненне банкаў развіваць самую разнастайную паслугу і тавары для насельніцтва, што на прафесійнай мове называецца банкіўскім рознічным бізнэсам.

Гэты год з'яўляецца завяршальным этапам у рэалізацыі дзеючай сярэднятэрміновай канцэпцыі развіцця рознічных банкіўскіх паслуг у Беларусі, — заўважыў, вітаючы ўдзельнікаў канферэнцыі, Старшыня Праўлення ТАА «Белаграпрамбанк» Сяргей РУМАС. — Мінуты перыяд характарызаваўся дынамічным ростам рознічнага бізнэсу практычна ва ўсіх беларускіх банках. Наперадзе пераход ад колькіх параметраў росту да якасных. Мы чакаем, што найбольш дынамічна ў набліжаючым будучым будзе развівацца сфера электронных грошай і інтэрнэт-эквіўвалент (сэрвіс па аплаце тавараў і паслуг у сетцы Інтэрнэт з дапамогай банкіўскіх пластыкавых карт — «Звязда»).

Тое, што ў апошнія пяць гадоў беларускія банкі даволі актыўна развіваюць гэты рынак, падкрэслівае павышэнне ролі фінансавых структур у жыцці грамадства і ў развіцці нашай эканоміі, — пагадзіўся намеснік Старшыні Праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь Мікалай ЛУЗГІН.

Гэта дапамагае нашым людзям атрымліваць дадатковы даход ад укладання, набываць тавары і паслугі з дапамогай кредитных аперацый, вырашаць свае жылёвыя праблемы, палягчаць разлікі. Асноўны вынік развіцця гэтага рынку — павялічэнне колькасці банкіўскіх кліентаў і аб'ёму прыцягнутых рэсурсаў, а таксама паляпшэнне структуры гэтых рэсурсаў.

Прымножыць з дапамогай банка

Сёння ў Беларусі ўдзельнікі рынку рознічных банкіўскіх паслуг з'яўляюцца 31 банк, з іх 24 маюць права прыняваць депазіты ад насельніцтва, 10 банкаў — ажыццяўляюць аперацыі з каштоўнымі металамі. Крэдытаваннем і валюта-абменнымі аперацыямі займаюцца ўсе банкі. 28 банкаў з'яўляюцца ўдзельнікамі сістэмы Азіяна разлікова-інфармацыйнай прасторы (АІП).

Банкамі Беларусі сёння аказваюцца ўсе тыя віды паслуг насельніцтва, што і ў краінах з развітым банкіўствам. Гэтыя паслугі ўключаюць: аплата ўкладанняў, аб'ёму прыцягнутых сродкаў, аб'ёму прыцягнутых сродкаў да фінансавых банкам сродкаў ад фіз. і юр. асоб павялічылі з 6 разоў. Да 2008 года асноўную ўдзельную вагу складалі прыцягнутыя сродкі ў нацыянальнай валюце — да 60 працэнтаў. Але ў сувесны фінансавы крызіс прывяў да некаторага змяншэння ўдзельнай вагі ўкладанняў у беларускі рубль, на пачатку гэтага года яна складала 43 працэнта.

Намеснік Старшыні Праўлення Нацыянальнага Банка Рэспублікі Беларусь Мікалай ЛУЗГІН.

ніцтва, што і замежнымі, заўважыў Мікалай Лузгін. Асноўныя віды рознічных паслуг — гэта депазіты, кредиты, грашовыя пераводы і разлікі па аплатах, ды і проста не псаваліся ад частага выкарыстоўвання. Менавіта на гэта гадоўным чынам накіравана імкненне банкаў развіваць самую разнастайную паслугу і тавары для насельніцтва, што на прафесійнай мове называецца банкіўскім рознічным бізнэсам.

Самая запатрабаваная паслуга — размяшчэнне сродкаў на ўкладках. У структуры прыцягнутых сродкаў депазіты складаюць 95 працэнтаў. — Мы лічым, што трэба развіваць і іншыя віды прыцягнення сродкаў насельніцтва — аблігацыі, сродкі нерэзідэнтаў (замежных уладальнікаў), ашчэдняе сэртыфікаты, — сказаў прадстаўнік Наўбанка.

Перспектывным спосабам прыцягнення сродкаў насельніцтва спецыялісты назвалі каштоўныя паперы для фізічных асоб у выглядзе аблігацый камэрцыйных банкаў. За 9 месяцаў гэтага года іх было рэалізавана на суму 853 млрд рублёў. Усё большы папулярнасць набывае адносна новы для нас від паслуг — аперацыі з каштоўнымі металамі і камяямі. Даволі высокай папулярнасцю карыстаюцца залатыя лісты. За 9 месяцаў гэтага года ўжо рэалізавана 654 кг золата, прыкладна столькі ж срэбра, некалькі менш — паліцы. Купля-продаж ліпкіх да мільярд рублёў для іх уладальнікаў атрымаў дадатковы грошы ад руху кошту металу на сусветных рынках.

З пачатку 2005 года аб'ём прыцягнутых банкам сродкаў ад фіз. і юр. асоб павялічылі з 6 разоў. Да 2008 года асноўную ўдзельную вагу складалі прыцягнутыя сродкі ў нацыянальнай валюце — да 60 працэнтаў. Але ў сувесны фінансавы крызіс прывяў да некаторага змяншэння ўдзельнай вагі ўкладанняў у беларускі рубль, на пачатку гэтага года яна складала 43 працэнта.

Сёння Нацыянальным банкам павялічыліся актыўныя банкіўка, якая садзейнічала прывабнасці зберажэнняў насельніцтва (перш за ўсё пра працэнтную стаўку) менавіта ў нацыянальнай валюце. Гэта дапамагло павялічыць насельніцтва ў беларускі рубль сталі раціў хутчэй і на 1 кастрычніка ўжо склалі 46,5 працэнта ад агульнага аб'ёму прыцягнутых сродкаў. У сярэднім на аднаго жыхара Беларусі зараз прыходзіцца 2,5 млн рублёў зберажэнняў у банках. За 9 месяцаў года гэты паказчык вырас амаль на палову мільёна.

Ва ўмовах сусветнага фінансавога крызісу беларускім банкам удалося пазбегнуць значнага адтоку зберажэнняў, што адбылося ў Расіі ў Украіне. Вядучым банкам на рынку дэпазітны насельніцтва па-ранейшаму з'яўляюцца «Беларусбанк», ўдзельная вага якога ад агульнага аб'ёму па краіне складае 54,4 працэнта.

Пераплата за мару Апошні час банкі інтэнсіўна рэкламуюць свае кредитныя прадукты, адбываецца зніжэнне ставак лібералізацыі заканадаўства ў сферы кредитавання. Тут вельмі важна тое, што рост зберажэнняў насельніцтва дазваляе банкам забяспечваць сябе рэсурсамі для таго, каб ажыццяўляць аперацыі пра крэдытаванні. На кожнага жыхара Беларусі і сярэдняя запачычанасць складае іх сёння 2 млн 119 тысяч рублёў.

Банкі імкнучыся пашыраць свае кредитныя прадукты, задавальняць запатрабаванні насельніцтва больш поўна. На заканадаўчым узроўні зараз адбываецца ўзгадненне нормаў, якія датычацца працягу льготнага кредитавання (пад 10 працэнтаў гадавы) набываць ачыненых тавараў у гандлёвай сетцы краіны.

Аб'ём кредитнай запачычанасці фізічных асоб на 1 кастрычніка гэтага года склаў 20 трлн рублёў, або 25 працэнтаў ад агульнага аб'ёму крэдытнага партфёлю банкаў. Асноўнымі напрамкамі кредитавання па-ранейшаму застаюцца фінансаванне нерухомаці і спажывецкіх патрэб.

Летаў з-за дэвальвацыі і іншых цяжкасцяў у фінансавай сферы была ўведзена забарона на крэдытаванне насельніцтва ў замежнай валюце, што адразу выклікала змяншэнне колькасці крэдытаў на спажывецкія патрэбы, але пры гэтым захавалася рост кредитавання на пакупку і будаўніцтва жылля. Доля апошняга павялічылася з пачатку гэтага года з 65 працэнтаў да 71. Пры гэтым асноўную частку жыллёвых крэдытаў складаюць льготныя, запачычанасць па іх за 5 гадоў узрасла ў 13 разоў і на 1 кастрычніка склала 11,5 трлн рублёў. Гэта больш за палову запачычанасці па ўсіх крэдытах.

Вядучым банкам краіны па аб'ёму крэдытаў таксама з'яўляецца «Беларусбанк», аднак апошнім часам доля іншых банкаў, у тым ліку не самых буйных, значна павялічылася. І важную ролю тут сыграла прапанова шэрагу банкаў, якія спецыялізуюцца на выдачы экспрэс-кредытаў.

Яшчэ адна прыкмета часу была адзначана на канферэнцыі — хуткае зніжэнне працэнтных ставак пра крэдытах насельніцтва, якое адбылося на працягу гэтага года. Яшчэ ў лютым максімальны ўзровень стаўкі на крэдытах быў 25,8 працэнта, а ў верасні сярэдняя працэнтная стаўка складала 18,5 працэнта. Эксперты запэўнілі, што зніжэнне крэдытных ставак будзе працягвацца.

Грошы на картцы

Нароўне банкіўскіх пластыкавых карткі набылі ў жыхароў Беларусі даволі шырокае папулярнасць. На 1 кастрычніка ў нашай краіне ў звароце знаходзілася прыклад-

на 8,8 млн карткаў. Калі ўзгадаць, што нас, разам з немаўляткамі, 9,5 млн, то лімба гэта павінна была б сулакоіць прыхільнікаў сучасных тэхналогіяў бязнаўных разлікаў. Аднак удзельнікі канферэнцыі былі ад гэтай далёкай.

Картка сапраўды шмат. За пяць гадоў іх эмсія павялічылася прыкладна ў 4 разы. Нямала, быццам бы, і банкаматаў — каля 3 000 па ўсёй краіне. Хоць часам чаргі іх і сведчаць, што гэтыя колькасць недастаткова. Вось тут якраз і хаваецца гадоўнае непараўменне паміж банкамі і насельніцтвам. Першыя зацікаўленыя ў бязнаўных разліках, а апошнія здымаюць грошы, замест таго, каб разлічыцца з дапамогай карткі на касе ў краме.

У сёў час была прынятая праграма бязнаўных разлікаў, у якой ставілася задача дасягнуць іх долю да 30 працэнтаў. Пакуль яна ніжэй, — прызнаўся Мікалай Лузгін. — Таму ёсць шэраг прычын тэхнічнага і псіхалагічнага характару. Думам, што ў бліжэйшы час гэта праца будзе паскорана. Людзей трэба трэба прывучаць карыстацца карткамі, а не здымаць з іх грошы.

Эксперты прагназуюць таксама, што Азіяна разлікова-інфармацыйнай прасторы (АІП), якая зараз актыўна развіваецца ў Беларусі і дазваляе фізічным і юрыдычным асобам ажыццяўляць з выкарыстаннем любых інструментаў плацяжы за паслугі, у бліжэйшы час таксама зойме значную долю ў разліках нас

КАВУНОВЫ БУМ

«Сваім кавунам і пяці паклонаў не зрабіў»

Пачалося ўсё летам мінулага года. — Як зараз памятаю, — кажа Іван Іванавіч, — была субота, 13 чэрвеня. Сын, каў уважыць бацькоў, прывёз з Мінска вялікі і прыгожы кавун. «А якая яго вага?» — пацікавіўся я ў Андрэя. «Ды хто яго ведае, плаціў як за 13 кілаграмаў», — пачуў у адказ. Паспыталі — смаката! Я тады, не доўга думаючы, выбраў з паласатага велікана ўсё семечкі і пры дзецях завіў сваёй Ягюнаўне, што на гэты раз кавунамі буду займацца сам.

Як высветлілася, жонка Івана Урублеўскага чатыры гады запар спрабавала вырашціць паўднёвую ягаду. Але кожны раз беспаспяхова... Энтузіязм спадара Урублеўскага ўсё ўспрынялі па-рознаму. Свацця — часты госьць гэтай сям'і — толькі пасмяялася: «Іванавіч, выдумалі дурное, бульбу трэба вырошчваць, а не кавуны». Людміла Ягюнаўна толькі рукамі развала, ведала, што, калі муж нешта задумаў, то ўжо ніхто не перайчыць.

— Толькі ўнучак быў на маім баку. У яго аж вочы загарэліся: «Дэда, а што, прадаў з кожнай семечкі вырасце такі кавун?».

Вясной, у красавіку, энтузіязм узяў частку выбраных семечкаў і загарнуў іх у вільготнае марлю. Адным словам, прарошчаў так, як жанчыны прарошчаюць агуркі. Але ні праз ты дзень, ні праз два нічога не ўзыхло.

— Я ўжо махнуў рукамі, вырашыў, што гэта не наша культура, — кажа Іван Іванавіч. — Але ў май ўсё ж такі вырашыў паўтарыць спробу, семечкі ж засталіся. Вы не паведаце, праз 5 дзён усе, як адно, узыхлі. Адолюць выснова: спэс людзям на смех.

Пасадзіў на агародзе прарошчаныя семечкі селекцыянер-аматара 20 мая. Выдзеліў пад іх месца, дзе раней спелі памідоры. Апошніх, пахваліўся руплівы гаспадар, летась больш як чатыры тоны вырашцілі з жонкай.

— Ведаеце, кавуны вырошчваю ў параўнанні з памідорамі — любая справа, — кажа суразмоўца. — Я няжк палічыў, што каб атрымаць добры ўраджай таматаў, трэба разоў 30 кожнаму кусціку пакланіцца. А кавунамі і пяці паклонаў не зрабіў.

Першы кавун — ён быў вагой 7,5 кілаграма, — заўважае Іван Іванавіч. — Урублеўскі знялі 24 ліпеня, калі дзеці прыхалі на выхадны. Самы ж большы паласцік заважыў 18 кілаграмаў.

— Кавуны не трэба такімі вялікімі расціць. Смак не той. Вялікі кавун — як вялікі агурок: падзівіцца можна, але есці не хочацца.

— А які сорт вашых кавуноў? — А Бог яго ведае, што за кавун сын прывёз у той дзень. Мы іх між сабой называем урублеўскімі (смецця). Калі ласка, паспытайце, нашы кавуны зусім не стасуюцца звычайным з жужыны.

«Каб не пчылы, наўрад ці змог бы я пахваліцца такім ураджаем»

— Іван Іванавіч, пераканана, што пасля выхда публікацыі сярэд нашых чытачоў знойдуцца ахвотнікі пераняць ваш вопыт. Таму, зразумела, хацелася б пачуць некалькі істотных рэкамендацый ад спрактыкаванага агародніка.

— Перш чым пасадзіць прарошчаную семечку, у кожную ямку я паклаў добры шугфель чарназёму, перамяшанага са звычайнай зямлі. Садзіў семечкі ў вільготную глебу і тут жа накрываў шклянкімі, літровымі і паўлітровымі слоікамі. Я нават побач з некаторымі праро-

шчанымі семечкамі клаў звычайную. І вы не паведаце, усе прыжыліся. Калі ў слоіку ім стала цесна, унучак (ён у нас хоць і гарадскі, але любіць калупацца ў зямлі) прабег і падзьмаў іх. Сярэднія два радкі накрылі спанбондам. Знілі толькі, калі яны пачалі заціваць. І яшчэ немагаварны факт: паміж радкамі павіны былі адлегласці як мінімум чатыры метры.

Шмат намаганняў Урублеўскія паклалі на барацьбу з пустазеллем. Каранёвая сістэма, паводле слоў гаспадара, вельмі далікатная. Таму, калі вы пачынаеце выдзіраць траву, то абязвожвае пашкодзіце карані кавуны. Выратавала апрацоўка хіміяй. Каб не нанесці шкоды, паласцікі накрылі капранавымі ведрамі. Праз 10 дзён травы не стала. А ягады працягвалі расці як на дражджах.

— Да месца прыйшліцца тут і маю адукацыя пчалары. Хлопцы з Украіны, з якімі я ў свой час вучыўся, расказвалі, што ім плацілі вялікі грошы за апыленне кавуны. Рэч у тым, што ў кавуна вельмі маленькі і радкія кветкі, якія не прывабліваюць пчол. А калі не апыліць, то і ўраджаю не будзе.

Вось Іван Іванавіч і вырашыў прывабіць суседскіх пчол. Зрабіў цукровы сіроп (развёў цукар у вадзе) і расфёр у яго бясплодныя кветкі кавуны. На раніцу, калі сіроп настаяў, раслі яго па талерачках і расставіў па плантацыі.

— Такую дрэзіроўку праводзіў тройчы, — кажа Іван Урублеўскі. — І што вы думаеце, пчолы з задавальненнем апылілі мае кавуны.

Вырошчваю кавуны Івану Іванавічу дапамагла жонка, якую ён з любоўю заве «мама Ягюнаўна».

— Мы больш есці іх дапамагалі, чым вырошчываеце, — усміхаецца Людміла Ягюнаўна. — А калі сур'ёзна, то я з вамі згодна — шчасце, калі ў доме гаспадар. А я шчаслівая тройчы, бо ў мяне ў доме іх ажно тры. Іванавіч, сын Андрэй і ўнук Дзьміа. Яны ж у мяне на ўсе рукі майстры. Старэйшы нават закруціў самі робяць (гаспадыня звяртае маю ўвагу на трохлітвыя слоікі, якія яшчэ не папелі занесці ў варыўню). Памідоры дым маіх рук справа. А васьм кампот з кавуноў муж рабіў.

— Да гэтага бривозакі разам каталі — што год слоікаў па 200, — падхоплівае словы жонкі Іван Іванавіч. — Сёлета оокам не займаліся. Кавуны ж ёсць. Ведаеце, са жніўня вады практычна не п'ем, калі толькі Ягюнаўна кавы крыва. І ведаеце, я хоць здароўем не магу пахваліцца, але нейкая рухомасць пасля іх з'явілася.

«Каліровы сон выратаваў мяне жыццём»

Іван Урублеўскі расповеў, што гадоў сем та-

Шчацэ, калі ў доме Гаспадар

На агародзе селекцыянера-аматара з вёскі Валевачы сёлета вырасла ажно 170 (!) кавуноў. Самы вялікі — вагой 18 кілаграмаў. Сакрэтам вырошчвання заморскага ласунку Іван Урублеўскі згадзіўся падзяліцца з чытачамі «Звязды».

му ён прысыў сон, у якім вырасціў на сваім агародзе нешта зялёнае, падобнае на капусту. Але што гэта было, тады так і не зразумей.

— Я, калі прагнуўшы, сваёй Ягюнаўне гэты сон расказаў, яна не дасць слухціцы, мы ж з ёй ужо 35 гадоў разам, — з усмешкай рэагуе на мой недаверлівы погляд Іван Іванавіч.

Дарчы, паводле слоў Івана Урублеўскага, каліровыя сны ён бачыць дастакова часта. А адзін з іх інават жыццё яму выратаваў.

— У мяне была дыскензія жоўцевых шляхоў, — распавядае спадар Урублеўскі. — Такі боль мяне даймаў, што словамі не перадаць. Стомленасць была такая, быццам я ад цяжана да цяжана мех на сабе цягаў. Хто мяне толькі не лячыў: і прафесары, і дактары, і бабкі вясковыя... Нічога не дапамагала. Калі ўжо зусім страціў надзею, пачуў у сне старчыч незямны голас: «Я ж табе казаў, што ты павінен піць тры травы (суханіцу балотную, сухачвет і мелісу) і дзве вады... І як бачыце, ужо колькі гадоў прайшло, а я жыву, ды і кавуноў столькі вырасціў. Магчыма, вы мне не верыце, але ж і людзі, якія частаваліся кавунамі, таксама доўга не маглі паведаць, што такая смаката вырасла на маім агародзе. Я ж лічу, што ўсё справа ў насенні, проста пахашчале трапіць на такі гатунак.

Што датычыцца семечкаў, то ў іх пасля тагога ўраджаю недахопу няма. Ажно тры літры назапасіў Іван Іванавіч. Вырашыў, што будзе вырошчываць заморскую культуру на сваіх градках штогод.

— Налета сотак 20 планука кавунамі засадзіць, — кажа на развітанне гаспадар. І «Звязду» падзівіцца на новы ўраджай абавязкова запрашу.

«А мы з задавальненнем прыедзем», — паабяцалася. А сама сабе падумала: шчасце, што на беларускай зямлі ёсць такія гаспадары — Гаспадары з вялікай літары.

Надзея ДРЫЛА, фота аўтара.

Чэрвеньскі раён.
P.S. Іван Урублеўскі, як высветлілася, са сваіх 57 гадоў 40 прысыўляў пчолам. За плячыма школа, тэхнікум і Інстытут пчальства. 12 гадоў выкладаў пчальства спачатку ў Бераставіцкім раёне, пасля ў Смільвіцкім тэхнікуме. Каля дзесяці гадоў глядзёў пчол на дзяржаўных пасяках. Зараз займаецца выключна сваімі карміцелькамі. Пасека заўзятая атаматара пчол знаходзіцца за 35 кіламетраў ад дому і налічвае 70 пчаліных сям'яў. Штогод Іван Іванавіч у сярэднім на пчоласям'ю атрымлівае толькі таварнага натуральнага кветкавага мёду па 50 (!) кілаграмаў. Пчальяр прызнаўся, што ўжо не першы год імкнецца перадаць сакрэт сваёй поспеху іншым людзям, але на практыцы, як аказалася, гэта не так проста зрабіць. Падрабязней пра мару, якую Іван Урублеўскі выношава ўжо не першы год, чытайце ў адным з бліжэйшых нумароў.

Факт

ЗАГІНУЎ РАБОЧЫ

У будынку Баранавіцкага райвыканкама рамантавалі ліфт і падчас работ у ліфтавай шахце быў смяротна траўмаваны рабочы ААТ «Брестліфт» Марквуцэа, што 41-гадовага мужчыну заціснула паміж ліфтам і сцяной шахты. Калі прыехалі выратавальнікі, рабочы ўжо быў мёртвы.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

ПАДПАЛ ЧАТЫРОХ КВАТЭР У ДОБРУШЫ

У гадзіну ночы 54-гадовы рабочы прыйшоў на лесвічную пляцоўку аднаго са шматкватэрных дамоў у Добрушы. Мужчына, які жыве на некалькі паверхаў ніжэй, абліў дзверы адрасу чатырох кватэр гаручай вадкасцю і здзейсніў падпал. Як расказаў следчы Добрушскага раённага аддзела ўнутраных спраў Андрэй Доля, грамадзянін растлумачыў, што яму цікава было паглядзець, як будзе гарэць вадкасць, якую ён знайшоў. Жыхары, які адчулі смурод, выйшлі на пляцоўку і патушылі дзверы яшчэ да прыезду выратавальнікаў. Мужчына, які ўтварыў падпал у шчыроўным стане, пройдзе псіхятрычную экспертызу.

КАТАЛИЗАТОР ЛЮБІЦЬ СУНІЧКУ

Навучэнцы Гомельскага політэхнічнага каледжа, які быў зарэгістраваны ў лакальнай камп'ютарнай сетцы аднаго з распаўсюджаных навічкі тэлевізійнага кабальнага сігнала пад нікам Катализатор, вырасціў падзіліцца з іншымі відэаінфармацыяй пэўнага зместу. Для гэтага ён наўмысна размясціў на персанальным камп'ютары ў свабодным доступе для неажабаванай колькасці карыстальнікаў файл, які экспертыза прызвала парнаграфічным. Акрамя таго, у відэаздымках задыянаваны дзеці. Заведзена крмінальная справа.

НЕДАФРАБАЛІ ФАСАДЫ

Пры правядзенні фасадных работ на будоўлі шматпавярховага дома ў Мазыры з шостага паверха сарвалася люлька з двума малымі рабочымі. Як паведамілі ў прэс-службе УУС Гомельскага аблвыканкама, мужчыны дастаўлены ў мясцовую бальніцу са шматлікімі траўмамі.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

«ЗАЛАТОЕ» СМЕЦЦЕ

Новыя кантэйнеры для смецця на мяжы сталеў для кантрабандыстаў сапраўднай знаходкай. Сметніцы паставілі на памежным пераходзе паміж украінскім Даманава і беларускімі Макранамі. І вось, калі падшоў смеццэвоз і ўзняў кантэйнер, каб высыпаць смеццёва, памежнікі дзвіг даліся: у грузавік насыпалі сумі і баўлы. У іх аказаліся куркі, дублёнкі, трыкачкі — усё новае, імпартнае вытворчасці. Гаспадар кантрабанды пакуль не аб'явіўся.

Яна СВЕТАВА.

З ДЫРЭКТАРСКАГА КРЭСЛА — У СЛЕДЧЫ ІЗАЛЯТАР

Дырэктар Гродзенскага дзяржаўнага аўтаучэбнага камбіната падрыхтоўкі, павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў затрыманы на падозранні ў атрыманні хабару, паведамляе аддзяленне інфармацыі ў грамадскі сувязь УУС Гродзенскага аблвыканкама.

Выкарыстоўваючы свае службовыя паўнамоцтвы, дырэктар дапамагав у здачы ўнутраныя іспытны на правілах дарожнага руху. Ахвотны скарыстацца яго паслугамі было шмат, а сума аплаты вар'іравалася ад 20 долараў да 80 тысяч беларускіх рублёў. У ходзе рэалізацыі аперацыйнай інфармацыі супрацоўнікам 11-га ўпраўлення (на Гродзенскай вобласці) Галоўнага ўпраўлення па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй УУС Беларусі ўдалося сабраць важкую доказную базу, у тым ліку і зафіксаваць факт перадачы хабару.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ПАРАСОН ЯК СРОДАК ПЕРАМЯШЧЭННЯ... ПА ВАДЗЕ

Па Сажы з парасонамі і пасведчаннімі

Выпрабаванні гамяляччаны Уладзімір Базылеў прыводзіць з задавальненнем. Каб усё пераналізаваць, што гэтак прыстасаванне сапраўды дазваляе даволі ўпэнена рухацца па вадзе, на ваках збірае канструкцыю, зробленую са старой гумавай лодкі. Да яго лыжы і палак ёсць адпаведныя паперы, якія сведчаць: сапраўды, арыгнальнае канструкцыя за аўтарствам гамяляччана.

Сам ён кажа: не так многа часу патраціў, каб прымудзіць і зрабіць лыжы з палкамі, якія зусім не аддалена нагадваюць парасоны — куды больш пайшло на правільнае афармленне ўсіх папер.

— Столькі часу трэба было, каб іх запатэнтаваць! Мне давалося звяртацца да дапамогі, каб на тэхнічнай мове гэта ўсё аформіць. Нельга ж запатэнтаваць тое, што дзесць у свеце ёсць — менавіта таму да патэнта ставяцца вельмі сур'ёзна. Шкада воль толькі, што не магу зрабіць так дасканалы, як хацелася б, — з-за прымітыўнага матэрыялу. У хатніх умовах нельга зрабіць усё прыгожа.

Лыжы, лыжы... Палкі — гэта галоўнае

Вось і прыйшоў час стаць на ваду — хвалюванню больш у гледчыю на беразе старога рэчышча Сожа. Уладзімір у сваёй канструкцыі ўпэнены і ўлазіць у гумавыя боты, прыладжаныя да лыжы. Потым адпыхаецца ад берага доўгімі, пад два метры палкамі, і так спакойна... ідзе па вадзе. Палкі, якія спачатку выступаюць як рычагі, потым, на глыбіні ператвараюцца ў арыгнальныя прылады для плавання. Але ж гэта дакладна не вёскі. Спачатку нявыжыла — перавярнуць парасоны на вадзе не шлёпаюць, а толькі цяжка ўсплываюць — яны не вельмі бачныя над паверхняй, але ж, аказваецца, эфектыўна працуюць у тоўшчы вады. Падймаеш палку — купал скарываецца ў глыбіню, адпыхаецца — раскрываецца. Нездарма ж сваім галоўным дасягненнем гамяляччаны-самавучка і лінчых палкі-парасоны:

— Такім чынам я вырашыў праблему, як адпінкацца ад вады. Кропка апоры павіна быць нейкая. Тое, што я бачыў у існых, не дазваляе лёгка рухацца па вадзе. А тут — іншая справа. Іх можна рэгуляваць, каб яны раскрываліся ці больш, ці менш. Я глядзёў аналагічныя распрацоўкі і вышукваў у іх памылкі. Самае складанае было прымудзіць, як рухацца лёгка толькі за кошт сілы мышцаў, — і каб без асаблівага напружання.

Мадыль выпрабавана май калегам і ўпэўнена пацвяр-

Назваць вынаходніцтвам тое, пра што пойдзе далей размова, аўтар катэгорычна забараняе. Кажы: гэта — толькі карысная мадэль. І дадае — сырая. Калі б водныя лыжы зрабіць з сучаснага матэрыялу, ды і палкі таксама, было б гэта ўсё куды больш прывабным і знешне, і больш зручным ва ўжыванні: — Палкі разбіраюцца, іх можна зрабіць тэлескапічнымі. Іх канструкцыя і рух нагадвае мадыль, якая плыве ў вадзе.

джае — сапраўды працуе. Хоць і не так упэўнена, як Уладзімір, але ж некалькі дзясяткаў метраў уздоўж берага туды-сюды прайшоўся.

Між тым, ужо на беразе з жартам: «А цяпер лыжы ператвараюцца, лыжы ператвараюцца... у элгантну лодку». Уладзімір сваю канструкцыю на ваках сапраўды ператварае — атрымліваецца лодка з двума сядзеньнямі. Гэта займае — хвілін пяць. Варыянт з лодкай вырашае вырабаваньне і ў Удавіч вярнава, але ж магчыма. І гэта не ўсё. Яшчэ адзін варыянт з тых жа дэталаў — і гатовая невядлікая палатка. Ад дажджу без праблем можна схвацца. Сам аўтар кажа, што апошні варыянт трансформера выкарыстоўвае ў якасці паходнага лыжа.

Слова было. За кім справа?

На думку Уладзіміра Базылева, яго вынаходніцтва можа быць выкарыстана ў самых розных галінах. Патэнтнальнымі спраўміцамі ідзі гамяляччана могуць стаць рыбакі, палюўнічыя, вайскоўцы, спецыялісты МЧС, выратавальнікі на вадзе, спартсмены:

— Супрацоўнікі МЧС маглі б зацікавіцца, бо ў паводку па складанай мясцовасці на такіх лыжах зручна хутка рухацца. Адзін інжынер мне скажаў так: ідзі добра, але ж для таго, каб нам звярнуць увагу на вяс выаб, трэба, каб да мадэлі быў сертыфікат якасці допуску. Спартыўныя чыноўнікі паглядзець і гавораць: каб намагацца было большым, добры быў бы і трэнэрар для спартсменаў. Я хацеў знайсці фірму ў Беларусі, якая выпускае нейкія падобныя вырабы. Не знайшоў. У Расіі, вядома, ёсць, але ж там трэба афармляць усе патэнты наноў, а гэта каштуе вялікіх грошай.

Пры гэтым час ад часу Уладзімір атрымлівае пытанне: — Мяне пыталі: ну і колькі ты атрымаў за сваю мадыль? Я адказаваў — пакуль толькі пячу грошы сам. Між тым, цяпер у мяне ёсць ідэя зрабіць новы варыянт палак-парасонаў — прышынці той жа, аднак канструкцыя будзе іншая. Дарчы, для экстрэмальнага адпачынку можна выкарыстоўваць: паспрабуеце на такіх лыжах па бурлівай рацэ спусціцца! Атракціённы водны таксама мо быць боц...

А што, мадыль, індустрыя забавы маглі б зацікавіцца «лыжамі Уладзіміра Базылева»? Пакуль жа па сапраўднаму трансформер з парасонамі нікога з вытворцаў не зацікавіў. Але ж у нашай разгорнутай інфармацыйнай прасторы, дзе ідзі разлітаюцца па свеце кутэйзі да думкі, магчыма, хтосьці скарыстаецца вынаходніцтвам гамяляччана Уладзіміра Базылева. Няўжо зноў кітайцы?

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ЗАМЕНІМ РУЧНУЮ ПРАЦУ МЕХАΝІЗАВАНАЙ! альбо Выбіраем культуватар

...Агарод у нас не вельмі вялікі, але найбольш — не зусім зручны. Каб каню з плуга развярнуцца, ды і мотаблоку таксама. Таму апрацоўваць зямлю двойчы на год мы па большасці прызычаліся рыдлёўкай. Тут табе і карысць, і своеасабліва зарадка. Хіба толькі калі па якой патрэбе на ўчастак машына заднім ходам завязджала ці даводзілася дрывы пліваваць і секчы — воль тады зямля атрымліваецца «убітая», асабліва ў апошнім выпадку. У гэтым выпадку перакопанне глебы ўжо менш нагадвае фізічныя практыкаванні на свежым паветры, а калі яшчэ і час падганяе — зусім... Таму калі сёлета ўпершыню ўзнікла ідэя набывць культуватар, пасля невядлікіх разваг яе аднагалосна падтрымалі ўсе сямейнікі.

А чаму не мотаблок?

Па вышэйазванай прычыне: культуватар спецыяльна прыдуманы для таго, каб можна было апрацоўваць складаныя і маленькія ўчасткі, ён прыйдзе там, дзе з іншай машынай і не паднесуцца — паміж дрэвамі, напрыклад. З іншага боку, трэба памятаць, што асноўная, а часта і адзіная функцыя гэтага памочніка чалавека з'яўляецца толькі культывацья глебы. Яго выкарыстоўваюць для суцэльнай перадапашунай апрацоўкі (рыхлення фрэзамі паверхневага слою без пераварчвання), знішчэння пустазелля, выраўноўвання паверхні зямлі, раўнамернага перамяшвання з глебай угнаенняў. Мотаблок — больш функцыянальная рэч. Ім можна і араць, і барозны наразаць, і акучваць, і палоч міжрадзі. У рэшце рэшт, гэта яшчэ і транспартны сродак, калі выкарыстоўваць яго з прычэпам. Якая, і важчэй мотаблок будзе больш (тут не лішнім будзе прыгадаць пра фізічную загартуку), і месца для захоўвання запатрабуе адпаведнага, ды і па грашах набывць такога памочніка будзе каштаваць больш, чым культуватар. Мотаблок ёсць сэнс набываць людзям, у якіх вялікія ўчасткі.

Пра вагу і магутнасць

Усе культуватары ўмоўна (у некаторых вытворцаў могуць быць свае адрозненні па класіфікацыі), у залежнасці ад вагі і магутнасці, падзяляюцца на звышлёгкія, лёгкія, сярэднія і цяжкія. Яі паўсюдна тлумачыцца, звышлёгкія маюць магутнасць рухавіка да 1,5 конскіх сілы і вагу да 15 кілаграмаў. Яны могуць узрыхляць глебу недзе на 8 сантыметраў углыбі і падходзяць для невядлікіх плошчак кшталту клумбаў, кветнікаў. Маюць шырыню захавату 20-30 сантыметраў, што робіць іх вельмі мабільнымі. Яны аснашчаныя або двухтактным рухавіком, які працуе на сумесі бензіну і масла, або чатырохтактным — на чыстым бензіне. Чатырохтактны мае такія перавагі: расходуе менш паліва, менш шуміць, ды і вібрацыя ў яго меншая. Звышлёгкія мадэлі абсталяваныя здымнымі ручкамі, што

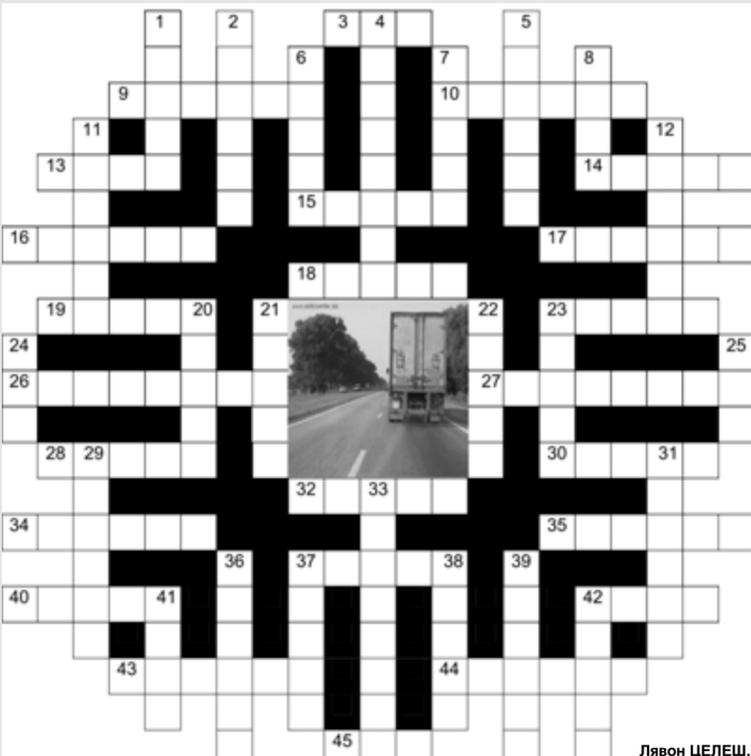
На чым спыніць выбар?

Прадукцыйнасць той ці іншай мадэлі культуватара (плошча ўчастка, які апрацоўваецца, за адзінку часу) залежыць ад магутнасці рухавіка і шырыні захавату. Чым больш магутны рухавік, тым культуватар даражэйшы. Таму, каб не пераплатваць, трэба ўлічваць і памеры канкрэтнага ўчастка, які дзавядзецца апрацоўваць.

Асабіста мы спыніліся на малагабарытным, магутным і маневруемым культуватара вага 39 кілаграмаў, магутнасць 5 конскіх сіл, шырыня захавату — 60 сантыметраў, глыбіня апрацоўкі глебы — 26 сантыметраў. Гэтая мадыль мае чатырохтактны бензінны рухавік, тым паліва і масла заліваюцца асобна (як у машыне), што ў нейкай ступені аблягчае падрыхтоўку культуватара да працы. Перадача вярчэння ад рухавіка да рэдуктара ў ім з дапамогай планетарнага счэплення: пры адпашуванні рыхлае счэпленне можна запусціць рухавік, не боючыся, што дае не вельмі пажаданы эфект: яны «скачучы» пры ўваходжанні ў глебу. Сярэднія культуватары важаць 45-60 кілаграмаў і абсталяваныя рухавіком магутнасцю 4-6 конскіх сіл. Дзясючы такой вазе яны больш устойлівыя. Шырыня захавату ў такіх мадэлях складае 40-50 сантыметраў, самі фрэзы большага дыяметра, адпаведна, і глыбіня апрацоўкі глебы — 25-28 сантыметраў. Аднак шырокі захват і не дазваляе працаваць у вузкіх месцах участка. Сярэднія культуватары, які і большасць лёгкіх, маюць чатырохтактны рухавікі. Акрамя прыяздных перадач, могуць мець і заднюю.

Навясное абсталяванне

Яно прадаецца асобна, і на гэта трэба звярнуць увагу. Справа ў тым, што трэба ўлічваць клас і

Лявон ЦЕЛЕШ.
г. Дзяржынск.

Па гарызанталі: 3. «ААА». Марка савецкага грузавіка, які выпускаўся з 1934 па 1943 год. 9. Дарожны рабочы, які ўкладваў дарогі каменем. 10. Цяпір, грышка... (блізка (прык)). 13. Дарога з чвэрным пакрыццём. 14. Не... нажлі чалавек, а чалавек... (прык). 15. Тое, што служыць для падтрымкі моста. 16. Абгароджаная з двух бакоў дарога, па якой ганяюць на пашу жывёлу. 17. Марка замежнага легкавага аўтамабіля. 18. Момент пачатку аўтамабільных гонак. 19. Лёгка, абсталёваная для выезду сані. 23. Азіяцкая краіна, дзе знаходзіцца самы доўгі ў свеце бамбукавы мост. 26. Грузавы аўтамабіль; упершыню з'явіўся на вуліцах Мінска ў 1911 годзе. 27. Кучар, які сядзіць на першым кані пры запуску чыгала. 28. Паштовы... Дарога, якая ўпершыню ў Расіі пачала дзейнічаць у 1668 годзе і праходзіла праз Мінск. 30. Так называлі ў сярэднявеччы нашу краіну замежны падарожнікі. 32. Горад у Беларусі, дзе ў страдаўніа часы сходыліся многія шляхі. 34. Рудольф... Прозвішча нямецкага інжынера, вынаходца рухавіка, названага яго імем. 35. Старажытная назва ракі Нёман. 37. Указальны на дарогах, які скарыстоўваўся ў Беларусі ў даўнія часы. 40. Судна ці плыт для пераправы праз вадаём павозак, людзей. 42...Бенц. Імя нямецкага інжынера, які ў 1886 годзе вынаходзіў першы ў свеце аўтамабіль. 43... ці човен. Сродак пераправы праз вадаёмы, з ім на Беларусі звязаны паданні пра схаваныя скарбы. 44. Набажэнства ў хрысціян. 45. Марка савецкага і расійскага мікралітражнага аўтамабіля.

Па вертыкалі: 1. «... аўтамабільных дарог». На-

дзеіны спадарожнік аўтамабілістаў. 2. Будынак на аўтобуснай станцыі. 4. «... Гну». Імя, якое даў Астас Бэндэр аўтамабілю Казлевіча (Кніга «Залатое цырэ» І. Льва і Я. Пятрова). 5. «... вечныя...! \ Не вечна ж ходзяць па нас ногі!». З пэмы Якуба Коласа «Новая зямля». 6. Напрамак лініі дарогі. 7. Табліца з дзяленнямі ў розных прыборах. 8. Задудлішы туман, звязаны з выхлапнымі газамі мноства аўтамабіляў. 11. Возера ў Расіі, па ледзе якое ў часы ваіны была пракладзена да блокаднага Ленінграда «Дарога жыцця». 12. Кіеўская кнігіца, з імем якой звязаны першыя ўпамінанні пра масты. 20. Канава ўздоўж дарогі для сцімкі вады. 21. Агульнапрынятыя правілы; ужо ў сярэдзіне XVII стагоддзя яны вызначалі на Беларусі парадка выкарыстання дарог. 22. «Злева паварот, аспраджона, ...». З папулярнай сярэднявечнай «Песенні шафэра». 23. Камень, талісман для вучоных, святароў. 24. Вокліч з пераможай інтанцыяй. 25. Лік, які фігуруе ў многіх беларускіх абрадах, казках. 29. Запас, адкуль чэрапаюцца новыя рэсурсы, сілы. 31. Світаўная зорка. 33. «Мінск...». Раман Івана Мележа. 36. Сталіца еўрапейскай краіны, дзе ўпершыню ў свеце на яе вуліцах з'явіўся ў 1903 годзе аўтобус. 37. Тое, што і каліяна. 38. Машына для буксіроўкі прычэпаў. 39. План пабудовы дарог, мастоў. Распрацоўкай яго на Беларусі з 1932 года займаецца РУП «Белдзяспрадар» (дыярэктар А. Марозаў). 41. Аўтамабільная дарога, якая акальцоўвае г. Мінск (абрв.). 42. Рэжывая дарога на коннай цязе, якая пачала дзейнічаць у Мінску ў 1892 годзе.

Уходні гаражкоп на наступны тыдзень

Вадалей знойдуць адказы на ўсе пытанні, а поспех Ільвой — у актыўных дзеяннях

У АБЕН. Можца стаць незаметным чалавекам, бо без вас не змогчы вырашыць шматлікія задачы. Памятайце: на вас ляжыць велізарная адказнасць, вам аказваюць давер і чакаюць падтрымкі і дапамогі. Толькі паспрабуеце зрабіць так, каб гэты давер не пераходзіў у асабістае жыццё.

ЦЯЛЕЦ. Тыдзень можа нечаканна захапіць вас у вір падзей: верагодна сустраць з людзьмі, якія вас цікавяць, кароткатэрміновыя паездкі. Неабходна пачаць рэалізоўваць свае планы, інакш выпусціце спрыяльны момант для іх далейшага развіцця. У канцы тыдня паспрабуеце надаць хоць трохі ўвагі свайму дому.

БЛІЗНЯТЫ. Падумайце, што ж вам хацелася б змяніць у найбліжэйшай будучыні. Сабярыцеся — толькі так зможаце змяніць пачынаючы, практычна не адчуваючы стомленасці. Вам могчы зрабіць цікавую прапанову. Не адмаўляйцеся, бо яна можа адкрыць перад вамі цікавыя перспектывы і станоуча паўплывае на ход вашага лёсу.

РАК. Можца з'явіцца столькі розных захапленняў, што дома вы станеце радкім госцем. Добры тыдзень для творчых пачыненняў, фізічнай актыўнасці і адстойванні асабістых інтарсаў. Адна з галоўных мот гэтай перыяду — умацаванне сваёй станоўча ў вызначанай сферы дзейнасці. Пачынаючы з другой паловы тыдня, надыходзіць спрыяльны час для адпачынку.

ЛЕУ. Можца спатрэбіцца тры парадкі: пачынаеце ўсё зноўку, звярніцеся па дапамогу да вышэйшых сіл і ніколі сямбе не крыўдзіце. Паспеху вы можаце дасягнуць у выніку актыўных і адказных дзеянняў. Не адступайце перад неспрыяльнымі: ёсць шанс вырашыць у прафесійным плане і прасунацца па кар'ернай лясцы. Станоучыя вынікі могуць прынесьці паездкі, сустрачкі і новыя справы, звязаныя з пашырэннем поля дзейнасці.

ДЗЕВА. Выдатны тыдзень для нараджэння новых ідэй і смелых праектаў. Незапланаваная цікавая сустрачка можа прывесці да заключэння выгаднай дзелавой дамовы. Добры час для афармлення дакументаў — але толькі з адной умовай: пільная ўвага да кожнага косці. Паспрабуеце згладзіць канфліктную сітуацыю — і ваш аўтарытэт узрасце. Да вас пачнуць прыхільнацца калегі і начальства.

ШАЛІ. Тыдзень створыць усё неабходныя перадумовы для новага этапу духоўнага пераараджэння, пераасансавання сваіх дасягненняў і вывучэння слабых месцаў. Варта прыслухацца да парад навакольных, бо менавіта жыццёвая мудрасць, якая змяшчаецца ў іх, можа вам дапамагчы. У адносінах з дзелавымі партнёрамі можа паўстаць некая неадпаведнасць. З'явіцца шанс выбраць дакладны кірунак і сабрацца з сіламі для чаровага рыўка.

СКАРПІЕН. Вам могчы прапанаваць перспектыву, на першы погляд, справу, у якой неабходна ўключыць пазныя рэсурсы. Не спяшаецеся прыняць гэтую прапанову, варта ўсё прадумаць. Пачынаючы з аўторка, сітуацыя зменіцца і дазволіць здзейсніць рашучы рывоч у справах. Не варта вырашаць некалькі спраў адначасова. Лепш ужо не спяшацца і зрабіць усё якасна, адкладшы нешта, не самае важнае, на потым.

СТРАЛЕЦ. Калі вы не будзеце знаходзіцца спадзяванца на свой аўтарытэт і шчырыя, але не бязмежныя веды, можаце разлічваць на паспяховае практычна на працягу ўсёго тыдня. Надыходзіць час творчасці і высокай актыўнасці, асабліва ў інтэлектуальнай дзейнасці. Але не перастарайцеся і не ўзваліце на себе больш, чым вы ў стане зрабіць. Паспрабуеце, каб працягнуць пытанні не пераходзілі ў вырашчальныя праблемы ў асабістым жыцці.

КАЗЯРОГ. Тыдзень у цэлым канструктывны і спрыяльны. Планы на найбліжэйшую будучыню лепш будаваць па крынках: чым раней — тым больш удала яны будуць рэалізоўвацца. У гэты перыяд поспех спрыяе дзелавым «жаўрукам». Марыжы ж, наадварот, мае сэнс бліжэй да ночы. Праўдлівае памешчак актыўнасці на працы — лепш заміцца бытавымі пытаннямі, сямейнымі справамі і ні ў якім разе не прымаеце паспешлівых рашэнняў.

ВАДАЛЕЙ. Не варта прыцягваць да сябе ўвагу навакольных, тым больш — рабіць гэта наўмысна. Час сам усё расставіць па сваіх месцах, вас заўважыць менавіта тады, калі гэта будзе неабходна. Тыдзень наогул даволі удалы і плане рашэння праблем — на ўсе пытанні вы лёгка знойдзеце дакладны адказы, і нават фундаментальныя задачы будуць суправаджацца акалічэннямі, якія значна палегчаць іх вырашэнне.

РЫБЫ. Матчыныя пазныя цяжкасці, перад якімі не варта адыходзіць. Пры такім стаўленні да справы поспех проста непазбежны. Лепш абараніцца на правераныя метады, а нестандартныя падыходы выкарыстаць толькі як дадатак. У працы неабходна праўдлівае цяперне і настойлівасць, тады пераходзіць ператворача ў пыл, які проста панясе ветрам. Ваш аўтарытэт у калектыве будзе непахісным. Не толькі супрацоўнікі, але нават і кіраўніцтва паспрабуе паіць вам насустрач, стварыць спрыяльныя ўмовы для працы.

ГАРБУЗ, ТУШАНЫ З ГАРОДНІНАЙ

Вазьміце: 300 г гарбуза, 2 памідоры, 1 перац, 2 бульбыны, 100—200 г смятаны, масла або маргарын, соль на смак.

Нарэзаны дробнымі кубікамі гарбуз абсмажыць да паўгатунасці, вылажыць у каструлю або сацейнік, дадаць смятану, памідоры (іх можна папярэдне абсмажыць) і некалькі кавалачкаў салодкага перцу. Калі гарбуз стане мяккім, да гародніны дадаць асобна падсмажаную бульбу і аспраджона ўсё перамяшчы, пасаліць.

ГАРБУЗ З МЯСАМ

Нам спатрэбіцца: 2,5 кг гарбуза, 1 кг свініны, 100 г рысу, 2 вялікія морквы, 0,5 кг балгарскага перцу, 1 ананас або 1 бляшанка кансерваванага ананасаў, 2 сталовыя лыжкі сметанковага масла.

Гарбуз вымыць, зрэзаць верх і выдаліць семкі. Рыс на паўгатунасці замачыць у вадзе. Свініну нарэзаць кавалачкамі і абсмажыць на масле. Асобна пасіраваць моркву, дадаць балгарскі перац, нарэзаны саломкай, і ананас. Складзіць усё ў каструлю. Перамяшчы, пасаліць, паперчыць, дадаць крыху вады і тушыць да паўгатунасці. Пасля атрыманую масу змяшчыць з рысам. Пераляжыць начыну ў сыры гарбуз, паставіць у нарэзаны доўжыню і выкальць 2 гадзіны пры тэмпературы 200—220°. На стол гарбуз можна падаваць, не разразаючы, з вялікай лыжкай, каб разам з мясам можна было адскарабаць ад сцянак гарбуз усім па чарзе. Можна гарбуз рэзаць, як кавун, і падаць на вялікім блодзе.

ФАРШЫРАВАНЫ ГАРБУЗ

Вазьміце: 1 бляшанку кукурузы, 1 бляшанку зялёнага гаршчука, 1 вялікі гарбуз (прыкладна 5 кг), 3 цыбуліны, 300 г мясновага фаршу, 2 сталовыя лыжкі расліннага алею, 2 сталовыя лыжкі таматнай пасты, 600 мл бульёну з гародніны, 2 зубкі часнаку, 1 сталовую лыжку мукі, 2 перчыны чылі, 1 пучок пятрушкі, 1/2 чайнай лыжкі кары, соль.

Гарбуза зрэжце верхнюю частку і акуртанна выдаліць мяккае, пакінушы слой тушыцельна каля 1 см. Ачысціце мяккае ад семак і нарэжце кубікамі. Цыбулю, пятрушку і перац чылі трэба дробна парэзаць. Фарш абсмажце, прыпрацьце соллю і кары. Абсмажце ў алеі мяккае гарбуза і цыбулю (3-4 хвіліны), дадайце перац, часнок, таматную пасту, заліць бульёнам і варыце 8 хвілін. Пасля дадайце мукі, кукурузу, гарох, абсмажаны фарш і пятрушку. Пасаліць і дайце пастаяць 10 хвілін. Перад падачай напоўніце фаршам гарбуз, накрыйце вярхушкай і пастаўце на паўгадзіну ў духоўку, ра-

дзейны спадарожнік аўтамабілістаў. 2. Будынак на аўтобуснай станцыі. 4. «... Гну». Імя, якое даў Астас Бэндэр аўтамабілю Казлевіча (Кніга «Залатое цырэ» І. Льва і Я. Пятрова). 5. «... вечныя...! \ Не вечна ж ходзяць па нас ногі!». З пэмы Якуба Коласа «Новая зямля». 6. Напрамак лініі дарогі. 7. Табліца з дзяленнямі ў розных прыборах. 8. Задудлішы туман, звязаны з выхлапнымі газами мноства аўтамабіляў. 11. Возера ў Расіі, па ледзе якое ў часы ваіны была пракладзена да блокаднага Ленінграда «Дарога жыцця». 12. Кіеўская кнігіца, з імем якой звязаны першыя ўпамінанні пра масты. 20. Канава ўздоўж дарогі для сцімкі вады. 21. Агульнапрынятыя правілы; ужо ў сярэдзіне XVII стагоддзя яны вызначалі на Беларусі парадка выкарыстання дарог. 22. «Злева паварот, аспраджона, ...». З папулярнай сярэднявечнай «Песенні шафэра». 23. Камень, талісман для вучоных, святароў. 24. Вокліч з пераможай інтанцыяй. 25. Лік, які фігуруе ў многіх беларускіх абрадах, казках. 29. Запас, адкуль чэрапаюцца новыя рэсурсы, сілы. 31. Світаўная зорка. 33. «Мінск...». Раман Івана Мележа. 36. Сталіца еўрапейскай краіны, дзе ўпершыню ў свеце на яе вуліцах з'явіўся ў 1903 годзе аўтобус. 37. Тое, што і каліяна. 38. Машына для буксіроўкі прычэпаў. 39. План пабудовы дарог, мастоў. Распрацоўкай яго на Беларусі з 1932 года займаецца РУП «Белдзяспрадар» (дыярэктар А. Марозаў). 41. Аўтамабільная дарога, якая акальцоўвае г. Мінск (абрв.). 42. Рэжывая дарога на коннай цязе, якая пачала дзейнічаць у Мінску ў 1892 годзе.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

РАІМ ПРЫГАТАВАЦЬ

Жульен

Нават само гэтае французскае слова гучыць ужо апетытна. І ці можа страва з такой назвай быць няяснай? Гарачы, духмяны, у маленькіх фаршаваных формачках (іх яшчэ называюць катокцінамі), жульен карыстаецца вялікай папулярнасцю. У кожным рэстаране вам прапануюць некалькі яго відаў. Аднак зусім знеабавязкова ісці ў рэстаран — з дапамогай нашых рэцэптаў вы зможаце прыгатаваць гэтую страву і дома.

ЖУЛЬЕН З КУРЫЦЫ І ГРЫБІ
300 г курынага філе, 100 г грыбю, 80 г масла, 2 шк. смятаны, 40 г натаркаванага сыру.

Курынае філе абсмажце, астудзіце і нарэжце саломкай. Грыбы памыць, адварыць да паўгатунасці (можна ўзяць кансерваваныя грыбы і абсмажыць на алеі), парэжце. Змяшчыце мяса курцы і грыбы, запраўце смятанай, дадайце соль, перац, давадзіце да кіпення (4-5 хвілін). Форму змажце сметанковым маслам, запоўніце сумессю з мяса і грыбю, зверху пасыпце натаркаваным сырам. Пастаўце ў нагрэтую духоўку, запыліце да ўтварэння залацістай скарыначкі. А каб жульен не прыгарэў, на бляху наліце крыху вады.

ГРЫБНЫ ЖУЛЬЕН
1 бляшанка шампінёнаў, 1 цыбуліна, 1 кубік курынага бульёну, 3 ст. лыжкі смятаны, 2 ст. лыжкі сыру.

Здрабніце цыбулю, патушыце яе. Пакуль цыбуля тушыцца, парэжце грыбы і дадайце ў патэльню. Вадкае, якая была ў бляшанцы, не злівайце, а дадайце ў яе разведзены ў 0,5 шк. кіпеню курны кубік. У грыбы дадайце мукі, перамяшчыце і паступова ўліце бульён. Патушыце хвілін 5, дадайце смятану, перакладзіце ў формачкі, пасыпце сырам, пастаўце ў духоўку на 15 хвілін да ўтварэння скарыначкі.

ЖУЛЬЕН З КРЭВЕТКАМІ
200 г грыбю (шампінёнаў), 500 г крэветак, 200 г вяршкоў 15%, 100 г сыру, 1 цыбуліна, соль і перац на смак.

Парэзанае кубікамі цыбулю абсмажце на алеі, дадайце падрыхтаваныя грыбы, патушыце 5 хвілін. Пакладзіце крэветкі і патушыце яшчэ 5 хвілін. Затым ўліце вяршкі, гатуеце 10 хвілін. Пасаліце, паперчыце, гатовы жульен разліце ў формачкі, пасыпце натаркаваным сырам, пастаўце ў нагрэтую духоўку на 5-10 хвілін.

ВАРТА ПРЫЛУЧАЦА

Карысная садавіна

Вучоныя з Аўстраліі пасля шматгадовых даследаванняў вызначылі самую карысную для сучаснага чалавека садавіну. Гэта звычайныя яблыкі.

На думку спецыялістаў, яблыкі асабліва карысныя для нас, бо змяшчаюць моцныя антыаксіданты. Да таго ж у іх найбольшая колькасць менавіта тых вітамінаў і іншых карысных рэчываў, якія паніжаюць рызыку ўтварэння ракавых пухлін і абараняюць арганізм ад сардэчна-сасудзістых захворванняў. Акрамя таго, даўно даказана, што рэгулярнае ўжыванне яблыкаў і яблычнага соку папярэджвае разбурэнне клетак мозгу, якое прыводзіць да страты памяці і старэння.

Падлічана, што адзін зялёны яблык змяшчае ў паўтара раза больш антыаксідантаў, чым іх змяшчаеца ў трох апельсінах ці васьмі бананах. Таму медыкі раяць шчыльна ўжываць 2—3 кубачкі свежавыціснутага яблычнага соку ці з'ядзьце 3—4 яблыкі. Прычым гэта асабліва важна для жыхароў вялікіх гарадоў.

-2700-

Нядаўна наводзіла парадка на балконе і знайшла там гарбуз. Не ведаю, які даўно ён там знаходзіўся, але захаваўся цудоўна. Ніякіх страў з гарбуза, акрамя кашы, я не каштавала. Праштудзівала ўсе хатнія кнігі «пра смачную і здаровую ежу» і знайшла вельмі шмат цудоўных рэцэптаў, якімі спяшаюся падзяліцца з вамі, інакш верныя чытачы «Звязды». Але спачатку, як заўсёды, крыху пра віноўніцу падзей. Гарбуз — незаметны сродка супраць прастуды, да таго ж ён пазбаўляе ад лішніх кілаграмаў і нават лішніх маршчынаў! Гэта далёка не ўсе выдатныя якасці гэтай цудоўнай гародніны (якая на самай справе з'яўляецца ягадай). Чэмпіёнам сярод вітамінаў, якія ўтрымліваюцца ў гарбузе, з'яўляецца батакарацін. Для параўнання: у яго аранжавых гатунках батакарацін у некалькі разоў больш, чым у моркве. Акрамя таго, гарбуз багаты на вітаміны С, В₁, В₂, РР. Е і вітамінам Т, які сустракаецца вельмі рэдка і адказвае за паскарэнне абменных працэсаў у арганізме. У ім шмат калію, кальцыю, жалеза, магнію, медзі, цынку, кобальту, крэмію, фтору. Пры гэтым гарбуз — гародніна дыетычная. З-за нізкага ўтрымання ў яго мякцы грубай клетчаткі і арганічных кіслот гарбуз можна ўжываць нават пры запаленчых захворваннях страўніка і кашчэніка. У аранжавым гарбузе вельмі шмат жалеза. Пра гэты прычыне яго добра ўжываць тым, хто пакутуе ад анеміі. Пекцінавыя рэчывы, знойдзеныя ў гарбузе ў вялікай колькасці, садзейнічаюць выяўдзненню з арганізма таксічных рэчываў і халестэрыну. Цудоўныя ўласцівасці гэтай гародніны выяўляюцца і ў касметыцы. Маскі для скуры са здробненага да стану кашкі гарбуза вельмі карысныя, прычым незалежна ад тыпу скуры.

ГАРБУЗ, ФАРШЫРАВАНЫ РЫСАМ І СУХАФРУКТАМІ

Нам спатрэбіцца: 1 гарбуз, рыс, сухафрукты (разынкі, чарнасліў, курага, сушаныя яблыкі), малако або вяршкі, сметанковае масла, цукар (або згущанае малако, або мёд).

Гарбуз вымыць. Выразаць вярхушку і выдаліць конуса. Выбраць семкі. Калі гарбуз маленькі — то лыжкай, калі вялікі — то рукой. Рыс прамыць і заліць кіпенем. Пакінуць на 5—10 хвілін, вяду зліць. У місцы змяшчыць сухафрукты, інакш малака можа звярнуцца. Да дно гарбуза пакласці невялікі кавалачка сметанковага масла. Вылажыць начыну ўнутр гарбуза. Гарбуз не павінен быць запоўнены да верху, каб заставалася месца для разбухання рысу. Зверху пакласці яшчэ адзін кавалачка сметанковага масла і заліць да верху малаком або вяршкы. Закрыць адтуліну адрэзанай часткай. Завярнуць гарбуз у фольгу і паставіць на бляху. Вылажыць пры тэмпературы 200—220° да мяккасці. Гатовы гарбуз астудзіць да умерана гарачай тэмпературы, не вымаючы з фольгі.

САЛАТА З ГАРБУЗА І ЯБЛЫКАМІ

Вазьміце: 300 г гарбуза, 2—3 яблыкі (лепш антонаўку), 1 лімон, 3-4 чайныя лыжкі мёду.

Гарбуз нарэзаць дробнымі кубікамі, заліць мёдам, перамяшчыць, пакінуць на паўгадзіну. Лімон вымыць, добра апарыць кіпенем. Цэдру лімона нацерці на дробнай тарцы, змяшчыць з гарбузам, дадаць сок паловы лімона. Яблыкі нарэзаць саломкай, аспраджона перамяшчыць з гарбузам — вельмі смачная і карысная салата гатова!

ГАРБУЗ У ЦЕСЦЕ «АРАНЖАВЫ ЦУД»

Нам спатрэбіцца: 1 сярэдні гарбуз, соль, цукар, крыху лімоннага соку, раслінны алеі для абсмажвання, цеста для аладак (мука, вада або малако, сода, соль, цукар, раслінны алеі), цукрова паста.

Гарбуз ачысціць ад скуры і семак, нарэзаць тонкімі скібачкамі, спырнуць лімонным сокам, пасыпаць крыху соллю і цукрам. Прыгатаваць цеста для аладак. Скрылёчкі гарбуза абмакнець у цеста і смажыць на раслінным алеі да

АНЕКДОТ У ТЭМУ: Фей пэсціла і мілавала на сваім агародзе гарбуз, прысланы ёй з Германіі. Яна падыходзіла да гарбуза, гадзіла яго па баках і летуценна прыгаворвала: — Ооо, Mercedes будзе!

Здавалася б, такая простая тэхніка — прас. Аднак іх цяпер так шмат, што міжволі можна разгубіцца. На што абавязкова неабходна звяртаць увагу пры набыцці прас?

Кашт. Дзяньні гэта — самае галоўнае. Аднак спаквашацца таннасцю не варта: танныя мадэлі ад малавядомых вытворцаў не толькі хутка выйдуч са строю, але могуць быць і небяспечнымі. А вось добры прас сярэдняй цэнавай катэгорыі, выраблены праверанай фірмай, праслужыць шмат гадоў.

Падэшва. Яна бывае алюмініевай, керамічнай ці з нержавеючай сталі. Перавагу лепш аддаць кераміцы: такія прасы лёгка, падэшва добра сілгзае, на ёй не ўтвараецца налёт.

Колькасць адтулін на падэшве. Чым іх больш, тым больш пары. Зручна, калі ў прасе ёсць распырсквальнік. Дарэчы, вяду ў яго рэкамендуецца запіваць гатаваную, а яшчэ лепш — дыстыляваную, інакш пультверытатар з-за накіпу хутка сапусеца.

Магутнасць. Звычайна яна складае ад 1 да 2 кВт. Калі вы клапоціцеся пра эканомію, выбірайце менш магутны прас. Аднак больш магутны генерыруе больш пары.

Шнур. Дзяньні шнур павінен быць не менш, чым 2 м. Правад у пераплёце з матэрыялу, каб не перагінаўся. Вельмі зручныя мадэлі, у якіх правад свабодна круціцца ў месцы мацавання да корпусу праса.

Зручнасць і лёгкасць. Вазьміце прас у руку. Калі ён не выклікае дыскамфорту і цяжкасці — гэта тое, што вам трэба.

РУКАДЗЕЛЛЕ

Шапка-труба

Хутка зіма, таму самы час паклапаціцца пра сабе, любімою. Прыгатаваным варыянт шапкі-трубы, якая лёгка ператвараецца ў шапку. Звязеця ёе зусім проста. Вам спатрэбіцца толькі пруткі і ніткі, прычым любыя, на ваш густ. Памятайце толькі, што чым танчэй пруткі, тым шчыльнейшы атрымаецца палатно.

Спачатку звяжыце ўзор — невялікі кавалач даўжынёй сантыметраў пяць. Так будзе лягчэй вызначыць агульную колькасць вочкаў, неабходную для вашых нітак, прутку і вашай галавы. Улічыце, што шапка павіна свабодна надзьявацца на галаву і добра на ёй трымацца.

Такім чынам, набярыце на пруткі неабходную колькасць вочкаў (напрыклад, 130) і вяжыце палатно даўжынёй як мінімум 50 см. Можна звязеця рызнкай манжэты, а астатнюю частку любой зручнай для вас вязкай. Гатовае палатно вымыць і высушыць у распраўленым выглядзе на роўнай паверхні.

Шыйцею калі палатна па апошніх вочках так, каб у вас атрымаўся труба.

САКРЭТЫ ДОБРЫХ ГАСПАДЫНЬ

● Калі пасля мыцця адзенне моцна пакамечылася, павесце яго на вешалку над ваннай з гарачай вадой. Дзверы зачыніце, каб пара не выхадзіла. Праз 30 хвілін такой парылёны вам будзе нашмат лягчэй яго адрасаваць.

● Мікрахвалевая печы знікне пах ежы, калі ўнутр пакласці некалькі скрылёчак лімона і ўклучыць печ на 5 хвілін на максімальную магутнасць.

● Алюмініевыя каструлі будуць блішчаць, калі паварыць у іх лупіны ад яблыкаў.

-2701-

СЕННЯ

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	8.05	17.40	9.35
Віцебск	7.59	17.26	9.27

З ДОБРАЙ НАСТРОЕНАСЦЮ НА ДАЛЕЙШУЮ ПЕРСПЕКТИВУ

1

— Ёсць рост, наыве развіццё прадпрыемства, на добрым узроўні стабілізавалася заробная плата — лягчэй стала працаваць з людзьмі. На многа зменшылася цяжкасць кадраў, на прадпрыемства шмат прыходзіць моладзі. Прычым калі, напрыклад, раней на фармоўку вырабаў, як правіла, прыходзілі працаваць людзі без спецыяльнай адукацыі, то сёння — калі ласка: і пасля Гродзенскага політэхнічнага каледжа, і пасля Віцебскага каледжа...

Так казалі падчас гутаркі намеснік дырэктара па ідэалагічнай рабоце прадпрыемства «Лідабудканструкцыя» (яна ж тут — вядучы спецыяліст аддзела кадраў, прафсаюзнаы лідар) Алена Казлоўская. А яшчэ яна расказала: сёлета, не так даўно, прадпрыемства «Лідабудканструкцыя» адзначыла 45-годдзе з дня свайго заснавання, прычым сёлета гэтая свята атрымалася асабліва ўрачыстым: людзі бачыць менавіта рэальны ўздым вытворчасці, добрую перспектыву. Наконт прыемных пераема на прадпрыемстве ўжо нямаюць сведчыць тое, што тут сур'ёзна ўзяліся за стварэнне належных сацыяльна-бытавых умоў для работнікаў калектыву: рэканструюцца, аднаўляюцца гардэробныя памяшканні, пакоі адпачынку і г.д.

2

Малады дырэктар прадпрыемства Аляксандр Хутны (малады і па ўзросце, і па стажы дырэктарства тут — ён не так даўно перайшоў сюды з лідскай «Лакафарбы» з пасады выканаўчага абавязкі галоўнага механіка: дакладней — яго перавялі на «Лідабудканструкцыю» як аднаго з перспектывных спецыялістаў, што ўваходзяць у склад кадравы рэзерву) крыху падарэкаваў свайго намесніка: «Працы яшчэ — неаранеа поле...».

— А ўвогуле, — значыць ён таксама, — у краіне цяпер, як добра вядома, выконваецца праграма па развіцці сельскай гаспадаркі, у якой задзейнічаны і мы, з яе выкананнем і звязаны наш уздым. Нашы вырабы — добра запатрабаваныя, іх — толькі падавай. Словам, для нас складалася спрыяльная сітуацыя...

І ўжо адразу варта падкрэсліць, дадаць да слоў дырэктара наступнае: на прадпрыемстве выкарыстоўваюць гэтую сітуацыю спаўна, задавальняюць усе заказы спажывацям на сваю прадукцыю, пра што добра сведчаць і паказчыкі яго работы. Так, сёлета за 9 месяцаў аб'ём вытворчасці склаў тут амаль 130 працэнтаў, пры гэтым дынаміка прыросту асабліва добрая ў апошні месяцы і, у прыватнасці, за верасень. Няблага прыраслі і ў колькасці складзе (на 20 чалавек), што сведчыць пра стварэнне новых працоўных месцаў, а пры гэтым — і прадукцыйнасць працы павысілі; адчуваць вырасла і заробная плата, якая за верасень склала ў сярэднім адзін мільён 540 тысяч рублёў (за мінулагодні верасень было мільён 68 тысяч і амаль столькі ж у сярэднім за 9 мінулагодніх месяцаў).

Прадпрыемства «Лідабудканструкцыя» ўваходзіць у склад праектна-будаўнічага аб'яднання «Гроднааблсельбуд», падведанага арганізацыі якога займаюцца ўзвядзеннем аб'ектаў сельскагаспадарчага, вытворчага прызначэння, а таксама будаўніцтвам жылля (жыллё ўзводзіцца як у вёсцы, так і ў горадзе). Пры гэтым «Лідабудканструкцыя» з'яўляецца базавым прадпрыемства абслэбубуда, яго заданч з'яўляецца забеспячэнне ўжо значнага арганізацыі, камплектацыі іх будаўнічых аб'ектаў неабходнымі жалезабетоннымі элементамі і канструкцыямі.

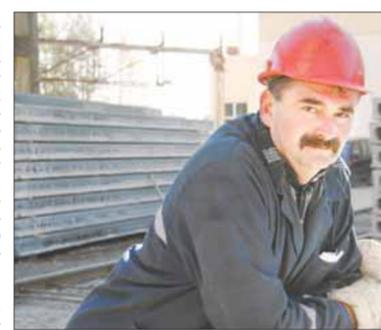
— У вобласці распрацаваная спецыяльная праграма па ўзвядзенні і рэканструкцыі малочна-тварных фермаў, жывёлагадоўчых комплексаў — мы актыўна ўдзельнічаем гэтай праграмы, — падкрэслівае ў «Лідабудканструкцыі». — Апошнім часам з нашых канструкцый узведзены шэраг новых, сучасных малочна-тварных фермаў у Шчучынскім, Смалонскім, Лідскім і іншых раёнах. Нашаму прадпрыемству, як базаваму ў абслэбубудзе, з боку апошняга аказваецца ўсялякая падтрымка, у тым ліку фінансавая. Асабліва ўвага і абслэбубуда, і непасрэдна самаго прадпрыемства — яно належнаму тэхнічнаму развіццю, аснашчэнню; ухіль — на перадавыя тэхналогіі.

СУЧАСНАЯ КУХНЯ ЖАЛЕЗАБЕТОНУ

Напэўна, многія няблага ўяўляюць, які фармулёўка жалезабетонныя вырабы. Вядома ж, на кожны асобны выраб рытухецца свая, спецыяльная, асобная форма, арміроўка, закрываецца па ўсім перыметры бартамі, заліваецца бетоном. Гэта так званая аргрэгатна-паточная тэхналогія. І зусім іншае ўбачылі мы на прадпрыемстве «Лідабудканструкцыя» на лініі фармавання пліт так званых пустотнага насцілу, якія выкарыстоўваюцца пераважна пры ўзвядзенні жылля для міжпавярховых перакрываў. «Вось гэта і ёсць наш прадукт», — сказаў нам у цэху жалезабетонных вырабаў, паказваючы даўжэзную, амаль 100-метровую суцэльную бетонную дарожку, якая пралягла праз увесь цэх. І ніякіх пры гэтым асобна ўзятых формаў, ніякіх бартоў... Аднак што з гэтым суцэльным прадуктам, з гэтым маналітам рабіць? «А вась паражам яго на асобныя

кавалкі, у залежнасці ад таго, якія памеры заказчы просіць, — і на паўруку, на будоўлю», — адказалі нам. А таксама паказалі ў цэху спецыяльную машыну, якая з дапамогай алмазнага інструмента і наразала гэтыя самыя кавалкі, дзяляла на іх гэты ўжо добра «спецыялізаваны» жалезабетонны прадукт (згодна з тэхналогіяй, ён павінен набраць у цэху не менш за 80 працэнтаў цвёрдасці ад марачнай)... На заводзе яшчэ не так даўно, у пачатку мінулага года, адмовіліся ад той жа аргрэгатна-паточнай тэхналогіі пры вырабе пліт, пры гэтым папярэдне была зробленая рэканструкцыя цэха, падчас якой і з'явілася цяперашняя лінія (імпартага паходжання) так званых беспалубнага вібрафармавання. Варта тут жа дадаць: рэканструкцыя поўнасю крапанула і растварабетонны вузел, на якім цяпер усе працэсы прыгатавання бетоннай сумесі і падачы яе для

магчымаці праектантаў, будаўнікоў, у цэлым павышае «гнуткасць» будаўніцтва, якое можа больш разнастайна ўзводзімае жыллё. Зазначаная тэхналогія з'явілася ў Лідзе, сярод аналагічных прадпрыемстваў краіны, трэцім па ліку і, па сутнасці, вывела прадпрыемства на лідзючыя пазіцыі па выпуску жалезабетонных будаўнічых канструкцый. Цяпер тут плануецца набыць яшчэ адну такую ж лінію. Да гэтага вымушае сітуацыя: цяперашнюю лінію прыходзіцца пераналаджаць, у адпаведнасці з заказамі, на выпуск «дарож-

4

5

фармавання вырабаў — поўнасю аўтаматызаваныя.

Аднак вернемся да новай тэхналогіі. Яна, як ужо можна зразумець, — даволі ўнікальная, пры гэтым яна дазваляе мець і шырокі асартымент пліт. Тая ж амаль 100-метровая вытворчая дарожка (так тут называюць «плацдарм» для будучага жалезабетоннага прадукту) сплatchу арміроўка ва ўсю даўжыню сталымі канатамі, пры гэтым апошня моцна нацягваюцца — з тым, каб атрымаць потым вырабы так званых папярэдняга напружання (адпаведна, гэта значна павышае іх трываласць), фармуецца (прычым асабліва распаўсюджаная бетонная сумесі); пад дарожкай уключаюцца прапарачныя рэгістраторы... Раней, па старой тэхналогіі, з яе грувасткімі, асобна ўзятымі формамі для залівання асобна ўзятых пліт, выпускалася за месяц 600 кубаметраў жалезабетону, цяпер жа — каля 2900, што прыкладна адпавядае магуннасці сярэдняга заводу па выпуску ЖБВ. І гэта яшчэ не ўсё, што можаць цяпер на прадпрыемстве ў сваім актыўе. У ім, як ужо зазначана, таксама на многа вышэйшая якасць, а адпаведнасці з праектаваннем больш аб'ёмным жывёлагадоўчых памяшканняў (з шырынёй пралёта 33 метры замест пера-

7

***

Пліты пустотнага насцілу — гэта хоць і самы масавы выбар на «Лідабудканструкцыі», але далёка не адзіны. Тут выпускаецца ўся камплектацыя для ўзвядзення жывёлагадоўчых і іншых сельскагаспадарчых памяшканняў — жалезабетонныя паўрамы і фундаменты тыпу ід, бэлькі, сценавыя панэлі і іншыя вырабы. Апошнім часам, адпаведнасці з праектаваннем больш аб'ёмным жывёлагадоўчых памяшканняў (з шырынёй пралёта 33 метры замест пера-

таў, лесвічных маршы, тыя ж пліты пустотнага насцілу і г.д., прычым многія з іх таксама асвоены не так даўно. На прадпрыемстве падкрэсліваюць: у абслэбубудзе апошнім часам разгарнулі і больш інтэнсіўнае жыллёвае будаўніцтва — а значыць, павялічылася колькасць адпаведных заказаў, пашы-

рылася наменклатура. Усе вырабы прадпрыемства, як вытворчага, так і жыллёвага прызначэння, практычна ідуць з колаў. Дарэчы, у гэтым лёгка пераканацца, калі на камплектацыю будаўніцтва жылля — гэта палі, шахты ліф-

тэтым заказам, вырабілі за гэты час 120 тысяч квадратных метраў пліткі, каля 130 кіламетраў бардзюрнага каменю. Зразумела, за працаўнікамі прадпрыемства была вытворчасць гэтай прадукцыі, а аздаблялі горад іншыя арганізацыі. Што ў выніку гэтай сумеснай працы атрымалася, можна меркаваць па сённяшніх вуліцах і плошчах Ліды, асабліва калі прайсці па плошчы каля райвыканкама і Дома культуры, на якой і праходзілі рэспубліканскія ўрачыстасці, па Прывакзальнай плошчы, па бульвары Гедыміна — непазнавальна папрыгажана горад...

Зразумела ўжо, ёсць на «Лідабудканструкцыі» і спецыялізаваная вытворчасць па выбаце тых жа элементаў вулічнага добраўпарадкавання. Гэта вытворчасць была ўведзена ў эксплуатацыю яшчэ ў 90-х гадах мінулага стагоддзя. Тым не менш, яна і цяпер — таксама даволі паказальная. Пры гэтым перад выкананнем таго ж спецакordu была зроблена ўважлівая мадэрнізацыя, у якую на прадпрыемстве ўключылі больш за паўмільярда рублёў. Усе працэсы тут — цалкам аўтаматызаваныя, што прадвызначае яе высокую прадукцыйнасць. «Тах ліній (а гэта французская лінія «Дэмплер», разам з нашай, у краіне чатыры, — зазначыў начальнік цэха «Дэмплер» Канстанцін Чумачоў. — Наша — найбольш прадукцыйная. Сёлета ў, у сувязі з выкананнем спецакordu для горада, мы прыраслі ў сваіх аб'ёмах на 80 пра-

6

А ГАЛОЎНАЕ — ГЭТА ЭСТЭТЫКА...

Безумоўна, паспрыяла сітуацыя прадпрыемству «Лідабудканструкцыя» і ў іншым плане. Сёлета, як вядома, менавіта ў Лідзе адбылося самае маштабнае свята сельскай працаўнікоў — рэспубліканскія «Дажынкi». Зразумела, горад да гэтага свята трэба было падрыхтаваць. І тут падрыхтаваліся калі належыць, і ўдзельнічалі ў гэтым усе, але, напэўна, найбольш адказная місія была ускладзена на «Лідабудканструкцыю»: прадпрыемстве было даручана выкананне спецыяльнага заказу на выпуск так званых элементаў добраўпарадкавання гарадскіх вуліц і плошчаў, або тратуарнай пліткі, бардзюрна і г.д. Як значыць у галоўны інжынер Аляксандр Адынец, больш за чатыры месяцы шчыравалі на прадпрыемстве над

цэнтаў. А наконт таго, наколькі якасная наша прадукцыя, наколькі яна эстэтычная (а за эстэтыку мы дбаем не менш, чым за іншыя параметры, і нават больш за ўсё — гэта, па сутнасці, галоўнае) можна меркаваць па сённяшніх вуліцах і плошчах нашага горада...

Адказам на гэта Канстанцін Чумачоў так: асабіста ў нас гэтая меркаванне складалася вельмі дакладна.

Пра кадры, еўрапейскую сертыфікацыю і настроенасць калектыву

Падчас наведвання прадпрыемства «Лідабудканструкцыя» яго дырэктар прадставіў сваіх бліжэйшых памочнікаў: начальніка

цэнтаў. А наконт таго, наколькі якасная наша прадукцыя, наколькі яна эстэтычная (а за эстэтыку мы дбаем не менш, чым за іншыя параметры, і нават больш за ўсё — гэта, па сутнасці, галоўнае) можна меркаваць па сённяшніх вуліцах і плошчах нашага горада...

Адказам на гэта Канстанцін Чумачоў так: асабіста ў нас гэтая меркаванне складалася вельмі дакладна.

Пра кадры, еўрапейскую сертыфікацыю і настроенасць калектыву

Падчас наведвання прадпрыемства «Лідабудканструкцыя» яго дырэктар прадставіў сваіх бліжэйшых памочнікаў: начальніка

3

вытворчасці Наталлю Івашэвіч, «на нямоцных жаночых плячах якой трымаецца ўсё прадпрыемства», начальніка цэха жалезабетонных вырабаў Сяргея Вярбілу, які ў цэху «знаходзіцца бязвыпадна», ужо знаёмага нам Генрыха Пышынскага (ён названы вышэй), на якім вісіць уся камплектацыя і які «умею граманта яе раздзяліць», коротка ахарактарызаваў іншыя спецыялісты з прадпрыемства — не задавальнялі ўмовы працы тут, а ў першую чаргу заробная плата. Праўда, апошнім часам кадравы становіцца выпраўляецца, некаторыя спецыялісты пачалі вяртацца назад, тым не меней застаецца ў кіраўніка занепакоенасць.

— Кадры трэба пастаянна рытываць, на прадпрыемстве павінна быць свая школа, з вуліцы не набіраць людзей з належаючымі навыкамі. Каб мець тыя ж навыкі, кожны павінен хоць трохі папрацаваць; павінна быць пераемнасць палігенна, а на нашым прадпрыемстве гэтую пераемнасць некалі страцілі. Увогуле, професіянальны ўзровень кадраў сёння павінен быць зусім іншым, на многа вышэйшым, чым раней. Гэта датычыцца нават нашай, некалі адносна прастай вытворчасці, цяпер жа на гэтай вытворчасці з'явілася шмат электронікі, стаіць працэсарная тэхніка — трэба умець правільна абслугоўваць яе, і за дзень—два гэтым не навучыцца... Мы гэтую сітуацыю пакрыху выпраўляем, паціху вучым людзей, аднак пытанне належага професіяналізму паранейшаму застаецца для нас актуальным...

Занепакоенасць кіраўніка стане добра зразумелай, калі пазнаёміцца з зусім прыкладнымі развіццямі прадпрыемства, прыкладкі на перспектыву. І тут варта ўдакладніць: некалі «Лідабудканструкцыя» ўзяліся сабой буйное аб'яднанне, у склад якога ўваходзіў шэраг цэхаў — два цэхі жалезабетонных вырабаў, завод металаканструкцый, цэх буйнапанэльнага домабудавання, прычым усе гэтыя цэхі знаходзіліся ў адным кусце, на адной вытворчай тэрыторыі. Аднак так было раней, цяпер жа многа вытворчых памяшканні пустыюць, пры

— Паніца культуры вытворчасці — шырокае і ёмкае. Ёсць культура вытворчасці — будзе і якасць. Увогуле, парадок у цэху — значны парадок і ў галоўнай, парадак ва ўсіх аддзілах: тэхнічная дысцыпліна будзе захоўвацца, працоўная... Культура вытворчасці — гэта асноўнае і на шляху да той жа еўрапейскай сертыфікацыі...

Тут жа варта дадаць: прадпрыемства «Лідабудканструкцыя» ўжо мае поўны камплект сертыфікатаў, якія задзейнічаны ў краіне, — гэта ISO 9001 (сертыфікацыя вытворчасці), ISO 14001 (на экалагічнай адпаведнасці пэўным працаваннем), ISO 18001 (па пытаннях аховы працы).

Адным з актуальных пытанняў на прадпрыемстве называюць таксама пытанне энергазберажэння. І ў першую чаргу тут заклікаюцца адносна высокімі выдатакмі на прапарванне прадукцыі: «Будзем змяншаць іх — гэта наша першачарговая задача», — падкрэсліваў тут.

У плане кіраўніцтва і іншыя задумкі, аднак не варта пералічваць іх. Гэта, можа, і не самае галоўнае. А галоўнае, хутчэй, у агульнай добрай настроенасці калектыву прадпрыемства на далейшую перспектыву. На заканчэнне такі факт: нядаўна яго галоўны інжынер вярнуўся з міжнароднай тэхнічнай выстаўкі ў Аўстрыі. На пытанне, якой была мэта камандзіроўкі, на прадпрыемстве адказалі так: «Набіраем матэрыял».

Ужо зразумела: гэты матэрыял патрэбны для далейшага развіцця, для паспяховай рэалізацыі цікавых планаў.

Іван БАРАНОЎСКИ.

УНП 500016097.

8

НА ЗДЫМКАХ:

1. Дырэктар прадпрыемства «Лідабудканструкцыя» Аляксандр ХУТНЫ.
2. Начальнік вытворчасці Наталля ІВАШЭВІЧ.
3. У цэху «Дэмплер».
4. На складзе гатовых прадукцый. На здымку ўверсе — сталовы будынак Геннадзя САФРОНАЎ, унізе — фармоўшчык Віктар СТАНКЕВІЧ, які фармуе паўрамы для жывёлагадоўчых памяшканняў.
5. У цэху беспалубнага вібрафармавання пліт.
6. Начальнік АТК Алена КОУЧЫК каля стэнда з узорамі тратуарнай пліткі.
7. Ідзе добрая прадукцыя — добры настрой у кантралёра АТК Марты КІВАЧЫЦКАЙ.
- 8-9. Прыгожа аздабленая пліткай прадпрыемства вуліца і плошчы сучаснай Ліды. На здымках — каля памятнага знака, прысвечанага 2000-годдзю Нараджэння Хрыстова, і на бульвары Гедыміна.

Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ.

9